

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 848

19. SRPNJA 2019. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Otvorena Šokačka kuća u Vajskoj

5

Župan Anušić u HNV-u
**Nova potpora
Osječko-baranjske
županije**

8

Proslavljena 29. obljetnica DSHV-a
**Nastavak borbe
za prava Hrvata**

10

U Đurđinu održano
52. Takmičenje risara
**Kosa naprid,
ja za njom...**

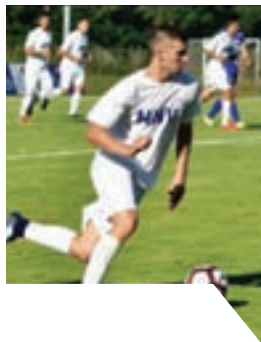
12

Tomislav Žigmanov, predsjednik
DSHV-a
**Srbija je država
zakašnjela i još uvijek
nedovršene tranzicije**

22

Festival marijanskih pučkih
pjesama u Monoštoru
**Čuj nas, Majko,
nado naša**

43

Dario Vojnić, član nogometne
reprezentacije vojvođanskih
Hrvata
**Dobra provjera pred
Europeadu**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stanić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

V. D. GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinatore dopisne službe)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

DSHV – pitanja i odgovori

Nakon kratkog godišnjeg odmora od dva tjedna vratila sam se na posao u redakciju, a već u ponedjeljak navečer značajan događaj – obljetnica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Riječ je o obljetnici stranke koja je nesumnjivo u političkom životu Hrvata u Srbiji, za ovih skoro 30 godina, imala i još uvijek ima najznačajniju ulogu. Čuli smo na svečanosti govor predsjednika stranke **Tomislava Žigmanova** i poruke potpore veleposlanika **Gordana Bakote** te osječko-baranjskog župana **Ivana Anušića**, koji je osigurao i značajnu materijalnu potporu za projekte hrvatske manjine u Srbiji. Kad se ono što smo čuli sažme, potpora Hrvatske, ljudska, politička i financijska je prisutna, politička volja za borbu protiv diskriminacije, za dostojanstvo, politička, ekonomska i socijalna prava je iskazana, ima i potpore predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića** u ostvarivanju dogovorenih i obećanih ciljeva, no ono što je, barem meni nedostajalo, koja sam u proteklih 15-tak godina pratila rad ove stranke, jesu mnoga poznata lica koja su se prije viđala na ovakvim događanjima. Nije bilo dužnosnika drugih stranaka s kojima je DSHV surađivao ili danas surađuje, a pogotovo je bio uočljiv izostanak svih onih koji su u DSHV-u bili aktivni i dali svoj doprinos u protekla tri desetljeća. Bio je nazočan prethodni predsjednik **Petar Kuntić** što je dobro. Ali gdje su mnogi drugi? Gdje su oni koji su donedavno sjedili u prvim redovima? Odgovor na ovo pitanje nije lako dati i nije takvo stanje, ili bolje reći tendencija od jučer, niti je drugačije bilo i u mnogim drugim hrvatskim organizacijama i udrugama u prethodnom razdoblju. I često se umjesto kontinuiteta uvijek i iznova počinju ispočetka graditi institucije i zajedništvo, a u međuvremenu zajednica se osipa. Razloge tomu možemo tražiti i pronaći u raznim procesima – političkoj kulturi nas Hrvata ovdje u Srbiji, aktualnom političkom ozračju i stavovima većinskog naroda prema Hrvatima, osobnim interesima, međusobnim naklonostima ili omrazama itd., itd... S druge pak strane, Hrvatsko nacionalno vijeće u novome sazivu kojeg je formirao DSHV, pobjeđivši na izborima, zaista pokazuje ozbiljan rad – dinamika aktivnosti je daleko veća i kontakti s medijima su daleko redovniji nego ranije, uspostavljeni su brojni kontakti i suradnja, rezultati u vidu pomoći iz Hrvatske stižu pa se i zacrtani projekti lakše ostvaruju. Tako je prošloga tjedna otvorena, nedavno kupljena *Šokačka kuća* u Vajskoj, pa će još jedna mjesna hrvatska udruga dobiti svoje sjedište i prostor za manifestacije i programe.

No, ono što i dalje ostaje kao neostvareni cilj, a što ne ovisi niti od DSHV-a niti od HNV-a već o državi Srbiji, jest pitanje političkog predstavljanja nacionalnih manjina i njihovog djelotvornog sudjelovanja u javnom životu – konkretno njihove zastupljenosti u predstavničkim tijelima (od republičke, preko pokrajinske do lokalne razine) te njihove razmjerne zastupljenosti u tijelima državne, pokrajinske i lokalne uprave, te pravosuđa, policije...

Ovdašnji stručnjaci kažu kako Srbija, usprkos visokim standardima i dobrim rješenjima ustavno-pravne zaštite nacionalnih manjina, nije postigla suštinski napredak u vezi s njihovom društvenom integracijom. Ne ulazeći sada u analizu ove problematike o kojoj su napisane mnoge knjige i održani skupovi, a postoji i Akcijski plan za nacionalne manjine te bilateralni sporazumi, dovoljno je samo reći da bi ovo pitanje bilo riješeno kada bi se primijenila rješenja koja već postoje u drugim zemljama – na primjer u Hrvatskoj.

J. D.

Posjet veleposlanika Bakote Starčevu

Veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota** i generalni konzul Generalnog konzulata RH u Subotici **Velimir Pleša** boravili su u nedjelju, 14. srpnja, u posjetu pripadnicima hrvatske zajednice u Starčevu. Njihovi domaćini bili su članovi župnog vijeća Rimokatoličke crkve u Starčevu i predsjednik Udruge banatskih Hrvata **Goran Kaurić**. Dva gosta su najprije prisustvovala nedjeljnoj svetoj misi u crkvi sv. Mauri-

nu pomoć pripadnicima hrvatske zajednice od strane matične države, kao i ostvarivanja njihovih zagwarantiranih manjinskih prava u Srbiji. Veleposlanik Bakota je pažljivo saslušao postavljena pitanja i predložio načine da se svi spomenuti problemi i nedoumice riješe u najkraćem roku. On je pružio bezrezervnu potporu nastojanjima banatskih Hrvata da se više aktiviraju u pogledu očuvanja svoje kulture i identiteta i pozvao predstavnici-

cija nakon čega su održali sastanak s članovima udruge i zainteresiranim mještanima u prostorijama crkvenog doma. Teme o kojima se razgovaralo ticale su se uvjeta za stjecanje državljanstva Hrvatske i poteškoća s kojima se mnogi nerijetko susreću u procesu njegovog dobijanja, mogućnosti za suradnju i konkret-

ke zajednice iz Starčeva da budu njegovi gosti u rujnu u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu. Druženje i razgovor sa Starčevcima Bakota i Pleša su nastavili tijekom zakuske koju je u župnom domu priredila Udruga banatskih Hrvata.

D. M.

Novine s udžbenicima

Iako do početka nove školske godine ima još mjesec i pol dana, roditelji već sada polako pripremaju školski pribor, a mnogi su udžbenike poručili još početkom godine. Kada je u pitanju nastava na hrvatskom jeziku, briga oko udžbenika je itekako olakšana, ne samo po traganju za udžbenicima, nego i financijski.

Od ove godine, kada je u pitanju cjelovita nastava na hrvatskom jeziku, ima nekoliko novina. Jedna od tih je da se udžbenici koje su učenici dobili početkom školske godine nisu vraćali u školu nego će se vraćati u ured Hrvatskog nacionalnog vijeća i to od 19. do 30. kolovoza u terminu od 12 do 18 sati.

Vraćaju se svi dobiveni udžbenici, među koje ne pripadaju udžbenici engleskog, njemačkog i srpskog jezika. Također, ti udžbenici neće niti biti dobiveni nego ih roditelji, kao i do sada, trebaju poručiti.

Prilikom vraćanja udžbenika roditelji će preuzeti novi komplet, potpisati revers za dobivene udžbenike, te uplatiti donaciju od 1.000 dinara.

Ako uzmete u obzir da se cijena kompleta za osnovnu školu kreće od 6.000 dinara, a za više razrede sve do 17.000 dinara, onda je ovo velika pomoć roditeljima. Za obitelji koje imaju troje i više djece u nastavi na hrvatskom jeziku za treće i svako naredno dijete donacija se ne plaća.

Po riječima članice Odbora za obrazovanje **Nataše Stipančević** ako roditelji ne mogu doći u naznačenom roku, trebaju se javiti u ured HNV-a radi dogovora oko zasebnog termina. Također, ako netko od roditelja nije u mogućnosti platiti donaciju, može poslati zamolbu za oslobađanje plaćanja, koja će biti razmatrana na prvoj narednoj sjednici Odbora za obrazovanje.

Još jedna novina je da će svečani prijem svih prvašića u nastavi na hrvatskom jeziku biti 2. rujna u organizaciji HNV-a, a tada će prvaši dobiti udžbenike i poklon bon, a roditelji trebaju uplatiti donaciju i potpisati revers.

Cjelovita nastava na hrvatskom jeziku prisutna je i u OŠ 22. oktobar u Monoštoru, a kako roditelji i učenici ne bi morali putovati, za njih će udžbenici (za 1. i 3. razred) biti dostavljeni u školu, kao i reversi i bonovi za prvaše.

Kada je u pitanju srednja škola, udžbenike mogu podignuti i sami učenici od 1. rujna, te će također morati potpisati revers. Oni ne plaćaju donaciju.

Svi udžbenici će se na kraju školske godine, odnosno početkom naredne, ponovno vraćati, te se podrazumijeva da se udžbenici čuvaju i uredno vraćaju.

Adresa na koju trebate donijeti i preuzeti nove udžbenike je Hrvatsko nacionalno vijeće, Preradovićeva 13., Subotica. Telefon je: (024) 554-623.

Ž. V.

Župan Ivan Anušić u HNV-u

Nova potpora Osječko-baranjske županije

Osječko-baranjska županija već godinama podupire hrvatsku zajednicu u Srbiji, a ta potpora intenzivirana je znatno u protekle dvije godine. Naime, ta će županija i ove godine iz svojega proračuna izdvojiti financijska sredstva za projekte ovdašnjih Hrvata. Sredstva će biti dodijeljena hrvatskim udrugama koje djeluju u području kulture, informiranja te obrazovanja. Tim povodom osječko-baranjski župan **Ivan Anušić** je u ponedjeljak, 15. srpnja, boravio u Subotici, gdje se sastao s predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća na čelu s predsjednicom **Jasnom Vojnić**. Financijska sredstava su donirana HNV-u, a za potrebe raspodjele novca Vijeće će raspisati natječaj.

Župan Anušić kaže kako je želja, ali i obveza te županije, pomoći Hrvatima u Srbiji, kako zbog njihova opstanka na ovim prostorima tako i očuvanja njihovih kulturnih vrijednosti kao dijela sveukupne hrvatske kulture.

»Niti središnja, niti regionalne vlasti nisu do sada uložile dovoljno truda da potaknu hrvatsku nacionalnu manjinu na području Vojvodine i Srbije da budu aktivnije ili proaktivnije. Sada su se stvari počele mijenjati, postajemo svjesniji obveza nas u Hrvatskoj prema Hrvatima koji ovdje žive i prava koja vi trebate imati i koristiti. Isto kao što nacionalne manjine na području Hrvatske imaju prava, očekujemo da ista prava imaju i Hrvati u Srbiji«, kazao je Anušić.

Potpota kojom se želi osnažiti ovdašnja zajednica Hrvata nije samo financijska, te je tako Osječko-baranjska županija nedavno organizirala i edukaciju za pisanje EU projekata. Polaznici koji su prošli tu obuku trebali bi u listopadu biti sudionici na Otvo-

renim danima (*Open Days*) u Bruxellesu, gdje će se upoznati s funkcioniranjem i fondovima Europske unije.

»Nadamo se da će Srbija uskoro biti članica EU i želimo da Hrvati u Srbiji budu spremni za te procese«, kazao je Anušić.

Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić istaknula je važnost ovakve potpore, budući da se hrvatske udruge suočavaju s nizom problema koje utječu na njihovo svakodnevno funkcioniranje.

»Predstavnici HNV-a su u proteklih šest mjeseci obišli hrvatske udruge u Srbiji, te konstatirali da postoje velike potrebe i problemi udruga, a na temelju toga sačinili prioritete potreba. Udruge mogu aplicirati na natječaje, ali to im nisu dovoljna sredstva. Na temelju toga, mi smo zatražili pomoć od Osječko-baranjske županije koja već duži niz godina pomaže Hrvatima u Srbiji«, kazala je Vojnić.

D. B. P.

1,25 milijuna kuna za projekte Hrvata u Srbiji

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je rezultate Javnog natječaja za prijavu programa i projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2019. godinu. Natječajna sredstva dodijeljena su i programima i projektima hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Podržani su programi i projekti 47 nositelja, odnosno udruga i profesionalnih institucija i ustanova Hrvata u Srbiji, u ukupnom iznosu od 1,25 milijuna kuna. U odnosu na prošlogodišnji natječaj količina izdvojenih sredstava za ovdašnje Hrvate povećana je za 14 posto. Odluka o raspodjeli dostupna je na internetskoj stranici Ureda: www.hrvatiizvanrh.hr, u rubrici *Natječaji*.

Program potpore hrvatskoj nacionalnoj manjini u europskim državama, koji se provodi putem navedenog natječaja, ima za cilj jačanje položaja tih zajednica u političkom i društvenom životu država u kojima žive te pridonosi očuvanju hrvatske kultu-

re, baštine i jezika, kao i jačanju hrvatskog zajedništva, a provodi se u suradnji s nadležnim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Hrvatske.

D. B. P.

Boris Milošević novi predsjednik SNV-a

Novi predsjednik Srpskog narodnog vijeća (SNV) u Hrvatskoj **Boris Milošević** izjavio je da će se nastaviti boriti za ostvarenje svih prava srpske zajednice u Hrvatskoj, ali i za to da hrvatsko društvo bude društvo bez diskriminacije. »Naša uloga u hrvatskom društvu je da gradi i spaja, a to može samo ako sačuvamo vlastito dostojanstvo i ostvarimo iskren dijalog, 'bez fige u džepu', s većinskim narodom«, istaknuo je Milošević u svojoj prvoj izjavi, nakon što je u subotu izabran za novog predsjednika Srpskog narodnog vijeća, gdje je naslijedio **Milorada Pupovca** poslije 22 godine koji mu je bio predsjednik od samoga osnutka.

HKU *Antun Sorgg*, Vajska

Otvorena Šokačka kuća

*Presijecanjem crvene vrpce Šokačku kuću službeno je otvorio župan Vukovarsko-srijemske županije Božo Galić * Kuća će se prije svega koristiti za rad udruge, ali bit će otvorena i za druge udruge i hrvatske institucije kao i sve ljude koji cijene zajednički suživot, rekao je Mladen Šimić*

Hrvati u Vajskoj, donjem dijelu Podunavlja, ali i cjelokupna hrvatska zajednica kao i općina Bač dobili su mjesto u kome će se čuvati tradicija i kultura šokačkih Hrvata iz tog dijela Vojvodine. To mjesto bit će *Šokačka kuća*, koju je Hrvatska kulturna udruga *Antun Sorgg* iz Vajske kupila zahvaljujući financijskoj potpori Vukovarsko-srijemske županije, potpori Hrvatskog nacionalnog vijeća, inicijativi dopredsjednika HNV-a **Željka Pakledinca** i naporima same udruge da ostvari svoju želju i skući se na svojoj adresi.

Ostvarena želja

Aktivnosti vezane za kupnju kuće trajale su od 2018. godine, a samu ideju pratila je izrada elaborata na dvadesetak stranica u

kome je detaljno objašnjen značaj kupovine ovakvog prostora za Hrvate u Vajskoj i okolici.

»*Šokačka kuća* u Vajskoj zamišljena je kao prostor u kome će svoje sjedište imati kulturna udruga *Antun Sorgg*, a u cilju osiguranja prostora za manifestacije i okupljanje zajednice tamošnjih Hrvata. Zamišljena je kao multifunkcionalni prostor u kojem bi osim ureda za članove udruge bile prostorije za prezentaciju kulturne baštine šokačkih Hrvata i prostor za organizaciju događaja, a sve u cilju bogaćenja kulturne ponude«, navodi se u elaboratu.

»Našu ideju smo uspjeli provesti do kraja prije svega zahvaljujući trudu pročelnika za poljoprivredu Vukovarsko-srijemske županije **Andrije Matića** i dopredsjednika HNV-a **Željka Pakledinca**. Njihovi napori rezultirali su time da vukovarsko-srijemski župan **Božo Galić** prepozna ideju, da nam pomogne predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**. »Kuću ćemo prije svega koristiti za rad naše udruge, ali bit će otvorena i za druge udruge i hrvatske institucije kao i svih ljudi koji cijene zajednički suživot«, kaže **Mladen Šimić** predsjednik HKU *Antun Sorgg*.

Kaže da u početku ni sami Vajštanci nisu vjerovali da će ova ideja biti realizirana, ali kada se sama realizacija približila kraju ponudili su pomoći pokuštvom i drugim stvarima kojima treba biti opremljena ova kuća. No, u udruzi kažu da ne žure, jer ima

Riječ bivše vlasnice

HKU *Antun Sorrg* kuću je kupila od **Marije Šimunović** koja nije krila zadovoljstvo s novim vlasnicima i time što će kuća zadržati svoje prepoznatljivo šokačko obilježje.

»Nisam htjela kuću prodati bilo kome, već mi je namjera bila prodati je nekome tko će sačuvati njeno šokačko obilježje. Kada vidim puno dvorište, meni je srce puno. Poslije ovog svečanog otvorenja ja ću oličiti kuću, angažirat ćemo ženu koja će omolovati kuću«, uzbuđeno nam je ispričala Marija Šimunović.

Aleksandra Pakledinac, Marija Šimunović i Jasna Vojnić

još radova koje treba uraditi na samoj kući prije nego krene nje-
no unutarnje opremanje.

Plan je da se prostorije u kući adaptiraju u tradicionalnom stilu, tako da jedna prostorija treba biti izložbeni prostor dok bi ostale prostorije bile opremljene tradicionalnim namještajem i pokućstvom. Osim planova za korištenje same kuće ima ideja i kako iskoristiti pomoćne prostorije, a jedna od njih je prosto-

suradnje, a mi želimo da ona bude i u sportu, gospodarstvu i da na taj način gradimo odnose za budućnost«, kazao je Galić.

Otvorenju *Šokačke kuće* nazočio je i veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota**. »Iznimo je bitno da dodatno damo potporu oko nekih projekata u kojima je ključna suradnja lokalnih samouprava i uprava. Veseli me da je Vukovarsko-srijemska županija prepoznala ovaj projekt. Moramo stvari spustiti na lokal-

nu razinu, jer će lokalna sredina u nekim trenucima bolje i kvalitetnije prepoznati značaj određenih projekata za lokalno stanovništvo. Sačuvati kulturnu baštinu veliki je izazov. Tu bih istaknuo i problem hrvatske zajednice kada je riječ o kadrovskim kapacitetima i financijama, jer održavati jednu ovakvu kuću nije lako. I to će biti izazov«, kazao je Bakota.

»Nadam se da je ovo u Vajskoj samo početak, jer upravo je strategija Hrvatskog nacionalnog vijeća da u malim mjestima napravimo jezgre koje će kasnije činiti mrežu Hrvata. Od 54 aktivne udruge samo sedam ima prostor u svom vlasništvu, 25% hrvatskih udruga nema pristupa nikakvom prostoru za okupljanje, tako da je velika stvar što će evo osma udruga imati svoje mjesto. Ne samo za potrebe udruge već i stanovništva u Vajskoj, Plavni, Baču. Ovo u Vajskoj je jedan izuzetan primjer kako smo za šet mjeseci mogli realizirati jedan projekt. Ideja jest potekla iz udruge,

HNV je potpomogao da se ideja stavi na papir, DSHV je pomogao svojim lobiranjem i ovo je samo dokaz kako zajedničkim djelovanjem brzo možemo uraditi ono što je potrebno našoj zajednici«, kazala je predsjednica HNV-a Jasna Vojnić.

Ona je istaknula da HNV skrbi o Hrvatima u cijeloj Srbiji, jer samo u jednoj općini nema Hrvata, ali HNV nema područnih ureda. Zato ovakve kuće i udruge mogu djelovati kao neka vrsta područnih ureda dok oni zaista ne počnu funkcionirati.

Otvorenju *Šokačke kuće* nazočili su i konzul prvog razreda Konzulata RH u Subotici **Mihael Tomšić**, predsjednik DSHV-a i republički zastupnik Tomislav Žigmanov, dopredsjednik HNV-a Željko Pakledinac, predsjednik Odbora HNV-a za kulturu **Darko Sarić Lukendić** i predsjednik općine Bač **Borislav Antoni**.

Z.V.

Prvi sastanak u Šokačkoj kući

rija za proizvodnju začinske paprike. To bi bio jedan od koraka ka ostvarenju ideje da cijeli projekt *Šokačke kuće* u Vajskoj bude samoodrživ, prije svega kroz prezentiranje tradicijskih zanata i organiziranje manifestacija.

Potpora iz Hrvatske

Presijecanjem crvene vrpce *Šokačku kuću* službeno je otvorio župan Vukovarsko-srijemske županije Božo Galić.

»Naša županija granična je županija sa Srbijom. Oko 16 posto stanovništva naše županije jesu pripadnici srpske manjinske zajednice. Pomažemo i njima, ali i hrvatskoj zajednici s druge strane granice. Važni su nam dobri susjedski i regionalni odnosi. Suradnja udruga, suradnja u području kulture samo je jedan dio

Proslavljena 29. obljetnica DSHV-a

Nastavak borbe za prava Hrvata

»Spremni smo surađivati sa svim političkim strankama u Srbiji koje žele, hoće i mogu ispuniti naše konkretne, a legitimne zahtjeve glede dostojanstva i ravnopravnosti Hrvata u Vojvodini«, kazao je predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov govoreći o predstojećim izborima u Srbiji

Tijekom proteklih godina postojanja uloga DSHV-a bila je ključna za političko djelovanje Hrvata i borbu za ravnopravnost u društvu, ocijenjeno je u ponedjeljak na proslavi 29. obljetnice te, danas jedine, političke stranke s hrvatskim predznakom u državi.

»Kada je riječ o dostojanstvu Hrvata u Vojvodini, o našim stalnim zahtjevima za pozitivnim priznanjima, za prestanak politike isključivanja, za otklone od prešućivanja i ignoriranja, hrabro i odlučno nastavljamo s nesebičnim zauzimanjem da se Hrvati u Vojvodini u javnosti ne percipiraju na negativni način, da ne trpimo akte diskriminacije, već da kao Hrvati u vlastitom dostojanstvu budemo jednako tretirani kao i svi drugi građani Srbije. To je temeljni preduvjet za političku slobodu Hrvata u Vojvodini«, kazao je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

Na ovome planu, kako je pojasnio, Hrvati još uvijek imaju brojnih problema:

»Stoga se moramo nastaviti boriti za pravo Hrvata: za sudjelovanje u donošenju političkih odluka, što podrazumijeva institut zajamčenih mandata, zatim za jednake mogućnosti sudjelovanja u javnom životu i zapošljavanju, osobito u državnim institucijama i javnim ustanovama (načelo razmjerne zastupljenosti u svim segmentima društva); naša se zalaganja imaju odnositi i na kvalitetu uvjeta života u naseljima u kojima Hrvati žive, te na područje ekonomije – želimo živjeti od rada te smo zainteresirani za politike koje se odnose na poljoprivredu, za razvoj poduzetništva, programe namijenjene ruralnim sredinama«.

Uspješna godina

Sumirajući ostvareno u proteklih godinu dana, Žigmanov je kao stranačke uspjehe naveo veliku angažiranost i apsolutnu pobjedu elektora okupljenih oko DSHV-a na izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće, dvostruko povećanu izlaznost ovdašnjih Hrvata na izbore za EU parlament, kao i dobar rezultat na ne-

Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov

davnim izborima za mjesne zajednice u Subotici. Također, naveo je i poboljšanu komunikaciju i suradnju s tijelima vlasti u Srbiji i Hrvatskoj. Pozitivnim je ocijenio iskustvo i rezultate koje su imali s predsjednikom Srbije **Aleksandrom Vučićem** u rješavanju jednog dijela otvorenih pitanja i izazova. S druge strane, od institucija i političkih organizacija u Hrvatskoj DSHV očekuje razumijevanje potreba ovdašnjih Hrvata te djelatnu zauzetost i pomoć u rješavanju problema, čega smo, kako je naglasio, »bili

Lazar Cvijin, Jasna Vojnić, Tome Vojnić Mijatov i Ivan Anušić

više puta svjedoci u posljednje vrijeme i na čemu smo im zahvalni».

Na koncu izlaganja Žigmanov se osvrnuo i na izbore u Srbiji koji nas očekuju iduće godine.

»Kao neka vrsta pripreme za taj najveći izazov pred nama jest intenziviranje razgovora radi suradnje s političkim strankama, što je veoma osjetljivo područje našeg djelovanja. Spremni smo surađivati sa svim političkim strankama u Srbiji koje žele, hoće i mogu ispuniti naše konkretne, a legitimne zahtjeve glede dostojanstva i ravnopravnosti Hrvata u Vojvodini, o čemu je ranije bilo riječi. Očekujemo i nadalje djelatnu podršku i pomoć matične domovine u našim nastojanjima da ostvarimo naše legitimne interese«, poručio je on.

Potpora iz matice

Gost na svečanosti bio je i osječko-baranjski župan **Ivan Anušić** (HDZ), čelni čovjek jedne od najaktivnijih županija kada je u pitanju potpora Hrvatima u Srbiji.

»Ta potpora je obveza vaše matične države Hrvatske, pomagati Hrvate ne samo ovdje u Srbiji nego i u Bosni i Hercegovini, Mađarskoj, gdje ih ima. Hrvatska do prije pet godina nije prepoznavala sve one potrebe i muku i trnoviti put kojim vi kročite svakodnevno, pokušavajući ovdje opstati i održavajući vašu, našu kulturnu baštinu i sve ono što čini nas Hrvatima kao takvima. Mislim da su se vremena počela mijenjati, da smo u Hrvatskoj postali svjesni kako se moramo brinuti o našim ljudima izvan domovine. Vi ste primjer hrvatske zajednice izvan domovine koja je imala možda i najteži put od 1990. do danas. Puno vojvođanskih Hrvata je tada došlo u Hrvatsku, neki od njih žive u Osijeku i s nekima od njih sam u kontaktu i od njih sam i slušao ta svjedočanstva. Danas imam mogućnost utjecati na odluke i s razine Vlade i s razine regionalne samouprave, te ćemo nastaviti pomagati Hrvate u Srbiji i ubuduće. Potrebno je pomagati ne samo u materijalno-financijskom pogledu, već i po pitanju znanja i vještina koje vam možemo prenijeti jer smo članica Europske unije, te da budete spremni kada se takve mogućnosti otvore i Srbiji, da to koristite za neke vaše projekte«, poručio je Anušić.

Osječko-baranjski župan je izrazio nadu da će Srbija tijekom pristupanja EU pripadnicima hrvatske manjine osigurati politički prostor kakav imaju Srbi u Hrvatskoj.

»Srbi u Hrvatskoj imaju jako veliki politički, društveni i gospodarski prostor u kojem mogu funkcionirati i širiti svoju zajednicu i svoju kulturu. Isto to trebate imati i vi, bez ijedne jedine iznimke«, kazao je Anušić.

Prioritet u bilateralnim odnosima

Napominjući kako su snažne institucije i organizacije preduslov opstanka nekog naroda, veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota** je u svojem obraćanju rekao da je uloga DSHV-a bila »ključna i nezaobilazna« u političkom životu, ali i opstanku ovdašnjih Hrvata.

»DSHV je sve ove godine bio i ostao garant i glavni čimbenik opstanka i stabilnosti, razvoja i budućnosti Hrvata u Srbiji. To je nesporna činjenica i bez DSHV-a Hrvati ne bi mogli ostvarivati svoja prava i truditi se to činiti, uz potporu svih drugih«, istaknuo je Bakota.

Veleposlanik je najavio i daljnju potporu matične države Hrvatima u Srbiji, te u tom smislu, pohvalio potporu koju dobivaju iz pojedinih županija u Hrvatskoj. Kako je dodao, Hrvatska će uskoro preuzeti predsjedanje Europskom unijom, i u tom kontekstu imat će poseban pristup susjednim zemljama, pa tako i Srbiji.

»U tom pogledu želim naglasiti da ćemo u svim bilateralnim kontaktima uvijek na najvišu razinu, kao veliki prioritet, staviti upravo hrvatsku zajednicu. Tu trebamo zaista postići nove iskorake pa i po pitanju zajamčenih mandata, očuvanja identiteta, kulture i obrazovanja. To su prioriteti na koje hrvatska zajednica ima pravo i koje treba ostvariti«, rekao je Bakota.

Proslavi 29. obljetnice DSHV-a, među ostalima, prisustvovali su i drugi predstavnici hrvatske diplomacije u Srbiji, Hrvatskog nacionalnog vijeća, hrvatskih udruga i medija te Katoličke crkve.

Prije proslave obljetnice i domjenka, u crkvi sv. Roka služena je misa za pokojne članove te uspješnu budućnost DSHV-a.

D. B. P.

U subotu u Đurđinu održano 52. *Takmičenje risara*

Kosa naprid, ja za njom...

»Takmičenje risara je i pouka mladima da vide što je to ris i kako se nekada kosilo žito, jer od ljudi koji se natječu možemo puno toga naučiti, napose kada je riječ o izdržljivosti«, rekla je zamjenica gradonačelnika Tímea Horvát

»U ovoj manifestaciji nije najvažnija 'lipa' bunjevačka narodna nošnja, niti folklor, niti tamburaši prema svega toga pomalo ima. Najvažniji je rad! Stoga oni koji sudjeluju u ovoj manifestaciji stvarno moraju raditi, oznojiti se i napraviti žuljeve, jer ne rade kao što se nekada radilo.«

Ove misli predsjednika Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijan*-ca dr. **Andrije Anišića** možda i najpreciznije opisuju suštinu ne *Takmičenja risara* – koje je u subotu, 13. srpnja, održano u Đurđinu, a čiji su domaćini bili **Snežana** i **Gabrijel Kujundžić** – nego samog risa, teškog posla koji se desetljećima i stoljećima prije pojave prvih strojeva odvijao na ovim prostorima i po mjesec dana.

I za one kojima je to u sjećanju iz mladih dana, i za one koji su na ovoj manifestaciji redoviti gosti, i za one koji su u subotu možda prvi puta bili na *Takmičenju risara* 28 risarskih parova iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske, Vojvodine i, naravno, Subotice i okolice na oglednim parcelama prikazalo je samo dio onoga što se nekoć radilo od jutra do večeri i tako dok se posao ne završi. Naravno, gotovo da je suvišno govoriti o tome tko su pobjednici 52. po redu *Takmičenja risara* – **Ruža Juhas** iz Male Bosne i **Stipan Kujundžić** iz Subotice, dok je iza njih slijedio par: **Petar Tikvicki** i **Suzana Matković**.

Risar, po kom je i istoimeni spomenik izrađen u centru Subotice, ovako je prokomentirao još jednu svoju pobjedu:

»Vidili ste: kosa naprid, ja za njom. To je tako: štogod što je uročeno, što voliš. Naravno da moraš imat i alat za to: kosu moraš dobro otkovat ko što moraš imat i dobar prlj. Al, moraš imat i dobru risarušu jel je ovo timski rad i jedno brez drugog ne možemo.«

Svoju zadivljenost kratkim vraćanjem u prošlost nije krio ni veleposlanik Hrvatske **Gordan Bakota**:

»Već kad vidite kako je ovo jak doručak, vidite i kako je ovo veliki rad i koliko je truda tijekom ljetnog razdoblja bilo potrebno da se napravi žetva kakva treba. Ovo je i vrlo važna simbolika i nešto što sigurno treba biti sačuvano. Ali, treba joj dati novu dimenziju: dimenziju turističke atrakcije, što bi sigurno izazvalo i zanimanje turista iz Hrvatske.«

Takmičenju risara ni ove, kao ni prošle godine nije prisustvovao gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**. Umjesto njega zvonom je risare na početak natjecanja pozvala njegova zamjenica **Tímea Horvát**. Ona je u obraćanju novinarima istaknula kako Grad Subotica svake godine pomaže ovu manifestaciju za koju kaže da ju ne treba propustiti:

»Treba doći i vidjeti kakva je atmosfera među ovim ljudima. To je i pouka mladima da vide što je to ris i kako se nekada kosilo žito. Od ljudi koji se natječu možemo puno toga naučiti, napose kada je riječ o izdržljivosti. Osim toga, zaista je lijepo vidjeti da

na ovoj manifestaciji sudjeluje i mnogo djece, ne samo iz Vojvodine nego i iz okolnih zemalja, jer njezin cilj i jeste sačuvati tradiciju i prenijeti ju na mlađa pokoljenja.«

Da, nesporno je da *Takmičenje risara* treba doći i vidjeti i razmisliti o tome na koji se način nekoć osiguravao kruh za cijelu godinu, baš kao što je nesporno da ovoj manifestaciji treba dati turističku dimenziju. O tome iz Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* govore već godinama unazad. Stvarnost, o kojoj je i ravnatelj UBH *Dužijanica* **Marinko Piuković** govorio na *Takmičenju risara*, je, međutim, ponešto drugačija:

»Kao što i sami vidite, etno salaš je u dosta lošem stanju i plan je da sljedećih godina na ovom prostoru izgradimo *Risarski salaš*, koji će biti namijenjen za turizam i koji će biti u funkciji tijekom cijele godine. Tako ćemo imati mogućnost da našu baštinu i proizvode pokazujemo zainteresiranima ne samo na *Takmičenju risara*. Detaljna građevinska rekonstrukcija *Risarskog salaša* stajala bi oko 50.000 eura i nadam se da će nam u tome pomoći i Grad, i Pokrajina, i Republika, kao i Hrvatska.«

Dok te sljedeće godine, koje se tiču rekonstrukcije *Risarskog salaša*, ne dođu posjetitelji će, kao i ove i mnoge ranije, jednom godišnje biti u prilici izaći u Đurđin kako bi u ranim jutarnjim satima pogledali kako su se nekad »plela uža«, i sami sjesti na bale slame i uživati u »risaraskom ručku«, a zatim pratiti skraćenu verziju kompletne žetve: od ručnog košenja, preko prikaza rada na vršalici, pa do gledanja nekadašnjih dječjih igara, kušanja tarane (bilo je sedam natjecateljskih ekipa) ili pak »fanaka« (krafni).

Z. R.

Tomislav Žigmanov, predsjednik DSHV-a

Srbija je država zakašnjele i još uvijek nedovršene tranzicije

*Tijekom proteklih 29 godina postojanja Demokratski savez Hrvata u Vojvodini se prepoznao po stalnoj zauzetosti za dostojanstvo Hrvata u Vojvodini i političko djelovanje za našu ravnopravnost u srbijanskom društvu * Na nama je da uvijek ukažemo na primjere isključenosti predstavnika Hrvata, napose u procesima i situacijama koji se nas neposredno tiču * Djelom smo posvjedočili kako manjine mogu biti u pravom smislu značenja te riječi most u suradnji između dviju država! * Srbi u Hrvatskoj i Hrvati u Srbiji nalaze se, u strukturalnom i formalnom smislu, u nejednakom položaju * Na planu ukupnih odnosa s javnošću bilježimo posve pristojne uspjehe, što za posljedicu ima daleko veću vidljivost onoga što DSHV čini * Dijalog političkih subjekata mora biti stalan i prikladno institucionaliziran*

Intervju vodio: Zvonko Sarić

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** nastavio je kontinuitet rada članova i dosadašnjih predsjednika ove stranke u području političke angažiranosti glede opstojnosti dostojanstva Hrvata u Vojvodini i postizanja njihove ravnopravnosti, u smislu da se ovdašnji Hrvati tretiraju isto kao i drugi građani Srbije. E pa sad, ako to jest činjenica borbe, a jest u našim životima, ovdje, u Srbiji, onda nešto debelo škripi! Uz kratki osvrt na dosadašnja postignuća DSHV-a, u fokusu razgovora su bile teme o aktualnim događanjima vezanim za ovdašnje Hrvate i rad stranke.

U kojoj je mjeri DSHV od osnutka davne 1990. godine, pa do danas, doprinosio ostvarenju građanskih prava i suživotu na ovome podneblju, kao i ostvarenju nacionalnih prava ovdašnjih Hrvata?

U velikoj mjeri, a neki puta je djelovanje DSHV-a bilo od presudne važnosti za ostvarenje nekog cilja bilo da je riječ o građanskim i manjinskim pravima bilo da je riječ o, kako ste naveli, suživotu! Naime, upravo se DSHV-u imaju pripisati brojna postignuća koja je hrvatska zajednica u Vojvodini od 1990-ih godina ostvarila. Jer, i informiranje i obrazovanje na hrvatskome jeziku, kao i službena uporaba hrvatskoga jezika te razvoj kulturnog stvaralaštva među vojvođanskim Hrvatima bili bi puno siromašniji da nije bilo političkoga djelovanja samoga DSHV-a te zalaganja svojih brojnih članova. Stranka je, naime, pružala ključnu pomoć prilikom osnutka novih institucija i organizacija u područjima značajnim za ostvarivanje manjinskih prava. Ri-

ječju, tijekom proteklih 29 godina postojanja Demokratski savez Hrvata u Vojvodini se prepoznao po stalnoj zauzetosti za dostojanstvo Hrvata u Vojvodini i političko djelovanje za našu ravnopravnost u srbijanskom društvu.

U Baču je nedavno otvoren obnovljeni franjevački samostan i muzejska zbirka. Na svečanosti nije bilo službenih predstavnika hrvatske manjine, jer, kako saznajemo, na nju nisu bili pozvani. Zna li zbog čega? Na Vašem twitter nalogu ste napisali: »Načela isključivanja onih kojih se to neposredno tiče nije demokratsko načelo! Kako doći do načela uključenosti Hrvata u Srbiji u društvene procese, najveći je izazov pred nama!« Kako nadvladati taj izazov?

Ne znamo točno razloge zašto nas ne pozivaju, no, ono što jest sigurno da odgovornost nije na predstavnicima hrvatskih institucija i organizacija! Dakle, pitanje treba adresirati drugim subjektima, preciznije predstavnicima vlasti, koji još uvijek provode takvu praksu. Tu je, čini mi se, onda situiran i odgovor kako spomenutu isključenost Hrvata iz društvenih procesa zamijeniti njihovim uključivanjem. S druge strane, institut zajamčenih mandata na svim razinama zakonodavne vlasti i osigurano mjesto u izvršnoj vlasti na razini lokalne samouprave – ono što imaju Srbi u Hrvatskoj – zacijelo bi stubokom izmijenilo situaciju. Do ostvarenja toga političkog cilja, za koji se više od desetljeća zalaže DSHV, na nama je da uvijek ukažemo na primjere isključenosti predstavnika Hrvata, napose u procesima i situacijama

koji se nas neposredno tiču, i da usporedno stalno zahtijevamo da budemo uključeni u isto.

Je li se nogometna utakmica reprezentacija dvije manjinske zajednice, Srba iz Hrvatske i Hrvata iz Srbije, odigrana u Tavankutu 15. lipnja, pokazala kao značajna, jer je inkluzivnog karaktera, nadilazeći dnevno-političke obračune službenog Beograda i Zagreba?

Ne samo nogometna utakmica nego i razmjena kulturnih sadržaja te večeri u Tavankutu, te susreti na najvišoj razini predstavnika manjinskih samoupravnih tijela – Hrvatskog nacionalnog vijeća i Srpskog narodnog vijeća, i političkih stranka Hrvata iz Srbije i Srba iz Hrvatske – Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Samostalne demokratske srpske stranke, bili su od izuzetnog značaja, jer smo na taj način htjeli dati svoj prinos boljim odnosima, kako između dviju država tako i između dva naroda. Naime, usprkos relativno dugom i velikom zastoju u odnosima između Srbije i Hrvatske, mi smo kao politički predstavnici dvije manjinske zajednice na najvišoj razini nastavili razgovarati o međusobnoj suradnji, koja je i do sada bila uspješna, i to u različitim područjima društvenoga života – sportu, kulturi, obrazovanju, politici. Ona će, kako je dogovoreno, biti nastavljena, institucionalno uokvirena i sadržajno obogaćena, te ćemo tako biti i dalje konstruktivni i pozitivni čimbenik u ukupnim srpsko-hrvatskim odnosima. Riječju, djelom smo posvjedočili kako manjine mogu biti u pravom smislu značenja te riječi most u suradnji između dviju država!

Momčad ovdašnjih Hrvata mora čak i štedjeti za deterđent za pranje dresova, dok to nije slučaj, koliko mi je poznato, u svezi momčadi manjinske zajednice Srba iz Hrvatske. Ukazuje li i ta činjenica na razliku položaja manjina u Srbiji i Hrvatskoj?

Posve slikovito govoriti! Na to smo i ranije ukazivali, no vrijedi opetovano isticati, budući da se o tome malo zna, a često se i previđa ta činjenica! Srbi u Hrvatskoj i Hrvati u Srbiji nalaze se u, strukturalnom i formalnom smislu, u nejednakom položaju. Najprije, pristojna konsolidirana demokracija, stupanj vladavine prava, neovisnost i funkcionalnost institucija, ustavna pozicioniranost manjinskih prava i prateći institucionalni aranžmani, napose uključenost u procese odlučivanja, kao i razvijenost manjinskih prava i financijska sredstva koja se imaju na raspolaganju za ostvarenje istih, daleko su povoljniji čimbenici kada je riječ o Srbima u Hrvatskoj! Pri tomu mi, naravno, ne pada na pamet zanijekati da se u svakodnevnom životu građani srpske nacionalnosti u Hrvatskoj suočavaju s problemima, s kršenjem ljudskih prava i s neostvarivanjem manjinskih prava. S druge strane, Srbija je država zakašnjela i još uvijek nedovršene tranzicije, s deficitima u vladavini prava i funkcioniranju neovisnih institucija, o čemu svjedoče izvješća o napretku Srbije u europskim integracijama relevantnih institucija Europske unije, reguliranje manjinskih prava riješeno uz veliki broj prijedora i nedostataka, a prateći institucionalni aranžmani ni na koji način nisu riješili pitanje manjinske samouprave i sudjelovanja predstavnika nacionalnih manjina u procesima donošenja odluka, dok su financijska sredstva s kojima hrvatska zajednica u Srbiji raspolaže u odnosu na srpsku u Hrvatskoj nekoliko desetaka puta manja.

Što govore činjenice?

To, onda, i u strukturalnim pitanjima jednakosti stavlja Hrvate u nepovoljniji položaj u odnosu na Srbe u Hrvatskoj.

Recimo, u obrazovanju – više od 70% nastavnika je jezično nekompetentno, a ni nakon 17 godina postojanja obrazovanja ne postoji prosvjetni savjetnik za nastavu na hrvatskom; ili u kulturi – ne postoji nikakav popis niti materijalne niti nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji, a godinama izostaje zaštita ili obnova sakralnih objekata vezanih uz Katoličku crkvu; izostaju osude predstavnika vlasti i sankcije pravosudnih tijela kada je riječ o etnički motiviranim incidentima; ne postoji točna slika o kvaliteti ostvarivanja prava na službenu uporabu hrvatskog jezika i pisma; nema podataka, osim na razini Autonomne Pokrajine Vojvodine, o broju Hrvata uposlenih u državnoj upravi; manjinsko »samoupravno« tijelo nema niti jednu izvornu nadležnost u svom djelokrugu rada, osim što daje mišljenja na odluke koje donose tijela vlasti, iz kojih su Hrvati isključeni, budući da ne postoje zajamčeni mandati; Republika Srbija se više od tri desetljeća jednostrano a s brojnim aktivnostima miješa u identitetska pitanja ovdašnjih Hrvata i tako odlučujuće pridonosi izgradnji tzv. bunjevačke nacije... Dakle, ovdje sam naveo neke aspekte strukturalne nejednakosti u odnosu na srpsku zajednicu u Hrvatskoj, pri čemu još jednom ističem kako to ne znači da ne postoje problemi u funkcioniranju strukturalnih pretpostavki koje prate društveni položaj i ostvarivanje manjinskih prava Srba u Hrvatskoj.

Sredinom lipnja održana je osnivačka skupština Mjesne organizacije DSHV-a u Starčevu. Planira li se daljnji razvoj rada stranke i aktivnosti u Banatu?

Tomu smo se posebno obradovali, jer su Hrvati u Banatu najslabije organizirani – ovo je nakon Zrenjanina tek druga osnovana mjesna organizacija DSHV-a i posljedica je djelovanja našeg člana **Gorana Kaurića**! Naravno, na ovome ne želimo stati. I ne samo da planiramo osnovati još nekoliko mjesnih organizacija već na tome aktivno i radimo, o čemu će javnost biti na vrijeme obaviještena.

Vidite li važnim otvorenje Šokačke kuće u Vajskoj za budućnost hrvatske zajednice u Podunavlju? Kako ocjenjujete realizaciju projekta?

Itekako je važno ne samo za Hrvate u Vajskoj nego i za cijelu hrvatsku zajednicu u Srbiji! Najprije, jer je jedna inicijativa mjesne hrvatske kulturne udruge realizirana. Drugo, zajedničkim djelovanjem Hrvatskog nacionalnog vijeća i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini promovirana je ideja i lobirano je da se osiguraju financijska sredstva za ostvarenje ove vrijedne inicijative. I treće, a što je isto tako važno, župan Vukovarsko-srijemske županije **Božo Galić** osigurao je ne mali iznos novca – oko 8 tisuća eura. Na taj način hrvatska zajednica u Vajskoj, konkretno Hrvatska udruga kulture *Antun Sorgg*, dobila je svoj prostor za okupljanje i djelovanje, što će sigurno pridonijeti rastu kulturnog stvaralaštva u ovom mjestu, povećati broj i vrstu kulturnih sadržaja, većoj integriranosti i povezanosti pripadnika hrvatske zajednice u mjestu... Netko bi mogao reći da je to mali korak za Hrvate u Vojvodini, no ipak se mora tako čemu odgovoriti da je to veliki iskorak i za cijelu zajednicu, jer je to tek osma udruga, od 70-ak koliko ih je registrirano, koja ima nekretninu u svom posjedu.

Je li bila dobra odluka da DSHV izađe na izbore za mjesne zajednice na teritoriju Grada Subotice samostalno i jeste li zadovoljni rezultatima ovih izbora?

Zbog specifičnog društvenog položaja Hrvata i posvećenosti demokraciji, demokratskim načelima i vrijednostima, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ovoga puta nije sebi smio dopustiti luksuz neizlaska na izbore, pa makar se radilo i o izborima za mjesne zajednice, najnižom jedinicom lokalne samouprave, čije su autonomne ovlasti nepostojeće! Naša je stranka na izborima za mjesne zajednice na teritoriju Grada Subotice, koji su održani 7. srpnja, izašla samostalno i to u sljedećih 8 mjesnih zajednica – dvije gradske: Aleksandrovo i Gat, te šest prigradskih: Tavankut, Mirgeš, Mala Bosna, Đurđin, Žednik i Verušić. DSHV je pobijedio u dvije mjesne zajednice – Verušić i Mala Bosna, a u svih preostalih šest smo bili drugi po broju osvojenih glasova. Ukupno smo dobili povjerenje 1.274 građanina, što je 20 % više u odnosu na izbore za mjesne zajednice 2015. godine, a uvjeti su danas daleko nepovoljniji ne samo kada je riječ o društvenom ozračju spram Hrvata nego i kada su u pitanju negativni društveni trendovi. Na taj način smo potvrdili da i u neravnopravnim uvjetima političkoga života uživamo potporu Hrvata na sjeveru Bačke. Stoga s ponosom možemo reći kako smo na temelju postignutih rezultata druga politička opcija u gradu. Rezultat bi bio znatno bolji da nije bilo kršenja izbornih pravila i manipulacija, koji su najizraženiji bili u mjestu Tavankut.

Duže vrijeme stranka obraća pozornost i ulaže trud da dostupnost vijesti o radu DSHV-a putem interneta bude ažurno. Vijesti i fotografije su dostupni i preko facebooka, a aktivni ste i putem Vašeg osobnog twitter naloga. Promo materijali stranke su suvremeno dizajnirani. Koliko je sve to važno za promidžbu i rad stranke u aktualnom vremenu?

Prisustvo i zastupljenost u javnosti su ne samo zrcala svake organizacije nego i vrlo važan komunikacijski kanal, kako s članstvom tako i sa svim građanima, to jest javnošću kao takvom! Stoga pomno i planski nastojimo djelovati na planu takve vidljivosti u radu DSHV-a, koristeći sva komunikacijska sredstva i dostupne prostore javnosti – od »klasičnih« priopćenja i konferencija za novinare, preko napisa i drugih objava u medijima do objavljenih sadržaja na društvenim mrežama, prije svega na facebook stranici DSHV-a i mojem twitter nalogu, a glede facebook stranice DSHV-a valja istaknuti da nju osmišljava i administrira nekoliko naših mlađih članova. Posebnu pozornost posvećujemo kako smislenosti poruka u kampanjama koje vodimo tako i grafičkom izgledu, što kreira također naš član **Darko Vuković**. Općenito promatrano, s ponosom mogu istaknuti da na planu ukupnih odnosa s javnošću bilježimo posve pristojne uspjehe, što za posljedicu ima daleko veću vidljivost onoga što DSHV čini. Napose su povećani sadržaji u medijima u Hrvatskoj, što je onda i pridonijelo da se DSHV prepoznaje kao nezaobilazni faktor u ukupnim hrvatsko-srpskim odnosima.

Kandidata za predsjedničke izbore u Hrvatskoj već ima, iako će prvi krug izbora biti održan potkraj prosinca. Kako komentirate kandidaturu Zorana Milanovića, koji je prekinuo gotovo trogodišnje izbjivanje iz javnog života i pjevača Miroslava Škore, čije su kandidature izazvale najviše komentara i polemika u hrvatskim medijima?

Glede političkih prilika i događaja u Hrvatskoj o kojima govorite mogu samo reći da od svih kandidata očekujem više pozornosti spram problema Hrvata u Srbiji, jer sve ostalo pripada unutarnjepolitičkim pitanjima Hrvatske, o čemu se ovdje i sada ne bih očitovao.

Smatrate li nužnim uspostavu političkog dijaloga između vlasti i oporbe u Srbiji u vidu okruglog stola, u situaciji kada dio oporbe bojkotira rad Skupštine?

Načelno govoreći, ono što karakterizira demokratske političke sustave jest da dijalog političkih subjekata mora biti stalan i prikladno institucionaliziran. Jer, bez dijaloga, ili kako Vi kažete razgovora, teško može biti riječi o postojanju demokratskih praksi, a tom i takvom vrijednosnom načelu – postojanju dijaloga, DSHV je od osnutka posvećen. Istina, u političkom životu on može biti suspendiran, može se opozvati od strane pojedinih subjekata, što onda otvara prostor za pojavu kriza, čemu svjedočimo u proteklih nekoliko mjeseci u Srbiji kada je riječ o napetostima u odnosu vlasti i oporbe. Kao politički prvak jedne ranjene zajednice koja se suočava još uvijek s brojnim izazovima bio bih sretan kada bi se isti pozitivno razriješio kroz politički dijalog, a za posljedicu imao uspješan nastavak tranzicije i razvoj demokracije u Srbiji.

Temeljem članka 63. stavak 2. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravka, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 91. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), **Tajništvo za**

građevinarstvo Gradske uprave Grada Subotice oglašava:

**JAVNU PREZENTACIJU
URBANISTIČKIH PROJEKATA**

ZA REKONSTRUKCIJU GRADSKOG STADIONA U SUBOTICI NA K. P. BR. 11030 K.O. DONJI GRAD S URBANISTIČKO ARHITEKTONSKOM RAZRADOM

(naručilj projekta Grad Subotica)

ZA IZGRADNJU KOMPLEKSA FARME SVINJA S PRATEĆIM SADRŽAJIMA ZA POTREBE URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKE RAZRADE LOKACIJE NA K.P. BR. 3653 K.O. BIKOVO

(naručilj projekta Sineš Saša)

ZA IZGRADNJU STAJE ZA KRAVE NA POSTOJEĆEM KOMPLEKSU NA K.P. BR. 4751 K.O. TAVANKUT ZA POTREBE URBANISTIČKO – ARHITEKTONSKE RAZRADE LOKACIJE

(naručilj projekta Pokornić Stipan i Marina)

ZA IZGRADNJU POSLOVNO – STAMBENOG VIŠEPORODIČNOG I POMOĆNOG OBJEKTA NA SOMBORSKOM PUTU BR. 50 NA K.P. BR. 4957/3 I 4957/4 K.O. STARI GRAD U SUBOTICI S URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKOM RAZRADOM LOKACIJE

(naručilac projekta »VENEX COLOR« d.o.o.)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkim projektima od 26. srpnja do 1. kolovoza 2019. godine, svakog radnog dana od 8 do 15 sati u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekti se mogu pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid. Stručni obrađivač urbanističkih projekata je Javno poduzeće za upravljanje putovima, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica. Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida, mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 26. srpnja do 1. kolovoza 2019. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku će biti dostavljene Komisiji za planove.

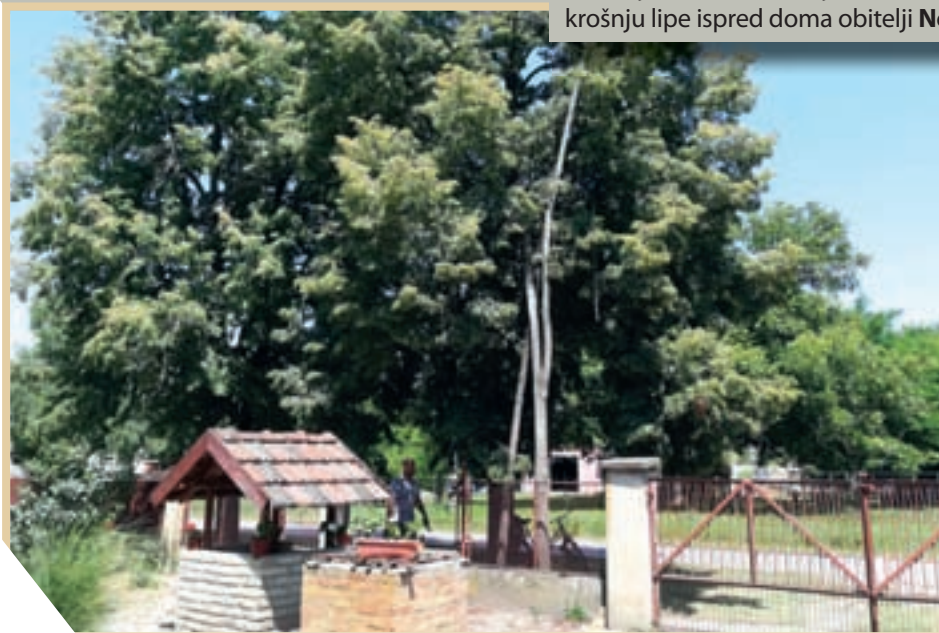
Trinaest bunara na Kelebiji

Stari lokalitet na Kelebiji u širokoj i zelenoj Ulici Istvána Kizura – spomenik kulture – nazvan je Trinaest bunara (*Zaštitar I.*, Međuopćinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica, izdanje 2006. godine). Ovo mjesto je zabilježeno već 1778. godine na staroj karti tog područja, a na karti nastaloj deset godina kasnije označeni su i salaši i bunari. To je, dakle, veoma stari kelebijijski toponim; dokumentirano postoji već u spomenutim godinama u osamnaestom stoljeću, uključujući i podatke o obitelji **Krnajski** koja je tu živjela (dijelom i ostala do ovog doba).

Dugo vremena su postojali đermovi uz te stare bunare, uz trinaest kuća u istoj ulici, navedenih po brojevima. Bunari nisu iskopani na ledini, kao što je bilo uobičajeno na salašima, nego su se nalazili na regulacijskoj crti ulice ili ispred stambene zgrade. Prema istraživanju objavljenom u *Zaštitaru*, u osamnaestom stoljeću jedan bunar vrijedio je više od dva salaška objekta. Evo još nekoliko podataka iz teksta:

»Đermovi su slične visine. Sami đermovi su visoki u prosjeku 7 metara, dužina soje je u prosjeku 4-4,5 metara, a dužina šibe zavisi od dubine bunara. Rovaš su ranije izrađivali od dasaka, a u novije vrijeme od betona...«.

Stari salaši su u međuvremenu uglavnom zamijenjeni novijim stambenim zgradama, a nekoliko sačuvanih je u ruiniranom i ruševnom stanju. Ni đermovi nisu odoljeli dugom vremenu; brižno je sačuvan samo jedan, na regulacijskoj crti ulice, uz veliku krošnju lipe ispred doma obitelji **Nedeljković**.

Igra svjetlosti i tame

Još u gimnazijskim danima urezala mi se u pamćenje jedna talijanska poslovice koja glasi: »gdje ima mnogo svjetlosti, tamo ima i mnogo tame«. Gledano sa stajališta opće filozofije, ovakve suprotnosti su sastavni dio našeg života. Npr.: »Život ne postoji bez smrti« ili »svaki dan trebaš proživjeti kao da ćeš vječno živjeti«. Naravno, egzistira i ona skeptična treća strana: »dosad su svi umrili, možda ću i ja«. Postoji i drugo mišljenje o tami ili smrti: »Tama daje smisao svjetlosti« ili »smrt daje smisao postojanju«. Smisao života također se može karikirati kako je to učinila sjajna engleska grupa *Monty Python*. Od pamtivijeka glavni izvor svjetlosti bilo je Sunce. Stoljećima se vjerovalo da se Sunce vrti oko Zemlje, ali na osnovu zapažanja i istraživanja određenih ljudi došlo se do saznanja da je istina upravo suprotna, naš planet se vrti oko Sunca. Današnji stav o svemiru je da je on beskonačan. Veliki fizičar **Albert Einstein** unosi opet skepsu izjavom: »možda Svemir i nije beskonačan, ali ljudska glupost je sigurno beskonačna«. No, znanost je

smislila odgovarajuću zamjenu za sunce: električno osvjetljenje. Danas se i sunčeva svjetlost iskorištava za proizvodnju električne energije, što je važan segment »održivog razvoja i očuvanja prirodnog okoliša«, ali opet neki smatraju da je to skupo za naše prilike (mislim u Srbiji, ali i u drugim »srednje razvijenim« državama). Općepoznato je da tama ili noć ima blagotvornu funkciju: tada se svaki čovjek treba odmarati. Zahvaljujući umjetnom svjetlu neki gradovi poput Las Vegasa se reklamiraju kao mjesto gdje se ne spava, tobož ona živi 24 sata. No, kako smo rekli na početku: gdje ima mnogo svjetlosti, tamo ima i mnogo tame. Naime, Las Vegas leži usred pustinje, gdje su kiše vrlo rijetke, ali kada padaju, onda su vrlo izdašne i za čas stvore bujice i sve poplave. Lokalna vlast nije žalila sredstva da uloži u izgradnju kanalizacijskog sustava odvoda bujičnih voda. Upravo ovu činjenicu iskorištavaju beskućnici i u ovom kanalizacijskom sustavu grade improvizirane »stanove«. Što ako naiđe bujica? Oni bježe, a njihove u suštini bezvrijedne domove odnosi voda. Još nisam čuo da su od vlasti SAD-a tražili odštetu, jer su se nastanili na nepogodnom mjestu! Sada polako stižemo do suštine koju želim reći.

Ljeto neviđeno

Dok budete držali u ruci ovaj broj HR, već smo stigli preko polovine srpnja, drugog ljetnog mjeseca. Istina, od ljeta nema baš mnogo valjde, više pada kiša nego što sija sunce. Naravno,

obilne padaline prate nenadane poplave, recimo u Srbiji gdje ima bujičnih rijeka. Ono što se elegantno prešućuje, tu i tamo se ipak konstatira, da su u poplavama i štetama veliku ulogu igrali stambeni objekti, izgrađeni bez dozvole na terenima koje će bujica sigurno poplaviti, ali uzroci mnogih lokalnih poplava su bile prazne plastične boce bačene u rijeku. Kod nekih mostova one su se nagomilale zajedno s odlomljenim granama i stvorile svojevrsne brane koje su zaustavljale protok vode. Negdje su bagerima uspjeli razbiti ove privremene prepreke, negdje je snaga vode odnijela »branu« zajedno s mostom. Sjetimo se što je rekao Einstein. Bujične vode su problem i naše Subotice. Svake godine ispod željezničkog mosta zapliva neki automobil, nekog nabijeđenog vozača kome se »jako žuri-lo«. Kada se projektirala kanalizacija koncem XIX. vijeka, projektant je predložio dvostruki sustav odvoda otpadnih voda – jednu za prljavu, fekalnu, vodu, jednu za odvod bujične vode. Tadašnji gradski oci su odlučili da je to skup postupak, pa su za odvod kišni-

Svjetla Las Vegasa

ce poslužili otvoreni kanali. Dok je bili jake gradske kontrole, ti kanali su održavani i nije bilo poplava; čistili su se i glavni kanalizacijski vodovi. No, pojavio se problem propadanja jezera Palić, jer nisu izgrađeni (također zbog štednje) projektirani bazeni za pročišćavanja otpadnih voda. Evo još jedne igre svjetlosti i tame. Dobro zamišljen projekt, loša reakcija odgovornih rukovodioca.

Treba li slušati stručnjake?

U našoj državi osporavanje učenih ljudi stiglo je i do predsjedničkih visina u vidu »autorskog teksta« povodom osporavanja doktorskog rada ministra financija. Spominju se prave »znanstvene dinastije« u kojima katedra prelazi s oca na djecu. Osobno, u ovome ne nalazim neki veliki problem. Naime, prije je jedan dobar kovač nastojao da sve tajne zanata preda svom sinu ili unucima. Moja želja je bila da netko od moje troje djece nastavi moj zanat – arhitekturu. Završili su fakultete, ali nitko od njih nije se opredijelio prema mojoj želji. Pitam se je li to nepotistička želja? U graditeljstvu je zakon, ako faraon želi izgraditi piramidu, stručnjak to ima da izvrši i ne postoji obrnuto. Danas je isti slučaj: ako »politika« zamisli nešto graditi, onda stručnjak (uvijek se nađe jedan pogodan) ima to da uradi, a ne da počne filozofirati. To pravo ima samo politička elita, koja u slučaju neuspjeha, ako nema drugu mogućnost, svu krivicu prebacuje na predhodnu vlast. Stručnjaci koji se protive obično se sotoniziraju. Evo još jedne divne igre svjetlosti i tame.

»Ovamo« – »Onamo«

Drugo lice SUBOTICE

Početkom devedesetih, u vrijeme kada nabujali nacionalizam još nije bio pravno kanaliziran, na subotičkoj *Mličnoj peci* postojao je natpis koji je više zbunjivao nego li je obavještavao prodavače i kupce o svojoj osnovnoj namjeni. Naime, krupnim, ćirilničnim slovima bilo je ispisano »Republika Srbija«, nešto manjim »Severnobački okrug«, a najmanjim »Veterinarska inspekcija«. Doslovna poruka tog natpisa za one koji znaju ćirilicu – jer za mađarski i hrvatski nije bilo mjesta – glasila je: »Vi se nalazite u Republici Srbiji, u Severnobačkom okrugu ste, a ovo što najslabije vidite je Veterinarska inspekcija«.

U isto to vrijeme, sjetit će se starija i srednja generacija, iz najviših državnih tijela, suda recimo, građani s mađarskim imenima i prezimenima dobivali su obavijesti tako što su im imena bila ispisana ćirilicom, po »mađarskom pravopisu«, ali bez mađarskih dijakritičkih znaka tako da je, recimo, **György Fülöp** bio ispisan kao **Гуергу Филеп**, što je proizvodilo mješavinu ogromnog nezadovoljstva i salvi smijeha ovdašnjih Mađara, ponekad i u vidu posprdnih tekstova (posebno učenika u školama) u kojima su kombinirani ćirilčno pismo i »mađarski pravopis«, garnirani prepoznatljivom redoslijedom riječi i miješanjem gramatičkih rodova.

Osim na ne tako davnu prošlost, ti dani nas asociraju i na vrijeme pravne neuređenosti i nacionalnog lutanja nekadašnje »skraćene Jugoslavije« (sjetimo se samo tri istovremeno važeća pravopisa srpskog jezika, pa dugogodišnje rasprave o jednakosti ćirilčnog i latiničnog pisma, odnosno ima li pravo prvo biti dominantno u odnosu na drugo) i... danas sav taj kaos djeluje nekako »normalnije«.

Ima, međutim, područja života gdje su lokalni, regionalni, državni ili nacionalni interesi podređeni univerzalnim. Tako je, primjerice, u prometu: na znakovima opasnosti, zabrana ili obavijesti dominiraju opće poznati simboli s tek ponekom brojkom (ograničenja brzine) ili međunarodnim skraćenicama ispisanim latiničnim pismom (H – bolnica). Kada je riječ o putokazima, i ljudska etika i zdrav razum i nužna praktičnost nalažu da se, osim na lokalnim, oni ispisuju i na svima poznatom pismu, a to

je – htjeli ovdje to priznati ili ne – ipak latinica. Razlog za to vrlo je jednostavan kao što je jednostavna i funkcija putokaza: obavijest o pravcu kretanja. Uzalud je, recimo, postavljen putokaz u Gruziji ako je napisan samo na gruzijskom pismu: onaj tko ga ne zna pojma neće imati kamo dalje.

U skupinu takve civilizacijske... (dopišite izraz koji vam se čini najprilичnijim) spada, na žalost, i Subotica, jer na magistralnoj cesti Subotica – Horgoš kod odvajanja za Kraljev Brig stoje putokazi koje možete vidjeti na fotografiji. Tako, recimo, putnik iz Danske, Nizozemske ili neke druge zemlje, ako baš ne zna ćirilicu, pojma nema što mu ti putokazi govore i prema zakonu

vjerojatnoće vjerojatno će neki od njih krenuti u neželjenom pravcu. Ova slika bi, recimo, nekom maštovitom scenaristi mogla poslužiti kao sjajna ideja za neki »tragi ili komični« film u kom ide kolona stranaca, od kojih prvi (zbog toga što nagađa značenje slova na putokazu) skrene u pogrešnom pravcu, a svi ostali, misleći da »on zna«, po inerciji za njim. Objašnjavajući na kraju zašto je to učinio, »vođa kolone« na svom će materinjem jeziku nepogrešivo točno prevesti značenje putokaza kod Kraljevog Briga – pisalo je: »Ovamo« – »Onamo«.

Gosn ministre, načelnice prometne policije, gradonačelnice... putujete li vi nekad i možete li sebe zamisliti u sličnoj situaciji? Ili, poput predsjednik mjesta u Srbiji, poznajete sva pisma svijeta?

Z. R.

Program – Dužijanica 2019.

21. srpnja – Revija novog ruva – dvorište HKK *Bunjevačko kolo* Subotica – 20 sati

24. srpnja – Postavljanje izloga u središtu Subotice za natjecanje u aranžiranju izloga

28. srpnja – *Dužijanica* u Maloj Bosni – crkva Presvetog Trojstva – 10 sati

– Konjičke utrke *Dužijanica* – Gradski hipodrom – 14 sati

4. kolovoza – *Dužijanica* u Đurđinu – crkva sv. Josipa Radnika – 10 sati

Dužijanica u Mirgešu – kod križa u centru – 18 sati

8. kolovoza – Književna večer u organizaciji Katoličkog društva *Ivan Antunović*, dvorana HKK *Bunjevačko kolo*, Subotica – 19 sati

9. kolovoza – Izložba radova od slame nastalih na XXXIV. Sazivu kolonije slamarki u Tavankutu, predvorje Gladske kuće, Subotica – 19 sati

– Tamburaška večer, predstavljanje bandaša i bandašice i izbor pratilaca, te proglašenje najljepšeg izloga, Gradski trg, Subotica – 20 sati

10. kolovoza – Svečana Večernja, katedrala-bazilika sv. Terezija Avilska, Subotica – 18 sati

– Polaganje vijenca od žita na spomenik *Risaru* i spomen-bistu Blaška Rajića, park ispred Gradske kuće, Subotica – 19.30 sati

Skupština risara, Gradski trg, Subotica – 20 sati

Nastup folklornih ansambala *Dužijanica*, Gradski trg, Subotica – 20.20 sati

Godišnja skupština HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice

Razdoblje stabilnosti

»U protekloj godini urađeno je puno, ali uvijek može više i bolje«, riječi su koje je predsjednik Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin** rekao na redovitoj godišnjoj skupštini, koja je održana 16. srpnja.

Prvobitna skupština trebala je biti održana prije desetak dana, no tada se članstvo nije odazvalo u dovoljnom broju, te nije bilo kvoruma. Ovoga puta skupštini je nazočilo 37 članova, koji su imali i pravo glasanja.

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*, kao najstarija hrvatska udruga u Subotici, djeluje u više odjela od kojih su najaktivniji folklorni, likovni i dramski odjel, a u svakome od njih, kako je rečeno u izvješćima, došlo je do pomaka na bolje u odnosu na prethodnu godinu. Sve manifestacije koje su bile u planu su i održane, poput *Velikog prela*, *Dječje Dužijance*, *Prela sićanja*, go-

domovine, Udruga branitelja Hrvatske i drugi. Ono što je Cvijin istaknuo jest da je i sudjelovanje na raznim natječajima veće i ozbiljnije, a samim time su pristizala i financijska sredstva koja su omogućila nesmetani rad. »Imamo dobar projektni tim, kojeg čine **Marica Jozić** i **Suzana Vukov** i rezultati na natječajima su vidljivi. Pokušavamo biti što manje ovisni o prihodima koji su nesigurni, te radimo na tome da budemo samoodrživi. Jasno je da to neće nikada biti do kraja, ali ono što je nama cilj jest da nastavimo u tome i da ne ovisimo u potpunosti od drugih«, kaže Lazar Cvijin i dodaje kako Centar već sada 60 posto osigura vlastitim sredstvima, putem članarina, izdavanjem dvorane, te od ulaznica za predstave.

U susret zlatnom jubileju

dišnjih koncerata, likovne kolonije i izložbe, predstava, a pokrenute su i dvije nove manifestacije: *Dalmatinska večer* i *Festival tradicijskog pjevanja*. Još jednu bitnu stavku iznio je Cvijin, a to je da su sve manifestacije financijski pokrivene i isplaćene.

Računi u plusu

Na skupštini je usvojeno i financijsko izvješće o poslovanju Centra za 2018. godinu, a prema njemu Centar je ostvario dobit. Iako se prethodnih godina HKC *Bunjevačko kolo* borio s brojnim financijskim poteškoćama, drugu godinu za redom stanje je stabilno. Prihodi u 2018. godini bili su 5.392.000 dinara, a rashodi 5.255.000 dinara. Iz ostvarenih prihoda plaćeni su svi računi, pokrivene sve manifestacije, te se u narednom razdoblju planira raditi i na neophodnim opravkama i ulaganjima. Donacije Grada Subotice su i ove godine pomogle kada su u pitanju redoviti troškovi, poput struje, vode, plina, plaća... Prvi mjeseci u godini su uvijek problematični, jer sve projektno financiranje i donacije stižu u drugoj polovici godine. Financijsku pomoć u proteklom razdoblju pružili su i Osječko-baranjska županija i Vukovarsko-srijemska županija, kao i Središnji državni ured za Hrvate izvan

će raditi na monografiji. Prijedlog članova na skupštini je iznio Cvijin, a svi su jednoglasno usvojeni.

Rad u odjelima

Izvješće o radu odjela podnijeli su njihovi voditelji. Za folklorni odjel **Senka Horvat**, likovni **Željko Vidaković**, koji nije nazočio nego je pismeno podnio izvješće, kao i voditeljica obnovljenog Dječjeg dramskog odjela **Nevena Mlinko**, a za dramski odjel je izvješće, kao i planove, podnio **Marjan Kiš**.

Folklornom odjelu se u prethodnom razdoblju priključio i ko-reograf **Marin Jaramazović**, a vidljiv je i porast članstva, te odjel trenutno broji oko 120 članova. Predstava *Ča Grgina huncutarija* od kako je postavljena izvedena je 28 puta, dok je u prethodnom razdoblju ostvarila dobit od 890.000 dinara.

Došlo je i do manjih kadrovskih izmjena, jer je ostavku na mjesto člana UO HKC-a *Bunjevačko kolo* podnio **Jašo Šimić**, a na njegovo mjesto izabrana je **Dajana Šimić**.

Skupština je protekla bez rasprave, a sve točke dnevnog reda su gotovo jednoglasno izglasane.

Ž. V.

Odlazak kapetana i stvaranje varoši

*Povelja o statusu komorske varoši Sent Marija potpisana je u Pragu u svibnju 1743. godine, a kapetan Jakov Sučić je umro svega nekoliko mjeseci kasnije: prvi je ubijen u matičnoj knjizi umrlih 1744. godine * Dvije godine potom, 1746., umrla su i tri njegova sina: Petar, Pavao i Jakov * Loza je u to vrijeme, ipak, još bila sačuvana...*

Prema knjizi *Subotički franjevački samostan i crkva Paškala Cvekana*, napisanoj na temelju franjevačkih ljetopisa, utvrđeno je da koja je do tada pripadala vojničkoj upravi dana je 1723. godine franjevcima kako bi iz nje napravili crkvu, a rješenje se čuva u samostanskom arhivu. Postoji i dokument iz 1729. kojim je potvrđeno da su franjevci posjednici kaštela, u kojem je crkva, i zemljišta u unutrašnjem opkopu Sabatke. Kapetanske obitelji koje su do tog vremena živjele u utvrdi morale su se iseliti...

S preuređenjem crkve se započelo 1. srpnja 1730., a temeljni kamen crkve – zapravo svetišta – postavljen je 22. rujna iste godine. U stručnoj analizi pod nazivom »Barokni oltar sv. Mihovila i njegovi autori« dr. **Zsuzsanna Korhecz Papp** (Zbornik radova sa znanstvenog skupa u povodu 300. obljetnice osnutka Franjevačke rezidencije u Subotici) bilježi:

»U Kućnoj povijesti subotičke franjevačke rezidencije sv. Mihovila spominje se ime slikara **Sebastiana Stettnera**, koji je pozlatio glavni oltar i izradio slike između 1736. i 1741. godine. Povijest kuće je sastavio **Daniel Zavodszky** 1751. godine po ugovorima sklopljenim s majstorima, koji su se nekad nalazili u franjevačkom arhivu, ali su nažalost vremenom nestali. Ovdje je za-bilježena i povijest izgradnje crkve sv. Mihovila započeta 1729. godine. Nadogradnju je vodio budimski arhitekt **Mathias Kayr** (Sankt Florian, oko 1689. – Budim, 1735.). Katovi subotičkog kaštela-kule su porušeni, zidovi su preobličeni, a 22. rujna 1730. godine je započeta izgradnja svetišta. Radovi su završeni 1736. godine. Crkva sv. Mihovila, duga oko 26, a široka 10 metara, sagrađena je na nosećim zidovima kaštela, koji je podignut 1470. godine...«.

Dr. Zsuzsanna Korhecz Papp detaljno je opisala nekadašnji veliki barokni oltar, koji u autentičnom izdanju više ne postoji: trokatni oltar je bio visok približno 10, širok 5 metara, pozlaćen, mramoriran, s kipovima i bogato ukrašenim svetohraništem i relikvijarima. Zauzimao je cijelo svetište. Bio je završen nakon velike kuge u Subotici 1739. godine. Darovate-

li su bile subotičke obitelji plemića, kapetana i građana. U Povijesti kuće upisani su i darovatelji, među njima i vicekapetan **Đuro Sučić**, koji je darovao sliku Blažene Djevice Marije naatici.

Tijekom gradnje bilo je neprimljeno i nepredviđenih teškoća... Glavni pokretač gradnje crkve o. **Jerko Ludassi – Gubanović** nije dočekao njeno dovršenje, umro je 1732. godine. A ni graditelj Kayr; umro je 1735. godine. Nadbiskup **Gabrijel Patačić od Zaječda** 15. travnja 1736. godine posvetio je franjevačku subotičku crkvu u čast sv. Mihovila Arkandela, jer je od dolaska franjevaca u Suboticu stajala pod zaštitom sv. Mihovila.

Sačuvana je kapetanska kuća

Što se događalo s kapetanskim obiteljima koje su do preuređenja crkve živjele u kaštelu? Na osnovu knjige Paškala Cvekana (nastale na temelju starih franjevačkih ljetopisa), u vrijeme dodjele posjeda nad kaštelom i okolnim zemljištem franjevačkoj rezidenciji, u kaštelu su živjele tri kapetanske obitelji, a one su se opirale iseljenu i nerado su napustile zgradu kaštela, podižući kuće u njegovoj neposrednoj blizini. Gdje? – to se navodi u ovoj knjizi. Kapetan **Jakov Sučić** podigao je kuću na prostoru jug-zapad gdje i danas stoji, nedaleko od lijevog tornja današnje crkve. Na jugu ili prema pročelju kaštela sagrađio je kuću kapetan **Luka Sučić** mlađi, a ta se 1753. po odredbi **Antuna Grašalkovića**, kraljevskog komesara u Subotici, morala srušiti, jer je na tome mjestu »smetala Časti crkve«. Treći kapetan Đuro Sučić sagrađio je kuću blizu kaštela prema zapadu, te je stajala iza crkve na kraju samostanskog vrta i dvorišta i

Dr. Zsuzsanna Korhecz Papp je na temelju sačuvanih dokumenata u arhivu franjevačkog samostana opisala i napravila rekonstrukciju – sliku prvog, baroknog, oltara u crkvi sv. Mihovila Arkandela

do nje je kroz dvorište i vrt, a uz jugozapadni zid crkve vodio put. I ta je kuća 1753. godine srušena, samostan zatvorio put, a **Martinu Sučiću**, Đurinom sinu, isplaćen je novac i dano kamenje od srušene kuće da može izgraditi novu.

Prva kuća kapetana Sučića postoji i danas (Trg cara Jovana Nenada 11), ona je najstarija sačuvana kuća u Subotici i spomenik je kulture. Iz generacije u generaciju obavijena je velom tajanstvenosti jer ovu, ali i druge obližnje lokacije i ulice u centru grada, prate nagađanja o eventualnim prolazima (hodnicima, kanalima) ispod zemlje. Među spomenutim publikacijama korištenim za istraživanje o povijesti obitelji Sučić ni jedna ne nagovještava takvu mogućnost.

Arhivist **Gašpar Ulmer**, analizirajući događanja u staro doba, ističe kako se Subotica već u prvim desetljećima osamnaestog stoljeća počela ubrzano razvijati: već 1736. godine bila je ekonomski najjače mjesto u Potiskoj vojnoj granici. To dokazuje sporazum sklopljen te godine pred vojnim komandantom u Segedinu između kapetana pojedinih utvrđenih vojnih mjesta – šančeva u vezi s razrezom ratnog poreza. Na Suboticu je tada otpalo 24 dijela od ukupnog ratnog poreza razrezanog za cijelu Potisku vojnu granicu, dok je ostatak, tj. 76 dijelova otpalo na preostalih 14 mjesta (Sombor, Senta, Novi Sad itd.), što znači u prosjeku nešto više od 5,4 dijela na jedno mjesto. Ekonomski napredak cijelog grada bio je za ono vrijeme očigledan, ali usporedo s njim povećane su i klase suprotnosti. U tom razdoblju već se izdvojila veleposjednička klasa od nekoliko obitelji (Sučić, **Vojnić**, **Rudić**, **Antunović** itd.), čiji će članovi zauzeti ključne položaje u upravnom aparatu Subotice i biti inicijatori, pokretači i realizatori svih kasnijih zbivanja do 1848. godine, pa i kasnije, uključujući ovdje i dobivanje statusa slobodnog kraljevskog grada 1779. godine (*Subotičke novine*, 16. veljače 1779. godine, feljton povodom 200 godina proglašenja Subotice slobodnim kraljevskim gradom).

Nestanak Vojne krajine

Nestankom Vojne krajine Sabatka, kada ovo mjesto dobiva status varoši s civilnim tijelima i upravom (Kraljevska privilegirana komorska varoš Sent Marija) od 1743. godine, obitelj Sučić počinje pratiti niz nesretnih događanja; nestaju časnici s društvene, ali nekim usudom i sa životne scene (kapetan Jakov je, na primjer, doživio 56, Luka mlađi svega 36, vicekapetan Đorđe – Đuro 42 godine), pa čak i djeca im. Održano je potomstvo; pojedini članovi obitelji i narednih desetljeća bili su na uglednim položajima, ali je samo u jednom, tom prijelaznom desetljeću, ubilježeno nekoliko smrtnih slučajeva u obitelji: umrla su dva kapetana i vicekapetan, umirala su im i djeca... Možda je u to vrijeme slično bilo i u drugim subotičkim obiteljima, a za Sučićeve su osim upisa u matične knjige, ostale bilješke i u franjevačkim knjigama.

Prvog kapetana Luke Sučića tad već nije bilo (navodi se nekoliko verzija godina smrti, vjerojatno 1705. godine), niti drugog kapetana Ilije (1724.), niti vicekapetana Đorđa – Đure Sučića, umro je 1735. godine. Treći kapetan Vojnog šanca bio je Lukin sin Jakov Sučić, koga franjevci u povijesti nazivaju svojim velikim dobročiniteljem i prvim predsjednikom Trećeg reda u Subotici. Povelja o statusu komorske varoši Sent Marija potpisana je u Pragu u svibnju 1743. godine, a Jakov je umro svega nekoliko mjeseci kasnije: prvi je ubilježen u matičnoj knjizi umrlih 1744. godine. Dvije godine potom, 1746., umrla su tri njegova sina: **Petar**, **Pavao** i **Jakov**. Vrlo

nesretan slijed događanja u životu kapetana Jakova, važne ličnosti u temeljima ovog grada, u kojem je i rođen i među prvim upisan u najstariju matičnu knjigu krštenih. Ubrzo je umro i kapetan Luka mlađi, 1747. godine.

Na osnovu bilješki u Kućnoj povijesti, Paškal Cvekan u svojoj knjizi opisuje gdje su Sučići sahranjeni, kazujući o kriptama koje se nalaze ispod crkve sv. Mihovila. Kripte su napravljene prilikom izgradnje crkve na zidovima kaštela (1730. – 1736.) što se vidi iz ugovora o radovima iz toga vremena.

Kuća kapetana Sučića, najstarija kuća u Subotici, osamdesetih godina prošlog stoljeća, prije adaptacije

Po Cvekanovom opisu, ispod crkve se nalaze dvije kripte, koje su nadsvođene zidanim boltama od cigle. Prva je između kora i krstionice, za obitelj **Bukvić**. U njoj su sahranjeni **Ilija Bukvić** 1744. i njegova supruga **Magdalena** 1753., **Luka Bukvić** 1750., sin i **Lukina** kćerka **Anastazija** 1751. U drugoj u sredini crkve su sahranjeni franjevci, zatim vicekapetan Đuro Sučić 1735., **Stjepan Vojnić** 1748., Jakovljevi sin **Petar Sučić** 1746., dva sina **Ivana Koske** 1745. i **Simon Vujin Čaki** i žena mu 1737. godine.

U crkvi su još dva mjesta u koja se sahranjivalo. Prvo je kod oltara sv. Ivana Nepomuka – danas oltarić Praškog Isusa – koje ima grobni kamen, pod kojim leži kapetan Jakov Sučić (umro 1744.) i njegova dva sina, Pavao i Jakov, koji su umrli 1746. godine. Drugo mjesto je ispod propovjedaonice, gdje je sahranjen kapetan Luka Sučić (mlađi) sa sinom 1747. godine.

Ova mjesta u unutrašnjosti crkve nisu obilježena pločama s imenima ili drugim oznakama. Vidljiva je jedino spomen-ploča s prezimenom Vojnić. O grobovima prva dva kapetana, Luke i Ilije, nema pomena.

Nakon ukidanja Vojne krajine 1743., zastave bataljuna su ostavljene u franjevačkom samostanu. Graničari su imali tri barjaka – spominje i dr. **Ante Sekulić** (*Tragom franjevačkog ljetopisa*, str. 34) – koje su čuvali u kapelici sv. Mihovila Arkandela pod svodom svetišta. Opisujući što se s barjacima dešavalo nakon ukidanja Vojne krajine, dr. Sekulić se poziva na **Iványijeve** zapise: sva tri su još bila pričvršćena o zid, ali je samo još jedan bio čitav 1842. (a to je već stotinu godina nakon što su odloženi), 1879. još je bilo ostataka barjaka i čuvali su se u knjižnici gdje su bili pohranjeni od 1848. godine.

Katarina Korponaić

(Podatci i fotografije iz autoričinog istraživanja »Uspori i nestanak subotičkih obitelji Sučića«, *Klasje naših ravni*, 11-12. 2018.)

Čuj nas, Majko, nado naša

Kulturno-umjetničko društvo Hrvata Bodrog organiziralo je 13. srpnja XIV. Festival marijanskih pučkih pjesama. Sudjelovale su pjevačke skupine iz Hrvatske, te domaćini – ŽPS Kraljice Bodroga i dječja skupina ove udruge. Ove godine tema su bile marijanske korizmene pjesme

Organizatori festivala potrudili su se da u Monoštor dovedu šest pjevačkih skupina iz Hrvatske. Od Gospića do Đakova. Ipak, ove godine najzapaženiji su bili izvođači koji su nastupili na samom kraju festivala – dječja *Bodrogova* skupina, koja je pobrala sve simpatije i sudionika i gledatelja. Njih dvadesetak, u šokačkim nošnjama, bez imalo treme, hrabro je zapjevalo poslije već iskusnih i poznatih pjevačkih skupina.

»Rekla bih da je ova naša dječja skupina sada već jedna stasala grupa. Ima među njima i onih od 10-11 godina, ali i mališana koji još ne idu u školu. Jesu tema ovogodišnjeg festivala marijanske

»Naša suradnja započeta je u Školi folkloru u Koprivnici, gdje smo se susreli s voditeljicom folklorne skupine KUD-a Hrvata *Bodrog* **Anitom Đipanom**, koja je inicirala našu suradnju. Želja nam je bila doći još prošle godine, ali nismo tada uspjeli. Zahvaljujući pomoći koju smo dobili od Ministarstva kulture Hrvatske naša ideja realizirana je ove godine. Kao udruga radimo tek šest godina i ovo nam je prvi festival crkvenog pjevanja na kome sudjelujemo. Imamo sreću da su stručnjaci na našem području prije dvije godine pokrenuli projekt istraživanja crkvenih pjesama, koje su skoro izgubljene i nisu se do sada pjevale u okviru

Dječja *Bodrogova* skupina

korizmene pisme, ali kako takvu prikladnu za njih nismo našli, odbarali smo jednu malo veseliju – *Evo nas pred tobom, Marijo*, pjesmu koju pjevaju naši prvopričesnici«, kazala je voditeljica dječje skupine **Sonja Periškić-Pejak**.

Kliče narod kršćanski

Za većinu pjevačkih skupina ovo je bila prva posjeta Monoštoru i prvo sudjelovanje na marijanskom festivalu.

kulturno-umjetničkih društava. Između ostalog, istraživali smo stare korizmene i marijanske pjesme i prezentirali ih na koncertima *Pasionske baštine* u Zagrebu i Otočcu. Kazivači nekako misle da to što znaju i nije vrijedno istraživanja, jer su upravo oni ti koji su smišljali melodije, s obzirom da su što se tiče nota i glazbenog pisma nepismeni, tako da su sve pjesme koje smo prikupili tijekom istraživanja melodije koje su nastale u narodu«, kaže voditelj KUD-a *Široka Kula* iz istoimenog mjesta kod Gospića **Ivan Starčević**.

Gosti iz okolice Gospića došli su u Monoštor u replikama nošnje koja potječe s početka XX. stoljeća, a koliko predano i vjerno čuvaju to naslijeđe govori i to što su više puta nagrađivani za čuvanje tradicijskog načina oblačenja. Suradnja s Monoštorcima, kako kaže Starčević, bit će nastavljena i članovi *Bodroga* pozvani su da u studenome budu gosti na godišnjem koncertu. Za razliku od Gospića, Đakovo nije toliko daleko od Monoštora, suradnja već postoji, ali su među Monoštorce prvi puta došli članovi Muške vokalne skupine *Bečarine* KUD-a *Tena* iz Đakova. »Naš repertoar čine izvorne slavonske pjesme, a capella izvođenje. Znamo posegnuti i za tradicijskim instrumentima i za tamburašima. Festival marijanskog pjevanja, baš u smislu festivala, nemamo, ali imamo mnogo natjecanja i manifestacija uz sudjelovanje velikog broja pjevačkih skupina koje njeguju a capella pjevanje«, kaže član uprave KUD-a *Tena* Đakovo **Ivo Pavić**.

Monoštorci se tako mogu pohvaliti da su ugostili kulturno-umjetničko društvo koje je od ove godine nositelj certifikata

Tjedan u Somboru

Lemeš ipak (još) nije Lemeš

Iskreno, iznenadila me je prije pol godine vijest da je u Lemešu izmjenama Statuta Grada Sombora u službenu uporabu uveden (uz srpski i mađarski) i hrvatski jezik. Tu vijest objavili su skoro svi mediji, kao da je već koliko

dan poslije te odluke ispoštovano sve ono što prati uvođenje nekog manjinskog jezika u službenu uporabu na nekom dijelu teritorija lokalne samouprave. Bez zapitanosti zašto se s tom odlukom kasni. Nekoliko godina. I naravno bez interesa što se sa samim provođenjem odluke desilo poslije mjesec-dva. A poslije mjesec-dva, pa i poslije šest mjeseci sve po starom. Osim odluke na papiru (čitaj: u Statutu Grada Sombora) ništa se drugo nije dogodilo. A to drugo što se trebalo dogoditi tiče se postavljanja novih ploča na natpisima i na hrvatskom jeziku. Na ulazu i izlazu iz mjesta, na školi, mjesnoj zajednici, mjesnoj kancelariji i drugim državnim službama. Puno ili malo posla? Košta puno? Uz želju i dobru volju posla nije puno, a i ne košta valjda toliko da se novac negdje ne može naći. Pa da konačno to što je stavljeno na papir bude i praktično primijenjeno, a ne samo da bude papir kojim će se mahati ispred nosa onima koji u Sombor dođu ne bi li vidjeli kako se praktično primjenjuju propisi koji se tiču zaštite prava nacionalnih manjina. Bilo da su iz Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, Kancelarije za ljudska i manjinska prava ili Vijeća Europe. Pa da konačno Svetozar Miletić bude i Lemeš, kako ga inače, bez obzira na nacionalnu pripadnost, većina i zove.

Z. V.

P. S. Ima u ovoj priči i jedna pozitivna stvar. U Beregu su postavljene nove ploče, pa tako sada na ulazu i izlazu iz sela stoji, osim natpisa na ćirilici i naziva mjesta na mađarskom, i hrvatski naziv Bereg. Trebalo je čekati, ali je ipak urađeno.

I još jedan pozitivan primjer: skoro je godinu dana kako su u krugu somborske bolnice putokazi s nazivima odjela ispisani i na hrvatskom jeziku. Iako to za bolnicu nije bila zakonska obveza.

izvrsnosti prema standardima svjetske folklorne organizacije CIOFF. Marijanski pučki festival bio je prvi susret s Monoštorcima i za članove KUD-a *Krešimir Šimić* iz Podcrkavlja.

»Upoznali smo ŽPS *Kraljice Bodroga* u Gundincima, dogovorili smo suradnju i eto nas u Monošturu. Kod nas je dosta smotri posvećeno crkvenim pjesmama. Prenose se ti napjevi s generacije na generaciju, a mi još uvijek imamo naše bake koje znaju i pjevaju te stare crkvene pjesme«, kazao je predsjednik KUD-a **Josip Andrić**.

KUD Šokadija – Strizivojna

U crkvi Svetog Petra i Pavla nastupili su i MPS *Baje Ivanovac-Antunovac*, KUD *Nova zora* iz Donje Lomnice, KUD **Šokadija** iz Strizivojne i ŽPS *Kraljice Bodroga*.

Pripadnost hrvatskom narodu

»Ne bih rekao da je dan naglasak na pjevačkim skupinama iz Hrvatske već se jednostavno tako posložilo ove godine, jer su grupe koje smo mi kontaktirali bile spremne doći. To su sve veze i kontakti koje mi uspostavljamo i gradimo na seminarima koji se organiziraju u Hrvatskoj ili na nastupima i možda je neskromno reći, ali oni koji kvalitetno rade se između sebe prepoznaju, pozivaju međusobno na gostovanja i to je neki normalni slijed. Uz *Kraljice Bodroga*, koje su poznate i u Hrvatskoj, može se kazati da marijanski pučki festival postaje prepoznatljiv dio našeg rada«, kazao je predsjednik *Bodroga* **Željko Šeremešić**.

Marijanskom festivalu u Monošturu nazočio je i zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika **Ivan Tepeš**.

»Ovaj festival u Monošturu i druge slične manifestacije na kojima sudjeluju skupine iz različitih država stvara osjećaj pripadnosti. To je potrebno da se jedna zajednica osjeća zajednicom; da neki Hrvat iz Like kada čuje da se nešto dešava u Monošturu ima osjećaj da se to dešava u njegovom narodu. Naša zadaća je upravo to. Mi kao Matica dajemo tu iskru, žar i gdje god da krenete čut ćete da je barem netko sudjelovao u programu Hrvatske matice iseljenika«, kazao je Tepeš.

Gosti Marijanskog pučkog festivala bili su i veleposlanik RH u Beogradu **Gordan Bakota** i ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**.

Z. V.

U Srijemskoj Mitrovici održan Festival vina i hrane *Vinski park*

Promocija vinskog dijela Srijema

»To je jedna vrsta promocije manifestacijskog turizma. Ljudi su sve više okrenuti posjetima u regiji i žele istražiti što se dešava u našem gradu. U vrijeme održavanja manifestacija otvorene su galerije i muzej kako bi posjetitelji koji posjete grad toga dana mogli vidjeti i nešto više i upoznati se s bogatom poviješću našega grada«, kaže Svetlana Sabo

U cilju promoviranja vinske kulture u gradskom parku u Srijemskoj Mitrovici 13. srpnja je održana manifestacija *Vinski park*. Turistička organizacija Srijemske Mitrovice uz pokroviteljstvo Grada ovu manifestaciju organizira treću godinu za redom. Ove godine svoja vina izložilo je preko 50 vinarija iz Srbije, Makedonije, Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Posjetitelji su imali priliku degustirati više od 250 vrhunskih vina. Osim promocije vina i širenja vinske kulture u Srijemu, želja organizatora je bila da promoviraju i male proizvođače hrane koji se na tržištu izdvajaju svojom autentičnošću i kvalitetom. Ovo je samo jedna u nizu brojnih manifestacija koje se tijekom ljeta održavaju u gradu na Savi s ciljem promoviranja manifestacijskog turizma. Na temelju dojмова posjetitelja *Vinski park* je naveden kao jedna od najljepših manifestacija u Srbiji na otvorenom.

Promocija vina i bogate povijesti grada

Ideja da se u Srijemskoj Mitrovici organizira festival vina s ciljem da se proizvođači vina približe krajnjim potrošačima pokrenuta je prije tri godine. Unatoč tome što na području grada nema puno vinarija, organizatori su smatrali da imaju prednost i privilegij da promoviraju vinsku kulturu u svom gradu, iz razloga što je imperator **Marko Aurelije Prob**, koji je rođen u Sirmiju, zasadio prve čokote vinove loze na planini Alma mons, današnjoj Fruškoj gori. Pokazalo se da je ideja urodila plodom s obzirom na to da je prošle godine *Vinski park* posjetilo više od 6.000 posjetitelja.

»Sve ostalo što je dio ovog vinskog parka ide u prilog jedne lijepe i urbane kulturne priče. Najprije zbog mjesta gdje se održava festival vina. To je gradski park, gradska jezgra, okružena institucijama kulture oko Kamenog cvijeta koji jest simbol grada. To je jedna lijepa priča koja vezuje daleku prošlost antike, pa onda noviju prošlost poslije Drugog svjetskog rata, a potom i poruka da ta fontana daje mogućnost građanima koji se kreću oko nje, da budu sretni. Ovaj naš festival se upravo održava na takvom mjestu i svi vinari koji su proizvođači vrhunskih vina s Fruške gore, ali i iz cijele Srbije i regije, u sve većem broju izlažu na našem festivalu. Tu su vinarije iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Makedonije. Ove godine prvi puta gost nam je Portugal i cijela manifestacija

protiče u znaku te zemlje«, kaže ravnateljica Turističke organizacije **Svetlana Sabo**.

Srijemska Mitrovica se izdvaja od drugih gradova u Srijemu upravo po brojnim manifestacijama, posebice tijekom ljeta što utječe na dobru promociju grada.

»To je jedna vrsta promocije manifestacijskog turizma. Ljudi su sve više okrenuti posjetima u regiji i žele istražiti što se dešava u našem gradu. U vrijeme održavanja manifestacija otvorene su galerije i muzej kako bi posjetitelji koji posjete grad toga dana mogli vidjeti i nešto više i upoznati se s bogatom poviješću našega grada. Manifestacije su na prvom mjestu značajne što promoviramo ono čime se bave ljudi u našem gradu, a drugo što se tematski vezuju za neke naše vrijednosti. Većina njih se održava tijekom ljeta i trudimo se da ih organiziramo na otvorenom na lokalitetima koji su značajni: turistički, antički lokalitet, Trg žitna pijaca, koji je sad preuređen i priveden namjeni da može podržati sve manifestacije«, ističe Sabo.

Vina iz Srijema s oznakom geografskog porijekla

Najveći broj vinarija među izlagačima bile su vinarije iz Srijema. Vina iz Srijema nedavno su dobile oznaku geografskog porijekla *Srem – Fruška gora*. Za proizvođače vina iz čak 34 srijemske vinarije to je, kako kažu u Udruženju proizvođača grožđa i vina s oznakom geografskog porijekla, veliki uspjeh i veliki korak za promociju srijemskog vinogradarskog rajona.

»Mi smo trenutno najveće udruženje vinara u Srbiji. Okupljamo 44 vinarije koje su 2015. godine izrazile potrebu za ujedinjenjem kako bismo počeli štititi geografsko porijeklo u skladu kako to nalaže zakon i prateći podzakonski akti u Srbiji. To je podrazumijevalo da se s individualne zaštite geografskog porijekla prijeđe na kolektivnu i da jedno udruženje bude nositelj geografskog porijekla i cijelog posla oko uspostavljanja takve oznake. Taj posao smo počeli prije 3 godine i on je bio veoma opsežan. Prikupljali smo svu moguću dokumentaciju kojom bismo dokazali da su naša

Tjedan u Srijemu

Početak rješavanja problema

Koliko je loša cestovna infrastruktura u pojedinim gradovima u Srijemu najbolje znaju vozači koji se prilikom vožnje svakodnevno suočavaju s brojnim rupama, pukotinama i procepima na cestama, što svakako utječe na njihovu sigurnost. Postojeće rupe se samo povremeno »zakrpe«, što predstavlja samo privremeno rješenje. I onda opet isti problemi. Najveći problem je u pograničnim općinama gdje je frekventnost automobila i teretnih kamiona najveća u ljetnom razdoblju. U to su se posljednjih mjeseci uvjerili i građani šidske općine. Frekventnost teretnih vozila je toliko velika da je ponekad potrebno sačekati i po 10 minuta da bi se prešlo na drugu stranu ulice. O posljedicama na ionako lošim cestama suviše je i govoriti. Polovicom ožujka ministrica građevinarstva, prometa i infrastrukture **Zorana Mihajlović**, prilikom posjeta Pećincima, izjavila je da će za rekonstrukciju ceste u Srijemskom okrugu biti opredijeljene dodatne 1,3 milijarde dinara. Radovi su na opće zadovoljstvo Srijemaca počeli. Tako je početkom srpnja otvoreno pet kilometara potpuno obnovljene autoceste od graničnog prijelaza Batrovci ka Šidu. Završetkom tih radova trebao bi se rasteretiti granični prijelaz za drumski promet tijekom ljetne sezone. Kako je obećano tako je i urađeno, a ubrzo su počeli i radovi ispred naplatne rampe Šid (pravac ka Hrvatskoj) i ispred naplatne stanice Kuzmin. Proteklih dana u Šidu je počelo asfaltiranje glavne ceste, koja je svakodnevno izložena velikim opterećenjem teretnih vozila. Izvođenjem ovih radova bit će završena prva faza radova asfaltiranja državne ceste ka graničnom prijelazu. Svakako da će nova asfaltirana cesta značiti i veću sigurnost za sudionike u prometu. Rješenje problema opterećenosti državnih i lokalnih cesta od teških teretnih vozila građani ipak vide u izgradnji obilaznice oko Šida o kojoj se priča nekoliko godina. Izrada projektno-tehničke dokumentacije je počela, ali se njena izgradnja očekuje tek 2021. godine. A do tada, ostaje nam jedino nada da će frekventnost prometa biti manja, a da će asfaltiranih cesta biti još više.

S. D.

vina apsolutno specifična i drugačija u odnosu na druga vina u Srbiji. Za 3 godine prikupili smo više od 2.000 stranica dokazne dokumentacije. To su prije svega podaci o vinarijama, njihovim vinogradima, položajima vinograda, vinogradarskim značajkama, o klimi, a posebno smo jedan dio posvetili zemljištu koje daje pečat vinu koje proizvodimo. Na kraju cijelog posla 147 vina iz 34 vinarije dobilo je oznaku geografskog porijekla», kaže tajnik Udruženja proizvođača grožđa i vina s oznakom geografskog porijekla *Srem – Fruška gora* **Slobodan Spasovski**.

Brendiranje regije

Oznaka geografskog porijekla će prema njegovim riječima apsolutno podići kvalitetu vina sa srijemskih vinogorja, a potrošači i konzumenti vina će dobiti garanciju da je proizvod provjeren, kako od udruženja koje garantira da je vino proizvedeno na Fruškoj gori i Srijemu, tako i od države.

»Koliko je to bio veliki projekt, ne samo za naš rajon, nego i za cijelu Srbiju govori podatak da u Srbiji trenutno 6 rajona ima zaštićenu oznaku geografskog porijekla. U Europi je ovaj posao počeo znatno ranije nego kod nas i sigurno da je to značajno za brendiranje jedne regije i pravljenja prepoznatljivosti regije u tom europskom smislu. To je ono na čemu radimo i sljedeći korak nam je da brendiramo vinsku regiju kako bi ona postala prepoznatljivija u europskim razmjerama«, ističe Spasovski, dodajući da podržavaju manifestacije gdje se promovira vino, posebno stoga što one pružaju mogućnost za uspostavljanje i učvršćivanje institucionalne suradnje s vinarima iz regije i stvaranje mogućnosti za sudjelovanje u nekim europskim projektima.

Dojmovi sudionika iz susjedstva

A što o ovakvoj promociji vina kažu vinari iz susjedstva. Za naš tjednik je dojmove podijelio **Boris Bežec** iz Iloka, koji je u Srijemskoj Mitrovici predstavio vina obitelji **Buhač**.

»Svaki susreti na razini regije su jako bitni za sve vinare, kako bi se oni međusobno upoznali i razmijenili iskustva. Vinarija **Buhač** ima oznaku geografskog porijekla kontinentalne Hrvatske s podregijom Podunavlja i vinskog dijela Srijema. Vino je dobra poveznica, kako između žena i muškaraca u ljubavi tako i u prijateljstvu, ali i u uspostavljanju suradnji između država«, kaže Bežec.

Nenad Kotur iz Banja Luke predstavio je prijateljsku vinariju **Deklić** iz Istre i vinariju **Anđelić** iz Trebinja. Drugi put sudjeluje na *Vinskom parku* u Srijemskoj Mitrovici.

»Dobro je doći ovdje kako bi se vinari iz regije upoznali i probali vino koje ne mogu probati po restoranima i kafićima u mjestima u kojima žive. Vinarija **Anđelić** proizvodi autohtone sorte specifične za Trebinje, kao što su *vranac* i *rosé*. Vinarija iz Istre je obiteljska vinarija. Osnovana je 1920. godine. Već treća generacija te obitelji se bavi proizvodnjom vina i distribucijom po cijeloj Hrvatskoj. Na temelju dosadašnjih iskustava shvatio sam da Srijemci vole vina i s drugih podneblja. Vino koje mi prezentiramo su autohtone sorte, *vranac* i *žilavka*, koje najbolje uspijevaju u Hrvatskoj.«

Unatoč lošem vremenu, posjećenost ovogodišnjeg festivala vina je bila velika. Osim vina, posjetitelji su imali priliku degustirati ukusne suhomesnate proizvode, sireve, masline i ostale proizvode malih proizvođača. Osim Turističke organizacije Srijemske Mitrovice, organizatori vinskog festivala su Centar za kulturu *Sirmiumart*, Agencija za ruralni razvoj, Udruženje vinara i vinogradara *Srem – Fruška gora* u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede i pod pokroviteljstvom Grada Srijemska Mitrovica.

S. D.

Ekološki aspekti

Jedan od utjecaja održavanja manifestacije je i ekološki aspekt. Održavanje manifestacije daleko manje utječe na okolinu od industrije, ali njeno djelovanje se ne smije zanemariti, jer one dodiruju i koriste po pravilu najinteresantnije, najatraktivnije i najvrednije prirodne, kulturne i historijske vrijednosti okoline.

Organiziranjem manifestacija na lokalitetima koji predstavljaju prostore i objekte izdvojene kao dijelovi prirode, antropogenog bogatstva i naslijeđa zaštićenih zakonom utječe se i na svijest posjetitelja, ali i na domicilno stanovništvo o potrebi i važnosti očuvanja životnog okoliša. Ekološki efekti manifestacijskog turizma postižu se i konzervatorskim radovima na kulturno-povijesnim spomenicima, ne ugrožavajući životni okoliš.

Sušтина ove problematike je u iznalaženju što boljeg i efikasnijeg rješenja između dva naizgled suprotna cilja: masovnosti i ekonomskih efekata odnosno ekoloških zahtjeva i očuvanja životnog okoliša. Svakako, to prvenstveno zavisi od ekološke svijesti organizatora, sudionika i posjetitelja, od njihove kulture življenja. Organizator manifestacije mora biti svjestan i upoznat s činjenicom da u zagađenoj i/ili zapuštenoj prirodnoj ili antropogenoj sredini i lokaciji ne može biti uspješne manifestacije. U praksi se često dešava da nedovoljno razvijene lokalne zajednice u kojoj se organiziraju manifestacije, posebno one većeg ranga (masovnije), teže k što većim ekonomskim efektima i zbog toga ne mogu utjecati ili ne obraćaju dovoljno pozornosti na očuvanje i zaštitu životnog okoliša, sprječavanje nekontroliranog porasta (uspostavljanju održivog razvoja).

Sve to dovodi do ugrožavanja životnog okoliša i djeluje odbojno na posjetitelje (npr. prometni kolapsi, gužve, nedovoljna higijena i sl.) Da bi se ovi negativni utjecaji izbjegli, komunalne i nadležne inspeksijske službe, u koordinaciji, trebaju svoj dio posla vezan za manifestaciju obaviti besprijekorno.

Pozitivni i negativni ekološki utjecaji

Manifestacije imaju i pozitivne ekološke aspekte kao što su edukativni utjecaji na ekološku svijest uz praktična i vidljiva ostvarenja namijenjena zaštiti životnog okoliša putem uređivanja prirodnih prostora, odnosno renoviranjem i osposobljavanjem zapuštenih objekata antropogenog naslijeđa.

Organizatori turističke manifestacije uvijek trebaju negativne utjecaje na životni okoliš, nastale od posjetitelja, svesti na minimum i maksimalizirati pozitivne ekološke utjecaje kroz ostavljanje eko sustava čak i u boljim uvjetima nego prije održavanja manifestacije.

Kao pozitivni fizički utjecaji na životni okoliš mogu se izdvojiti izgradnja novih komunalnih objekata, poboljšanje lokalne infrastrukturne mreže za potrebe manifestacije i samih turista, kao i

hortikulturno uređenje prostora, ali samo onda ako su radovi i objekti izvedeni po svim važećim propisima i zakonskim odredbama koji se odnose na ekološke aspekte (npr. tzv. energetska efikasnost objekata, kanalizacijska mreža s pročistačima otpadnih voda, pošumljavanje i sadnja autohtone flore, očuvanje biljnog i životinjskog svijeta i sl.). U suprotnom, postaju elementi degradacije životnog okoliša.

Ponekad izgradnja novih objekata i infrastrukture ne bi bila financijski pa i politički izvodljiva bez organiziranja manifestacije ili bar ne tog trenutka i u tolikoj mjeri. Korist od toga nakon održane manifestacije imat će domicilno stanovništvo koristeći sve što je novoizgrađeno.

U prirodnim cjelinama (ambijentu) lokacije održavanja masovnost posjetitelja utječe na poremećaj eko sustava putem bacanja otpadaka, paljenja vatre na za to nenaznačenim mjestima, galamom i bukom, nekontroliranim i neriješenim parkirališnim mjestima, neosiguranim ili malobrojnim sanitarnim čvorovima i slično, što sve spada u negativne ekološke aspekte. Zato se organizator manifestacije dužan brinuti o ovoj problematici, a u slučaju bilo kakvih degradacija prostora, odnosno mjesta održavanja vrati (najmanje!) u prethodno stanje.

Organiziranjem manifestacija na lokalitetima koji predstavljaju prostore i objekte izdvojene kao dijelovi prirode, antropogenog bogatstva i naslijeđa zaštićenih zakonom utječe se i na svijest posjetitelja, ali i na domicilno stanovništvo o potrebi i važnosti očuvanja životnog okoliša

Organiziranjem znanstveno-stručnih skupova koji se temom dotiču i ekologije može se educirati domicilno stanovništvo, a iznijeta znanstvena i iskustvena saznanja mogu imati i praktični značaj za mjesto održavanja manifestacije, što spada u pozitivne aspekte koje organizatori često zanemaruju.

Psihološki aspekti turističke manifestacije

Psihološki utjecaj manifestacije u korelaciji je s kulturnim utjecajem, te ih je teško razdvojiti, a mogu se sistematizirati na pozitivne i negativne utjecaje u odnosu na mjesto održavanja, domicilno stanovništvo, sudionike i posjetitelje.

Vrednovanje značajki mjesta (prostora) određenog za održavanje manifestacije ovisi od njihove sposobnosti (osposobljenosti) za zadovoljavanje turističkih potreba. Pri tome svojstva turističke atraktivnosti objekata i pojava u prostoru određena su njihovim primarnim motivima (svojstvima) koji mogu povoljno djelovati na osjetila opažanja čovjeka, kao što su boja, oblici, zvuci i druga svojstva karakteristična za antropogene motive koja preko psihičkih funkcija razrješavaju tzv. kulturnu potrebu

kretanja. Objektivne (stvarne) karakteristike mjesta (prostora), putem internih psiholoških utjecaja, kao i utjecaja društva i kulture formiraju subjektivnu dimenziju (sliku, viđenje) tog istog mjesta i prostora.

Pozitivni psihološki aspekti utjecaja na mjesto i prostor održavanja manifestacije bili bi vrednovanje značajki tog prostora za zadovoljavanje turističke potrebe, pozitivno doživljavanje prostora od različitih turističkih grupa i pozitivni utjecaj opažanja, pamćenja (memoriranja) i mašte u svojstvu utjecaja na transformaciju mentalnih slika dotičnog turističkog prostora.

Aspekti negativnih psiholoških utjecaja na prostor održavanja nastaju prilikom negativnog (lošeg) doživljavanja prostora i prostornih resursa od različitih turističkih grupa i turista, odnosno deformacijom psihičkih predstava turističkog prostora pod utjecajem turističke i druge propagande (ali i predrasuda, op. a.).

Deformacije pod utjecajem propagande na stvaranje mentalnih slika turističkog prostora kao negativne u odnosu na konkretni prostor održavanja manifestacije treba shvatiti uvjetno, jer pod utjecajem turističke propagande posjetitelj svoj doživljaj objektiviziranog prostora transformira i definira u irealne slike. Ta deformacija nije nužno negativna za turistu nego može tako zadovoljiti i doživljajnu potrebu posjetitelja.

Najjednostavnije objašnjenje kako psihološki aspekti utječu na sudionike i posjetitelje daje riječ doživljaj. I sudionici i posjetitelji (na osnovu svojih osobnih afiniteta) imaju želju za sudjelovanjem, da budu dio događaja »s ove ili one strane podija.« Tako sudionici teže dokazivanju i samodokazivanju, razmjeni iskustava i komunikacijama; posjetitelji zadovoljavanju želje za nečim novim, zabavnim, edukativnim, »vidjeti i biti viđen«, komunikacijom. Sve se to može ubrajati u pozitivne aspekte.

Negativni aspekti uglavnom proizlaze iz loše osmišljene i organizirane manifestacije stvarajući tako negativne osjećaje, razočaranja, pa i predrasude, naročito ako gostoprimstvo domicilnog stanovništva nije na očekivanoj razini.

Pozitivni psihološki efekti održavanja manifestacije na domicilno stanovništvo ogledaju se u porastu entuzijazma, duha zajedništva i povećane svijesti za interese (interesiranja) van lokalne sredine.

Defenzivno držanje, nezainteresiranost domicilnog stanovništva kao i nerazumijevanje važnosti postupaka koji vode različitim stupnjevima gostoljubivosti spadaju u negativne psihološke efekte održavanja manifestacije na domicilno stanovništvo.

Kod psiholoških aspekata održavanja manifestacije i njihovog utjecaja na domicilno stanovništvo najvažniji je njihov intenzitet, jer može rezultirati povećanom zainteresiranošću stanovništva u privrednom, kulturnom i vjerskom pogledu. S druge strane, ako turistička privreda nije dovoljno razvijena, a turistički elementi (prihvat, smještaj i komunikacijski sustav) nisu zadovoljavajući, komentari i kritike gostiju mogu izazvati defenzivno držanje i nezainteresiranost domicilnog stanovništva, a u ekstremnim slučajevima i revolt. Zbog toga organizatori manifestacije trebaju izgraditi svijest o potrebi i pogodnostima koje manifestacije omogućuju i ostvaruju za mjesto ili regiju održavanja, stvorivši tako pogodnu klimu za održavanje manifestacije.

Atila Dunderski, dipl. turizmolog

Festival europskog filma Palić

SUBOTICA – Ovogodišnji, 26. po redu, Festival europskog filma Palić bit će održan od 20. do 26. srpnja. U 15 selekcija i programskih cjelina (*Natjecateljski program, Paralele i sudari, Mladi duh Europe, Novi mađarski film, Grčka u fokusu, Eco dox, omaž programi...*) bit će prikazano više od 130 filmova.

Glavni Natjecateljski program, kako najavljuju organizatori, karakterizira dobar balans između novih ostvarenja renomiranih autora i filmova mladih reditelja. Festival će sutra (subota, 20. srpnja, 21 sat) na Ljetnoj pozornici na Paliću otvoriti film *Bol i slava* **Pedra Almodovara** koji će biti prikazan izvan konkurencije.

Jedna od dvije ovogodišnje nagrade *Aleksandar Lifka*, koju festival dodjeljuje istaknutim filmskim stvaraocima za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji, dobit će **Rajko Grlić**, poznati hrvatski redatelj. Više informacija na www.palicfilmfestival.com.

Dužionica u Somboru

SOMBOR – U Somboru će u nedjelju, 21. srpnja, biti održana 85. *Dužionica* koju organizira HKUD *Vladimir Nazor*. Večeras (petak, 19. srpnja) će u Hrvatskom domu bit će priređena književna večer koja je ove godine u znaku 25. obljetnice *Zvonika*, a bit će to prigoda i za predstavljanje **Tomislava Čeljuske** i **Nikolete Malenić**, bandaša i bandašice ovogodišnje *Dužionice*.

Sama proslava *Dužionice* je u nedjelju 21. srpnja. Okupljanje sudionika je u 9 sati u Hrvatskom domu. Svečana sveta misa počinje u 10 sati u crkvi Presvetog trojstva, a nakon toga posvećen kruh od novog žita bit će predan gradonačelnici Grada Sombora. Program proslave završava se risarskim ručkom u Hrvatskom domu. Ulaznice za raisarski ručak mogu se kupiti u Hrvatskom domu, po cijeni od 600 dinara. Pokrovitelj ovogodišnje *Dužionice* je Grad Sombor.

Z. V.

Vojvođanski Hrvati na smotri folklora u Zagrebu

ZAGREB – Na 53. međunarodnoj smotri folklora u Zagrebu sudjelovat će i hrvatske udruge iz Vojvodine – HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta i *Tragovi Šokaca* iz Bača. Tavankučani će sudjelovati u središnjem programu kao i na radionici plesa, a **Stanka Čoban** iz Bača nastupit će na koncertu hrvatskih hodočasničkih i marijanskih pjesama *Tisuć puta zdravo budi!* u crkvi sv. Katarine. Ova poznata folklorna manifestacija održava se od 17. do 21. srpnja.

Kolokvij o 700 godina Berega

BEREG – LX. znanstveni kolokvij ZKVH-a s temom *Bereg – 700 godina kontinuiteta (1319. – 2019.)* bit će održan u iduću u subotu, 27. srpnja, u *Šokačkoj kući* u Beregu (Strossmayerova 14), s početkom u 19 sati. Predavač će biti povjesničar **Vladimir Nimčević**.

Tijekom izlaganja bit će u kratkim crtama prikazana sedmostoljetna povijest ovoga mjesta u kojemu žive šokačkih Hrvati. Bereg se prvi puta spominje u izvorima 1319. godine kao posjed plemenitaške obitelji **Bécssei**. Zabilježeno je da se stanovništvo protivilo svom gospodaru, ne dopuštajući mu koristiti šume i pašnjake u okolici. U narednom razdoblju, Bereg, usprkos svim izazovima, bilježi sve veći porast stanovništva. Svoj gospodarski značaj ne gubi ni nakon uspostavljanja stoljeća i pol duge turske vlasti u Srednjem Podunavlju (1541. – 1686.). U administrativnom smislu bio je podređen somborskoj nahiji, a u duhovnom Kalačkoj nadbiskupiji. Poslije sloma turske vlasti Bereg ulazi u sastav Ugarske kao posjed Dvorske komore. Dva stoljeća duga Austro-ugarska vladavina imala je veliki utjecaj na razvoj Berega. U to vrijeme gradi se crkva sv. Mihovila i osnovna škola. Nakon propasti Austro-Ugarske 1918., Bereg šalje svoje zastupnike na Veliku narodnu skupštinu u Novom Sadu 25. studenog 1918. (**Ilija Dekić** i **Josip Ilić**). Oduševljenje za novu jugoslavensku zajednicu uskoro je zamijenilo duboko razočaranje. Međutim, nepokolebljivi i istrajni, Berežani su se priključili i isticali u borbi za nacionalni i kulturni opstanak Hrvata u Vojvodini sve do danas.

700 godina prvoga pisanoga spomena Berega

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* poziva na proslavu 700 godina prvoga pisanoga spomena Berega, u okviru koje će se održati i dugogodišnja manifestacija tradicijske kulture *Mikini dani*. Proslava se održava u iduću nedjelju, 28. srpnja. Manifestacija počinje u 15 sati dočekom gostiju, da bi u 17 sati započela svečana zahvalna misa u župnoj crkvi sv. Mihovila. Od 18.30 se održava program u kojem sudjeluju pjevačke i plesačke skupine udruga iz Hrvatske i Srbije. Udruga *Silvije Strahimir Kranjčević* raduje se unaprijed svim gostima, uz moto ove proslave u stilu bereškoga bečarca: »Oj, Beregu, selo moje malo, hrvatsko si bilo i ostalo!«

M. T.

Seminar u Baču

BAČ – Udruga *Tragovi Šokaca* iz Bača organizira od 26. do 28. srpnja II. seminar tradicijskih glazbala i tradicijskog pjevanja. Voditelj seminara je **Tomislav Livaja**. Tijekom tri dana rada bit će održani individualni satovi sviranja i radionice tradicijskog pjevanja. Seminar će biti održan u Etno kući *Didina kuća* u Baču.

Z. V.

Natječaj za kratku priču

NOVI SAD – HKUPD *Stanislav Prepek* iz Novog Sada je u veljači raspisao Natječaj za kratku priču na kojemu pravo sudjelovanja imaju autori iz Srbije i inozemstva koji pišu standardnim hrvatskim jezikom. Iz udruge podsjećaju kako je rok za slanje priča 1. kolovoza 2019. godine! Opširnije o natječaju na internetskoj stranici udruge: www.stanislavprepek.org.

Dužijanca i Kolonija slamarki u Tavankutu

Ljubav prema Bogu i ljudima

Proslava *Dužijance* u Tavankutu ove je godine započela u subotu, 13. srpnja, na ljetnoj pozornici Etno salaša *Balažević* programom *Risarske večeri*.

U prvom dijelu programa nastupili su članovi folklornog odjela HKPD-a **Matija Gubec**, a voditeljica odjela za kulturu pri Hrvatskoj matici iseljenika **Snježana Jurišić** iz Zagreba prigodnim je riječima zatvorila ovogodišnji XXXIV. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame na kojem je sudjelovalo dvadeset dvije slammarke. Rad na koloniji vodila je poznata slamarka **Jozefina Skenderović**. Novonastali radovi moći će se vidjeti uoči gradske *Dužijance* na izložbi u predvorju Gradske kuće koja će biti otvorena 9. kolovoza.

Prošlogodišnji bandaš i bandašica **Katarina Harangozo** i **Darko Vidaković** su ovogodišnjem predvoditeljskom paru *Dužijance* **Antoniji Rudić**, **Mladenu Bogašiću** te **Antoniji Vujić** i **Nikoli Vajhandu**, malom bandašu i bandašici, predali krunu koju je izradila **Jozefina Skenderović**. Tema ovogodišnje krunice je »Božja ljubav prema ljudima, međusobna ljubav, te ljubav prema *Dužijanci* i prema rodu i narodu«.

Nedjeljna misa zahvalnica služena je u tavankutskoj crkvi Presvetog Srca Isusova. Djeca i mladi članovi HKPD-a **Matija Gubec**, te gosti iz KUD-a **Ivan Goran Kovačić** iz Velike u narodnim nošnjama okupili su se u crkvi da zajedno zahvale Bogu za novi kruh. Misno slavlje predvodio je župnik crkve Sv. Roka iz Subotice, a ujedno i predsjednik UBH *Dužijanca*, **Andrija Anišić** u koncelecijaciji mjesnog župnika **Franje Ivankovića**.

Nakon mise za goste je priređen ručak na Etno salašu *Balažević*, dok je u večernjim satima *Bandašicino kolo* održano u dvorištu župe.

Uzvanici na *Dužijanci* su bili zamjenik ravnatelja HMI **Ivan Tepeš**, predstavnik HNV-a **Darko Sarić Lukendić**, načelnik općine Stari Jankovci **Dragan Sudarević**, narodni zastupnik **Tomislav Žigmanov**, predsjednik Općinskoga vijeća Stari Jankovci **Boris Dragičević** i voditeljica odjela za kulturu HMI **Snježana Jurišić**.

I. D.

Ovogodišnji bandaši i bandašice

Seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu

Ples, nošnja, slama, instrumenti...

Seminar okupio 44-ero polaznika iz Hrvatske, Njemačke, Mađarske, Bosne i Hercegovine i Srbije * Ovogodišnja tema bio je običaj Veliko prelo

HKPD Matija Gubec iz Tavankuta organizira već osmu godinu Seminar bunjevačkog stvaralaštva, kako bi zainteresirane upoznao s raznim segmentima kulturne baštine bunjevačkih Hrvata na sjeveru Bačke. Seminar je ove godine održan od 8. do 13. srpnja, okupivši čak 44-ero polaznika iz Hrvatske, Njemačke, Mađarske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Oni su se oprobali u različitim radionicama, teorijskim i praktičnim vještinama.

Ovogodišnja tema seminara bio je običaj *Veliko prelo*, a u svojem programu obuhvatio je četiri tematske cjeline u kojima su se šire obrađivali pojedini elementi tradicijske kulture bunjevač-

kih Hrvata: ples, tamburaška glazba, tradicijski instrument – gajde i frula, slamarstvo kao izvorna likovna tehnika.

Raznovrstan program

Na plesnom je dijelu seminara, koji je vodio **Ivica Dulić**, prezentiran izvorni način izvedbe bunjevačkih plesova, vrste bunjevačke nošnje te »sigre« (dječji plesovi) kod Bunjevaca. U okviru ovog dijela seminara prof. **Tamara Štricki Seg** održala je sate tradicijskog pjevanja, na kojima su polaznici učili pjesme vezane za običaj »Veliko prelo« te pjesme koje se pjevaju kroz

ples, i u dječijim igrama. Prof. **Kata Suknović** govorila je o vrstama i specifičnosti bunjevačke narodne nošnje, prof. Ljubica Vuković Dulić o povijesti bunjevačkih Hrvata, a predsjednik *Gubeca* **Ladislav Suknović** govorio je o povijesti, djelatnosti HKPD-a te primjerima dobre prakse. Slamarka **Jozefina Skenderović** polaznike je upoznala sa osnovama slamarske tehnike.

Polaznici seminara posvećenog tamburaškoj glazbi, odnosno temi *Glazbena pratnja bunjevačkih pjesama i plesova*, a koji je vodio prof. **Vojislav Temunović**, obradili su segmente: *Tambura kao narodni instrument Bunjevaca*, *Tehnika sviranja na tamburi*, *Tamburaški orkestar*, *Dirigiranje i rad s orkestrom*, *Tamburaška literatura s akcentom na bunjevačkim zapisima*, *glazbena pratnja bunjevačkih plesova*, *Pjesme i običaji*, *Veliko prelo*, *Tamburaška partitura* i *Tamburaški instrumentarij*. U sviranju tradicijskih instrumenta ove godine pored gajdi obrađivala se i frula kao instrument koji je nekada bio zatrupljen među bunjevačkim Hrvatima. Predavač u ovom dijelu seminara bio je **Augustin Žigmanov**.

Dojmovi polaznika

Polaznici VIII. seminara bunjevačkog stvaralaštva svoje su novostečeno znanje i vještine prezentirali na završnoj priredbi seminara, a evo dojmova nekih od njih.

Tajnica HKUD-a *Hercegovac* iz Širokog Brijega (BiH) **Zdrava Zovko**: »U našem Društvu postoji sedam godina radionica ručnog rada, pratimo gdje se sve održavaju seminari, pa tako i se-

u Tavankut. Mi se zasigurno ponovno vraćamo, a sigurna sam da ćemo još nekoga privući da nam se pridruži iz susjednih KUD-ova.«

Valentina Dačnik je stručna suradnica za plesnu kulturu pri Hrvatskom saboru kulture, koja je krovna udruga kulturnog amaterizma u Republici Hrvatskoj. Ona trenutno okuplja 1015 udruga u kulturi, KUD-ova, zborova, orkestara, književnih ili likovnih stvaratelja, te za njih organizira programe, različite smotre, pomaže u radu spajajući struku i amatere. Petu godinu za redom Hrvatski sabor kulture projektom koji odobrava Ministarstvo kulture Hrvatske pomaže školarinom 20 polaznika na ovom seminaru.

»Ove godine sam i ja odlučila biti polaznik seminara i jako mi je drago da sam ovdje u plesnoj radionici, da mogu vidjeti što sve to seminar radi i kako on uživo izgleda. Nama je jako drago da HSK može preko Ministarstva potpomoći organizaciju ovog seminara, jer smatramo da je iznimno važno kada postoji mogućnost, još uvijek učenja na izvoru, u ovom slučaju kulture bunjevačkih Hrvata. To svakako treba iskoristiti što se više može i kako se može. Ovdje provedenih pet dana u Tavankutu, s upoznavanjem i drugih aspekata kulture, a ne samo folklorne, plesa glazbe i nošnje, dakako daje potpunu sliku. Ono zašto je HSK općenito prepoznao ovaj projekt kao vrijednu stvar je zato što, primijetili smo kako većina KUD-ova u Hrvatskoj ima bunjevačke plesove na svome repertoaru, i zapravo shvatili da to nije baš uvijek na najboljoj razini na kojoj bi trebalo biti, i zato želimo ovim putem prvenstveno voditeljima, a onda i boljim plesačima, ovdje omogućiti boravak, da mogu na izvoru to vidjeti i da mogu napraviti ispravke na svojim plesnim točkama, kako bi izvedbe bile što kvalitetnije i što točnije. Smatram da ste zasigurno opravdali s vašim radom vaš projekt postojanje seminara, a mi ćemo se truditi aplicirati na nove programe prema Ministarstvu da ponovno bude odobren«, kaže Dačnik.

Voditeljica odjela za kulturu pri Hrvatskoj matici iseljenika **Snježana Jurišić** izražava zadovoljstvo što je HMI mogla i ove godine pridonijeti organizaciji Seminara bunjevačkog stvaralaštva:

»To je iznimno važan projekt za očuvanje hrvatske tradicijske kulture u Vojvodini kad je u pitanju hrvatska manjina u Srbiji. S druge strane, hrvatski kulturni krug i povezivanje Hrvata izvan Hrvatske s domovinom i sa Hrvatima gdje god živjeli, jedna je od misija HMI. Hrvatska matica iseljenika, odjel za kulturu ima zadatak da organizacijom ili podu-

piranjem programa, koji su vezani za očuvanje hrvatskog jezika i kulture, pomaže Hrvate izvan Hrvatske da djeluju na području kulturnih programa projekata, da ostvare svu svoju potrebu za očuvanjem tog svog identiteta. Evo nadamo se da smo sudjelujući u ovom programu, potpomogli Bunjevcima da očuvaju prekrasnu vrlo bogatu, kompleksnu kulturnu baštinu«.

H. R.

minar radionica na Braču koju organizira Hrvatska matica iseljenika. Vidjeli smo da i vi imate kreativnu radionicu slame, pa smo se odlučile prijaviti na vaš seminar. Sama organizacija i sve što smo ovdje vidjeli i naučili sve nas je jako dojmiло, o slamarkama smo puno čule i vidjele na društvenim mrežama i televiziji. Ono što smo ovdje naučili i vidjeli nije dovoljno za rad, zato se ponovno sigurno vraćam. Jedna slamarka nam je rekla da se ovdje uči tehnika, a doma vježbajte estetiku. Čuli smo ovdje izreku da *kome tavankutski pisak uđe med prste* sigurno se ponovno vraća

Zahvala u sjaju srebrnog jubileja

Svečanom misom zahvalnicom u crkvi sv. Petra i Pavla u Bajmaku u nedjelju, 14. srpnja, proslavljena je *Dužijanica*. Na ovaj način i Bajmačani su zahvalili Bogu za kruh svagdašnji, ali i za četvrt stoljeća od kako je u Bajmaku održana prva *Dužijanica*.

Lijep je to povod za slavlje, ali ovoga puta slavilo se i zajedništvo. Slavilo se ono što mnogi ne vide, a to je radost zajedništva, opstojnost našega naroda i želja pokazati drugima da Bajmak živi. Velike zasluge idu i mladom kapelanu, mladomisniku vlč. **Luki Poljaku**, koji ne skriva svoju ljubav prema običajima i tradiciji, a koji je svojim dolaskom u Bajmak potaknuo mlade, djecu i obitelji da se uključe i u ovo slavlje.

Predvoditelji žetvenih svečanosti u Bajmaku bili su bandaš **Egon Nađ** i bandašica **Marijana Tumbas**, dok je mali bandaš bio **Danilo Jakovetić** i mala bandašica **Ariana Varga**.

Misno slavlje predvodio je vlč. Poljak uz koncelebraciju tamošnjeg župnika vlč. **Zsolta Bendea**.

U homiliji vlč. Poljak je podsjetio vjernike kako su učenici pitali Isusa: »Otkud bi tko na ovom pustom mjestu mogao te ljude nahraniti kruhom?« te je dodao: »Braćo i sestre, mnogi ovu rečenicu i danas ponavljaju, misleći ni manje ni više nego na naše mjesto. Naše mjesto je mnogima postalo sinonim za podjele, za neslogu... Kada pogledaju na pročelje naše divne crkve, mnogi misle kako nas više nema. Ali, nakon današnjeg dana neće više ništa biti isto... Svaki klas žita kojeg danas ponesete sa sobom neka bude sjeme nove nade i budućnosti među nama, u našem Bajmaku. Baš poput Isusa podijelite radost ovog zajedništva svima oko vas, baš kao što je on podijelio kruh.« Tako je i bilo. Radost zajedništva i mnoštvo vjernika koje je ispunilo bajmačku crkvu pridonijeli su da se *Dužijanica* u Bajmaku proslavi u sjaju srebrnog jubileja.

Slavlju i zahvali prethodilo je i odricanje i rad. Dva tjedna prije *Dužijance* oko 30 djece i mladih okupilo se u domu obitelji **Petreš**, gdje se čistilo žito, pleli vijenci, kao i kruna od slame. Valja istaknuti kako je ova obitelj prije četvrt stoljeća dala i prvog bajmačkog bandaša, a danas teta **Marija Petreš** neumorno okuplja mlade i prenosi znanje pletenja vijenaca na mlade naraštaje.

Svim ovim aktivnostima, ali i samoj proslavi pridonijela je i vjeroučiteljica **Mirela Varga**, koja je djecu okupljala i pripremala za slavlje.

U večernjim satima, kako je već uobičajeno, u dvorištu župe održano je *Bandašicino kolo* u kojem je okupljene zabavljao ansambl *San*.

Ž. V.

Dužijanca u Lemešu

Trud da se očuvaju običaji

HBKUD *Lemeš* iz Lemeša organiziralo je trodnevnu proslavu mjesne *Dužijance*. Centralni dio proslave bila je sveta misa u nedjelju, 14. srpnja, u crkvi Blažene Djevice Marije u Lemešu. Čast da ove godine budu bandaš i bandašica imali su **Boris Dujmović** i **Marija Kovač**.

»Bila sam aktivna članica hrvatske udruge u Lemešu, dok zbog naobrazbe nisam otišla prvo u Suboticu, pa zatim u Novi Sad i oduvijek me je zanimala kultura i tradicija naših Hrvata. Na žalost više nisam aktivna članica, ali uvijek kada sam u Lemešu trudim se ispratiti sve manifestacije, ako treba da se obučem u nošnju i na taj način dam svoj prinos očuvanju onoga što jesmo«, kaže Marija. Boris je bunjevačku nošnju prvi puta obukao kao bandaš, a poziv da uz Mariju bude bandaš prihvatio je jer želi vidjeti i naučiti dio onoga što čini korijene njegove obitelji. U Lemešu je tradicija da uz bandaša i bandašicu svake godine budu i mali bandaš i bandašica. Ovoga puta to su bili **Petar Pekan** i **Ivana Ivanković**. Ni Petar ni Ivana nisu bili za veliku priču, ali se po njihovom držanju i strpljivom poziranju za fotografiranje vidjelo da im je drago što su imali privilegij naći se u ulozi malih bandaša i bandašice.

Puno srce

Sudionici lemeške *Dužijance* i ove godine držali su se tradicije koju njeguju od prve *Dužijance*. Prvo okupljanje u Domu kulture, zatim odlazak na misu u svečanoj povorci na čijem čelu su bandaši i bandašice, predaja kruha od novog žita dužnosnicima mjesne zajednice i prije ručka obilazak fijakerom kuća banadaša i bandašice. U sve četiri kuće sudionike *Dužijance* dočekali su i počastili domaćini, a dvorišta i ulice bili su mjesto za kolo u koje su se uhvatili mladi obučeni u tradicijsko ruho.

»Puno je dvorište, unuka je mala bandašica i meni je puno srce. Danima prije *Dužijance* spremala sam *belinu* u koju je Ivana obučena. Gledam ove mlade i prisjećam se 60-tih godina kada smo išli na proslavu *Dužijance* u Suboticu. Kod nas tih javnih proslava tada nije bilo«, kaže **Tereska Ivanković**, baka (*majka*) male bandašice.

Potporna HNV-a

Lemeškoj *Dužijanci* nazočila je i **Jasna Vojnić**, predsjednica HNV-a.

»Izuzetno je važna prisutnost i podrška u malim sredinama u kojima žive Hrvati. Pogotovo ako je tamošnja zajednica ranjena, neosnažena crkvom i udrugama, nego u njoj postoje veliki naponi pojedinaca da se tradicija i običaji očuvaju. Svaki trud u takvim okolnostima HNV prepoznaje i uzima si za zadaću pružiti veću potporu i sigurnost da ovakva mjesta ne budu prepuštena gubitku identiteta i zaboravu«, kazala je Vojnić.

Na Dužijanci i slikari

Proslava *Dužijance* počela je u četvrtak, 11. srpnja, likovnom kolonijom na salašu *Vujević-Ileš*, gdje su se okupili i u ambijentu salaša radili slikari HLU *CroArt* iz Subotice. Ali ne samo oni.

»Do sada smo pet puta sudjelovali na manifestacijama HBKUD-a *Lemeš* i time potvrđujemo jedno poštovanje naših udruga. Sudjelovalo je u radu kolonije osam članova naše udruge, ali i nekoliko Lemešana koji su nam se priključili«, kazao je predsjednik HLU *CroArt* **Josip Horvat**.

Večer pred *Dužijancu* priređen je kulturno-umjetnički program *U avliji kod baće i nane* u kome su sudjelovala društva iz Lemeša i Sombora.

Dužijancu u Lemešu organiziralo je HBKUD *Lemeš*, koje čuva naslijeđe bunjevačkih Hrvata koji žive u tom mjestu. Usprkos tomu što u Lemešu postoje pokušaji nijekanja pripadnosti Bunjevaca hrvatskom narodu. Jedan od tih pokušaja je i organiziranje mise zahvalnice za uspješno okončanu žetvu i to tjedan nakon proslave *Dužijance*.

Z. V. / Foto: Ivan Horvat

Radost mlade mise u rodnome Srijemu

obitelji Dokoza krstio je i njihove roditelje **Antuna i Milku** vjenčao tadašnji župnik u Golubincima vlč. **Jozo Duspara**. Obitelj se preselila u Požegu u Slavoniji, a tamo su dobili još jedno dijete koje je Bog rano pozvao sebi. Tomislav je u djetinjstvu često sa svojom obitelji dolazio u goste kod strica **Željka Dokoze** i tako zavolio svoj rodni Srijem i Golubince. Vlč. Dokoza najprije je diplomirao na Elektrotehničkom fakultetu u Osijeku kao drugi đak u generaciji. Kao inženjer elektrotehnike odgovorio je na poziv Duha Svetoga i upisao studij teologije. Prvu godinu studija završio je u Zagrebu, a zatim još tri godine u Rimu skupa s **Matejom Filipovićem**.

Svoju mladu misu slavio je 7. srpnja u Požegi u Slavoniji, ali Srijemac u duši je sa svojom obitelji odlučio da mlada misa *secundicia* bude u rodnim

Golubincima. Na svoju drugu mladu misu vlč. Dokoza pozvao je još dvojicu mladomisnika koji su s njim zaređeni u Požeškoj biskupiji **Ivana Rončevića** i Mateja Filipovića. Procesija je krenula

iz župnog dvorišta, iz dvorane udruge HKPD Tomislav ka crkvi sv. Jurja mučenika. Procesiju su predvodile mlade djevojke obučene u hrvatske narodne nošnje iz Srijema. Iza njih su išla dvojica mladomisnika Matej i Filip, zatim grkokatolički svećenik **Petar Dupka**, sadašnji i bivši župnik vlč. **Marko Kljajić**, vlč. Jozo Duspara i na kraju mladomisnik **Tomislav**. U prepunoj crkvi do oltara ih je vodila pjesma *Krist jednom stade na žalu*, koju je predvodio zbor mladih u nošnjama. Djeca i mladi prinosisu darove mladomisniku, a propovijedao je vlč. Duspara koji se odazvao pozivu mladomisnika.

Mladomisnik je na kraju zahvalio Bogu na daru života, svojim roditeljima, svima koje je u životu sreo i svima koji su se potrudili oko priprema za mladu misu, a zatim su dvojica mladomisnika, Tomislav i Matej, podijelili svoj mladomisnički blagoslov prisutnima u crkvi.

Na mladoj misi gosti su bili ministar u veleposlanstvu Bosne i Hercegovine **Zoran Perković** sa suprugom, predstavnici Srpske pravoslavne crkve, te brojni gosti iz Novog Slankamena, Novih Banovaca i Surčina. Poslije mise proslavi su se priključili i veleposlanik Hrvatske **Gordan Bakota** i vlč. **Dušan Milekić**.

K. N. i S. D.

U nedjelju, 14. srpnja, Golubinčani su četvrti put u svojoj povijesti imali mladu misu u svojoj župi. Ovoga puta to je bila mlada misa *secundicia* mladomisnika **Tomislava**

Dokoze. Župnik **Marko Kljajić**, povjesničar po vokaciji, iznio je po redoslijedu mladomisnike iz Golubinaca. Prije 152 godine, 13. listopada 1867., mladu misu slavio je **Pajo Čačić** kojega je do oltara vodio njegov župnik **Ilija Barić**. Te godine u ovoj župi se rodilo 88 djece, umrlo je 66 osoba, a vjenčanih je bio 21 par. Drugi mladomisnik bio je **Jakša Ingrid**. O njemu ima malo podataka. Treći mladomisnik bio je **Đurica Gašparović** sadašnji srijemski biskup. Njegova mlada misa bila je 24. srpnja 1977. godine. Zaređen je u Srijemskoj Mitrovici s ostalim đakonima Đakovačko-srijemske biskupije, na dan sv. Anastazije-Stošije, kada su iz Zadra u Srijemsku Mitrovicu prenešene njene moći. Ređenje je obavio zagrebački nadbiskup **Franjo Kuharić**. Svećeničko ređenje je bilo u Đakovu na Petrovu iste godine. Četvrti mladomisnik je Tomislav Dokoza.

Tomislav Dokoza je po rođenju i krštenju Golubinčanin. Njegova obitelj je iz Golubinaca otišla kada je Tomislav imao imao dvije godine. Troje od četvero djece

Događanja na svetištu Majke Božje na Bunariću

3. kolovoza – Prva subota,
sveta misa je u 9.30 sati

5. kolovoza – Snježna Gospa,
sveta misa je u 18 sati

15. kolovoza – Velika Gospa,
sveta misa je u 18 sati

Proštenje sv. Ane na Kerskom groblju

Proštenje sv. Ane na Kerskom groblju bit će proslavljeno na blagdan sv. Ane, 26. srpnja, a svetu misu ispred kapelice predvodit će vlč. **Dražen Skenderović**. Misno slavlje na hrvatskom jeziku je u 18 sati.

Male Tekije 2019.

Male Tekije, hodočašće u svetište Gospe Tekijske kod Petrovaradina o blagdanu sv. Joakima i Ane, bit će upriličeno po rasporedu koji je objavio rektor svetišta vlč. Ivan Rajković. Na vigiliju (uočnicu) svetkovine sv. Joakima i Ane u četvrtak, 25. srpnja, od 17 sati je prilika za ispovijed, dok u 19 sati počinje misa na hrvatskom jeziku s procesijom iza mise. Na blagdan, u petak, 26. srpnja, u 9 sati bit će slavljena misa na mađarskom jeziku, u 11 sati svečana blagdanska misa na hrvatskom jeziku, a u 19 sati završna misa na hrvatskom jeziku.

M. T.

Misli sluga Božjega o. Gerarda Tome Stantića – iz knjige Božja blizina

** Dokle je Bogu milo naše dobro djelo dat će nam jelo, ako nema dat će nam Nebo.*

** Kada se po patnji oslobađamo od zle sklonosti, onda počinjemo uživati nebeske slasti. Ta savršena ljubav: Boga ne vrijeđati, Njegovu slavu promicati.*

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Božje kraljevstvo ispred svega

Vjerniku se stalno nameće pitanje kako što bolje odgovoriti na Isusov poziv nasljedovanja. Je li je pravi odgovor molitva i kontemplacija ili djelovanje, ili pak prožimanje jednog i drugog? Primjer sestara Marte i Marije odgovara na vjerničke dvojbe glede toga što je ispravno: djelovati ili slušati.

Marta i Marija

Isus dolazi u posjet sestrama. On je tada bio već na glasu kao Učitelj, pa ga je bilo potrebno dostojno ugostiti. To je zahtijevalo mnogo truda i angažmana, osobito što se Marta sama zauzela da na što bolji način ugosti Isusa. Marija je, za razliku od nje, sjela do njegovih nogu i slušala što naučava (usp. Lk 10,38-42). Marta ne razumije Mariju i smeta joj njeno ponašanje, smatrajući da je ispravno ono što ona radi i da bi joj se sestra trebala priključiti. Isus nije reagirao na ponašanje sestara, niti je imao namjeru izraziti svoje mišljenje, no Marta ga na to potiče u želji da se on s njom složi i ukori Mariju. Ali, dešava se upravo suprotno, što je zasigurno u prvi mah zbunilo Martu, a kasnije zbunjuje i mnoge koji čitaju i slušaju ovaj odlomak iz evanđelja: »Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno. Marija je uistinu izabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti« (Lk 10, 41-42).

Ne treba pogrešno shvatiti ove Isusove riječi. On nije podcijenio i obezvrijedio Martin rad i trud nego je samo istaknuo što je »bolji dio«, a bolji dio je uvijek slušati njegovu riječ. Isus Martu ne kori, on je usmjerava da i ona bude sposobna razlučiti što je bolje i oko čega se valja brinuti. »Jedno je potrebno«, kaže Isus Marti, naspram mnogih briga koje su je zaokupljale. To jedno koje treba biti ispred mnogih briga Isus je protumačio u jednoj drugoj pouci: »Ne tražite što ćete jesti, što piti. Ne uznemirujte se! Ta sve to traže pogani ovoga svijeta. Otac vaš zna da vam je sve to potrebno. Nego, tražite kraljevstvo njegovo, a to će vam se nadodati« (Lk 12,29-31). Dakle, ono jedno što treba biti ispred svega ostalog je Božje kraljevstvo, a sve ostalo treba biti u njegovoj službi.

Isus nije želio povrijediti Martu niti reći kako je njen rad nepotreban, posebno ako znamo da je on često prihvaćao pozive na gozbe i da je navraćao u kuće gdje su ga ljudi go-

stili. Ali, to nije radio zato jer se volio gostiti i čašćavati nego zato što je to bio način da se približi ljudima, da uđe u njihov dom i pouči ih o Božjem kraljevstvu, o Bogu Ocu, da im se razotkrije kao Krist. Dakle, gozba nije bila svrha nego sredstvo. Tako je i Marti želio skrenuti pozornost da je lijepo što želi ugostiti njega i njegove učenike, ali je ipak važnije da čuje njegovu riječ, pa čak i ako ih zbog toga neće ugostiti onako kako je zamislila da treba. U odnosu na vječnost i Božje kraljevstvo brige oko ugošćavanja su banalne i nepotrebne.

Više se pouzdavati u Boga

I današnje vjernike možemo podijeliti u dvije kategorije, na one poput Marte i one poput Marije. Ovi prvi su svi oni koji su opterećeni različitim brigama koje donosi ovozemaljski život. Istina je da su brige sastavni dio života i da od njih nitko ne može pobjeći, ali je razlika u stavu, osobito kada su u pitanju vjernici. Mnogi koji kažu da vjeruju zapravo nemaju dovoljno pouzdanja u Boga i njegovu providnost, pa pokušavaju sve svoje brige i probleme sami riješiti, a pošto često u tome ne uspijevaju, brinu se još više i trude još jače, pa zaborave brinuti za Božje kraljevstvo i prestanu imati vremena za Boga.

Vjernici poput Marije su oni koji život na zemlji usmjeravaju prema vječnosti. I oni brinu i trude se svladati životne probleme, ali s bitnom razlikom da sve te probleme ne rješavaju sami nego se pouzdaju u Božju pomoć. Oni svoj pogled stalno usmjeravaju prema Isusu, slušaju njegovu riječ i slijede njegovu pouku. Ne dopuštaju da ih išta što se vezuje isključivo za ovaj život udalji od Boga.

Ponekad je teško razlučiti radimo li ispravo, ali ako imamo vremena za Boga i ako nam je život usmjeren na nasljedovanje njegovog nauka na dobrom smo putu. Ne dopustimo da nas posao, karijera, materijalna sigurnost i ljudski prestiži odvrte od Boga i oduzmu ono dragocjeno vrijeme koje bismo trebali njemu posvetiti. A svako naše djelovanje treba biti ispunjeno ljubavlju i pouzdanjem u Krista, jer Kristov učenik mora biti prepoznatljiv u svijetu.

Ana Hodak

Kristina Matković, učenica generacije srednje Muzičke škole u Subotici

Crno-bijeli svijet glazbe

O Kristini Matković smo u ovoj rubrici već pisali, no ovo- ga puta povod našega razgovora je njen uspjeh na završetku srednje škole. Kristina je proglašena za učenicu generacije u srednjoj Muzičkoj školi u Subotici, no, krenimo redom.

Već s četiri godine iskazala je svoj talent i dar za glazbu, te je već u tom uzrastu uspješno prebirala po crno-bijelim dirkama. Usporedo s osnovnom školom, koju je pohađala na hrvatskom nastavnom jeziku (OŠ *Matko Vuković*), završila je i nižu školu na odsjeku za klavir. Ljubav za glazbu je samo rasla, te je nakon osnovne, odnosno niže škole, upisala i srednju Muzičku školu. Sada joj je želja upisati se na Glazbenu akademiju u Zagreb, a jednoga dana voljela bi, kako je rekla, biti profesorica klavira.

Osamnaestogodišnja Kristina živi u obitelji koju čine tata **Zlatko**, mama **Mirjana**, sestra **Leona** i brat **Andrija**, te ima veliku podršku svoje obitelji. Tijekom školovanja u nižoj, kao i u osnovnoj školi Kristina je sudjelovala na brojnim natjecanjima i osvajala nagrade i priznanja. Tim stopama je nastavila i u srednjoj školi, te je i tijekom protekle četiri godine imala zapažene nastupe i uspjehe iz klavira, solfeđa, kao i teorije muzike.

Kruna njenog rada bio je maturski koncert, koji je održala u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici početkom lipnja, a to je ujedno bio i njen prvi solistički koncert.

Stizala je ona sve. Osim glazbe, Kristina voli i folklor, običaje i nošnju, te se tako već dugi niz godina bavi folklorom. Sada pleše u HKUD-u *Kolo* u Subotici, a također je i članica Katedralnog zbora *Albe Vidaković*. Folklor je, kako je rekla, ispunjava i pomaže kod oslobađanja od eventualne nervoze i stresa koji su se skupili tijekom dana.

Voli ona i čitati i opustiti se uz neku dobru knjigu ili film, te se kao i svi mladi voli družiti s prijateljima. Kako je sama rekla, ne može se odlučiti koja knjiga ili film su joj najdraži, no najradije pogleda film koji je ekranizacija neke knjige koja joj se dopala.

No, iznad svega najviše voli sjesti za klavir i uživati, stvarati i prenositi glazbu.

Ž. V.

Recepti i savjeti

Domaći sokovi

Posljednjih godina rijetko se na stolu mogu vidjeti domaći sokovi za koje, istina, treba malo vremena, ali se njihov okus i provjereni sastojci ne mogu porediti niti s jednim kupovnim sokom. Ako čitate sastav proizvoda koji kupujete, kada zavirite u sastav sokova, iznenadit ćete se što u stvari pijemo. Kada piše voće 12%, onda možete shvatiti kakav je to »prirodni« sok. Loše zvuči ako kažem obojena voda, ali i sama deklaracija će to potvrditi.

Stoga, evo nekoliko provjerenih recepata kako uz samo malo volje i truda napraviti domaće sokove ili sirupe. Istina da u ove recepte ide dosta šećera, ali od toga nastaju deseci litara soka, pa i nije strašno. Vjerujte mi da u gaziranim i kupovnim sokovima ima i puno više šećera, kao i umjetnih boja.

Sok od višanja

Iako su višnje pri kraju, ovaj sok možete napraviti i od zamrznutih višanja. Omjer ide 1:1, dakle na 2 litara ocijeđenog soka od višanja ide 2 kg šećera i 1,5 vrećica limuntusa (na 10 l soka ide 10 kg šećera i 7 limuntusa).

Priprema: Višnje bez koštice (bilo smrznute ili svježije) stavite u dublju posudu i dobro ih izgnječite, te dodate vrećicu limuntusa. Sve dobro promiješate i pokrijete, te ostavite da stoji na hladnom i tamnom mjestu 24 sata (može i malo manje ili duže).

Slijedećeg dana višnje procijedite. Ako imate štapni mikser, možete si olakšati posao tako što ćete višnje izgnječiti (samljeti) štapnim mikserom i onda ga procijediti kroz gustu cijetku.

Ako nemate štapni mikser, onda višnje izgnječite što je više moguće te procijedite kroz cijetku, a kasnije i kroz gazu. Dobiveni sok treba izmjeriti i na osnovu toga dodati šećer i limuntus (razliku, jer ste već dio dodali).

Sok sipate u duboku i veliku posudu, te dodani šećer svakih 15 minuta promiješate. Pjenu koja se stvari treba maknuti. Kada pjene više ne bude bilo, sok je gotov. Punite ga u staklene boce i dobro ga zatvorite. Sok čuvati na hladnom i mračnom mjestu (podrum, špajz), a otvoriti u hladnjaku.

Od 10 litara ocijeđenog soka dobiva se 15 litara sirupa.

Sok od mente (nane)

Ne samo da je odličan za osvježavanje nego je sok od mente izuzetno zdrav. Dobar je za smirenje, kod migrene, nesanice, glavobolje, bolova u želucu, smiruje grčeve u stomaku i poboljšava probavu. Nije li dosta?

Potrebno je:
500 g svježe mente
3 kg šećera
1 vrećica limuntusa
4 litre vode

Priprema: U veći lonac sipajte 3 kg šećera i ulijte 4 l vode, stavite na tihu vatru da prokuha. Kada počne kuhati ostavite na ringli (smanjenoj) još oko 30 minuta. Za to vrijeme (ako imate gdje) naberite svježe listove mente (može i dio stabljike) i dobro ih operite. Nakon 30 minuta skinite lonac s ringle i dodajte vrećicu limuntusa, te sve promiješajte. U ovu smjesu ubacite svježju mentu. Lonac poklopite i ostavite da stoji 24 sata. Sutradan procijedite sok i sipajte ga u boce. Sok čuvajte u hladnjaku ili ga sipajte u manje plastične boce, pa ga možete staviti i u zamrzivač.

Gusti sok od marelice

Osim u pekmezu i džemu, okus marelice možete imati tijekom cijele godine i u gustom soku. Stoga ovaj recept za sok, po mome mišljenju, spada u zimnicu, jer može stajati dugo... Sve dok ga ne popijete.

Potrebno je:
2 kg marelica
3 l vode
6 limuntusa
1 konzervans

Priprema: Marelice očistite od koštica (koje su također izuzetno zdrave, pa ih možete osušiti, lupati i jesti) i sameljete u blenderu ili u mašini za meso. Ako ništa od toga nemate, uzmite nož i usitnite ih. Usitnjenim marelicama dodajte limuntus, konzervans i vodu i ostavite da odstoji 24 sata. Sutradan procijedite i dodajte 3 kg šećera, te svako malo promiješajte kako bi se šećer otopio. Dobiveni sipajte u boce i čuvajte ga na hladnom i tamnom mjestu.

Limunada – sirup

Potrebno je:
4 limuna
2-3 naranče
2 kg šećera
6 limuntusa

Priprema: Limun i naraču očistiti od kore (ako volite, može 2 limuna i s korom) izrezati na četvrtinu i staviti u blender. Kako biste lakše mutili, dodajte pomalo vode, ne više od 400 ml. Možete dodati i limuntus i dio šećera (1/2 kg). Kada ste sve izmiksali, smjesu prelijte u dublju i veću posudu, te dodajte ostatak šećera. Ostavite da odstoji 24 sata, a nekoliko puta promiješajte. Sutradan dobro sve promiješajte i procijedite.

Dobiveni sirup možete čuvati u hladnjaku ili ga u manjim plastičnim bocama možete zamrznuti. Vadite po potrebi, a nakon toga držite u hladnjaku.

Ž. V.

RECEPT NA TACNI

SLADOLED TORTA

Ovo je onaj dan kad se slavi svaki dan, ljeto, loše vrijeme, lijepo vrijeme, dobro jutro, prijatelji, obitelj, pseći dan, dan na vodi, trening, nerad, dijeta, posao, zelena trava, šuma, potok, cvrkut ... Sve. Ovo je onaj dan kada je važno samo ovo što je sad i kada ovo sad jeste ono najljepše što imamo. I ne, ovo nije filozofiranje, ovo je i dalje dobra stara rubrika u kojoj stavljam recept na tacnu. Danas na nju stavljam tortu za proslaviti ljepotu života bez ijednog posebnog razloga. Tema su maline, kojih trenutno ima na sve strane ali svakako umjesto malina možete koristiti i neko drugo voće.

Potrebno: 1 kg krem šlaga / 1 litra mineralne vode / 2 čaše kiselog vrhnja / 600 g mljevenog keksa / 600 g malina.

Postupak: Krem šlag umutiti s mineralnom vodom, pa mu dodati dva kisela vrhnja i mutiti dok se masa ne sjedini. Šlag podijeliti na tri dijela. U prvi dio umiješati mljeveni keks i rasporediti na dno pripremljenog kalupa. U drugi dio umiješati maline, te taj sloj nanijeti nakon keksa u kalup. Treći sloj je završni i u njega se ništa ne dodaje. Kada namjestite i njega, staviti kalup u hladnjak i sačekajte nekoliko sati da se ohladi.

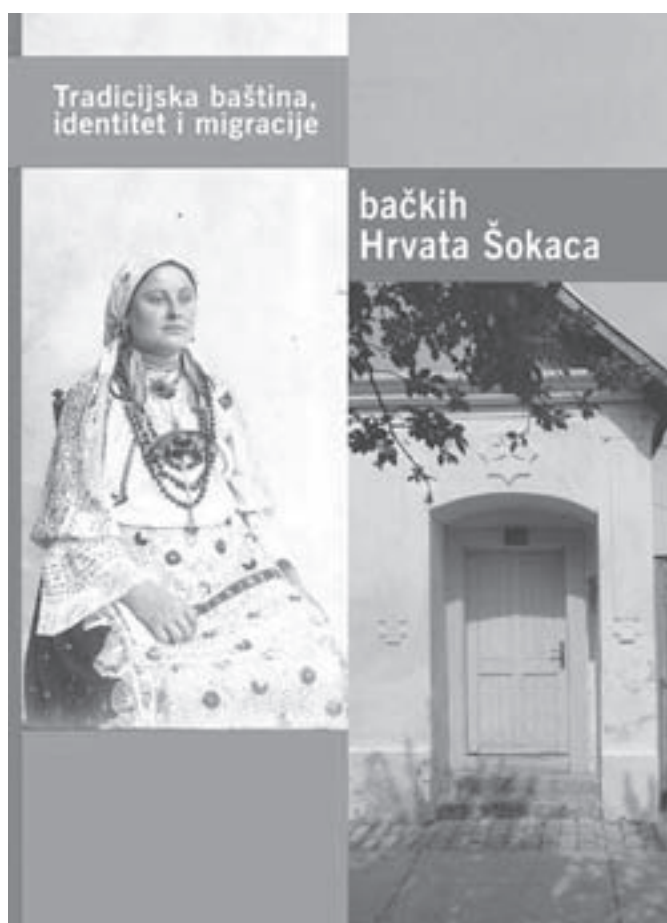
Dodatak: Za serviranje će dobro doći naribana čokolada ili slatko od malina. Ali, to je na vama; igrajte se. Dobar tek!

Gorana Koporan

Nova knjiga: Tradicijska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca

Etnološka monografija o bačkim Šokcima

Publikacija je plod etnoloških istraživanja koje su provodile tri generacije studenata etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Iz iskusne uredničke ruke i mentorice brojnih studenata prof. dr. sc. **Milane Černelić** stiže još jedna monografija, na skoro 700 stranica, pod naslovom *Tradicijska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca* koja je sunakladnički pothvat Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, *FF-pressa* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Publikacija je plod etnoloških istraživanja među bačkim Šokcima koje su provodile tri generacije studenata etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u okviru kolegija *Prakse terenskih istraživanja* čija je nositeljica dr. sc. Černelić.

Prva generacija studenata započela je istraživanja 2014. godine u Monoštoru, Beregu i Somboru, naredne godine

su istraživanja provedena u Sonti, Baču, Plavni i Vajskoj (gdje su dobiveni podatci i o Bođanima). Istraživanja su 2016. godine provedena u oba šokačka kraja s većom skupinom studenata, a proširena su i na Šokce u Santovu u Mađarskoj. Pojedinačnih dopunskih istraživanja bilo je i u 2017. i 2018. godini, a podatci su se pojedinačno provjeravali kontinuirano sve do završne pripreme radova za objavu.

Segmenti života i običaja

U svojoj uvodnoj riječi urednica dr. sc. Milana Černelić napominje kako je studentima omogućeno da još za trajanja studija uz njene mentorske intervencije izrade i objave svoje prve stručne i/ili znanstvene radove u tematskim publikacijama kakva je ova monografija. Neki su od njih u međuvremenu već objavili i neke druge radove, 18 studenata svoja su istraživanja bačkih Šokaca predstavili u četiri broja časopisa *Godišnjak za znanstvena istraživanja* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a dvije studentice svoj su koautorski rad objavile u zborniku *Dijasporski i nacionalno manjinski identiteti: migracije, kultura, granice, države*, u izdanju Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu.

U ovoj su monografiji skupljeni već objavljeni radovi u istom ili dijelom modificiranom obliku, jer je nakladnicima »cilj i misija na jednom mjestu objediniti sve teme koje su se istraživale u okviru ove suradnje našega Odsjeka i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i dati cjeloviti uvid u mnoge segmente života i običaja bačkih Hrvata Šokaca«.

Poticaj budućim istraživačima

Recenzentice **Marijeta Rajković Iveta** i **Jadranka Grbić Jakopović** pregledale su osamnaest radova koji tematiziraju život bačkih Hrvata Šokaca, a urednica ukazuje ne samo na važnost ovih prinosa već i na potrebu realnog sagledavanja iznesenih rezultata budući da (ne)iskustvo rađa i određene nedostatke. Međutim, urednica smatra kako je »važnije da se rezultati ovih višegodišnjih istraživanja obznanе i kao takvi posluže kao putokaz i poticaj budućim istraživačima, da na toj osnovi nastave istraživanja istih ili nekih drugih tema iz bogatog kulturnog nasljeđa podunavskih Hrvata Šokaca«. Neke od autora treba i istaknuti jer su za svoj istraživački rad posvećen bačkim Hrvatima Šokcima dobili i Nagradu *Franjo Marković* Filozofskog fakulteta za studentski rad

Krštenje 1945. godine; fotografija u vlasništvu Petra Pašića iz Monoštora

(2015. i 2018.) i Nagradu *Milovan Gavazzi* Hrvatskog etnološkog društva za studentski rad (2015. i 2017.), kojima je Filozofski fakultet i strukovno društvo odalo priznanje ovoj vrsti istraživanja. Sve ovo govori o važnosti uključivanja studenata u terenska istraživanja, a s razlogom se organizatori boje da bi bez njihova dolaska na teren mnoge teme bile nezapisane i zaboravljene.

Brojne teme

Martina Novosel je istražila temu *Tradicijski obrti i vještine Monoštora i Berega* a koautorica je s **Tomislavom Augustinčićem** rada *Tradicijski obrti i vještine Bača, Vajske, Plavne i Sonte u kontekstu suvremene konstrukcije društvenog sjećanja*. **Klara Tončić** je svoj rad naslovila *Osnovne karakteristike šokačkih kuća nabijača i njihova sudbina na području Bača, Plavne i Bođana*, a tradicijsku prehranu istražila je **Christina Jukić**. Interesantnu temu *Primjena narodne medicine* istražile su **Sara Mikelić** i **Nikolina Vuković**. Na temu odijevanja i narodne nošnje dva su rada: Tomislav Augustinčić objavljuje rad *Narodna nošnja i društveno sjećanje: procesi kanonizacije ženske narodne nošnje i njezina suvremenog predstavljanja*, a **Katarina Bušić** *Narodne nošnje bačkih Hrvata Šokaca iz fundusa Etnografskog muzeja u Zagrebu*.

Sonja Periškić Pejak i **Gorana Ražnatović** bave se temom *Porodni običaji sredinom 20. stoljeća*, a Sonja Periškić Pejak potom donosi rad *Djetinjstvo, slobodno vrijeme i odrastanje u Monoštoru, Beregu i Santovu sredinom 20. stoljeća*. *Ophodi kraljica u Beregu, Monoštoru, Santovu, Baču i Sonti* rad je **Marina Mihalja**, a **Katarina Dimšić** opisuje *Običaj prošnje u Monoštoru i Beregu*. *Prakse tradicijske glazbe zajednički* je rad **Lucije Maroević**, **Karla Srdoča** i Milane Černelić. O položaju žene govori rad **Marine Balažev** pod naslovom *Šokica i njezin svijet*. Sonja Periškić Pejak i Milana Černelić zajednički potpisuju rad *Posmrtni običaji kroz 20. stoljeće*, a **Luka Pelicarić** je obradio *Narodna vjerovanja u Monoštoru i Beregu*. Zanimljiva je i tema *Migracije s područja Bačke od kraja Prvog svjetskog rata do danas* koju su obradile **Lucija Bukovčan** i **Katija Crnčević**. Osim studenata, o temama vezanim uz život Šokaca pišu i autori iz »prve ruke« kao što je **Anita Đipanov Marijanović** koja potpisuje rad *Tradicijsko i gospodarsko iskorištavanje šuma i voda u Monoštoru*. Za sve one koji će se vratiti istraživanjima ili će željeti saznati nešto više o bačkim Šokcima na kraju je uvršten rad **Katarine Čeliković** *O Šokcima u Podunavlju bibliografski*.

Značaj kazivača

Monografija donosi popis kazivača, podatke o autorima a prožeta je brojnim ilustracijama koje su gotovo jednako važne zbog svoje raritetnosti.

Urednica u uvodnoj riječi napominje kako ove »monografije ne bi bilo bez glavnog inicijatora, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, te predstavnika lokalne zajednice, koji se i inače brinu za očuvanje kulturne baštine svojom angažiranošću na različite načine, kao i naših kazivača koji su se toj inicijativi odazvali«, a svakako je ne bi bilo bez požrtvornosti mentorice i urednice prof. dr. sc. Milane Černelić koja je i prije ove monografije radila na istraživanju bačkih Hrvata, a nastavlja to i dalje u Srijemu i Banatu. U predstojećem razdoblju Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata će organizirati predstavljanje ove značajne monografije, napose među bačkim Hrvatima Šokcima.

Tiskanje ove knjige pomognuto je sredstvima Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

(ZKVH)

Dijete u košuljki na stolcu; tridesetih godina 20. stoljeća; fotografija u vlasništvu Mande Vinkov iz Monoštora

Ljetni kvizić

1. Jedno od najljepših i nama najbližih mora je Jadransko. Koja je njegova prosječna dubina?

- a.) 58 metara
- b.) 99 metara
- c.) 173 metra

2. Koje more je najslanije?

- a.) Crno more
- b.) Mrtvo more
- c.) Jadransko

3. Na dubini od 150 metara temperatura mora je uvijek ista, koliko stupnjeva Celzijevih iznosi?

- a.) 3
- b.) 6
- c.) 9

4. Tko je izumio prvi sladoled?

- a.) Kineski kralj Tang of Shanga
- b.) Amerikanac Jacob Fusell
- c.) Talijanski slastičari

5. Kako se zvao prvi sladoled na štapiću?

- a.) Eskimo bar
- b.) Eskimo štap
- c.) Macho bar

6. Kako se zvao prvi Europljanin koji je imao prigodu kušati sladoled?

- a.) Cristopher Columbo
- b.) Johan Cabot
- c.) Marko Polo

Točni odgovori: 1. c; 2. b; 3. a; 4. a; 5. a; 6. c; 7. a; 8. b; 9. b; 10. a; 11. a - daska za surfanje, b - željezo, c - krastavac.

7. Prvi sladoled na štapiću pre-liven čokoladom nastao je?

- a.) 1934. godine
- b.) 1901. godine
- c.) 1879. godine

8. Morska zvijezda se hrani:

- a.) puževima
- b.) školjkama
- c.) sitnim ribama

9. Koja životinja je najglasnija?

- a.) Bengalski tigar
- b.) Plavi kit
- c.) Crna pantera

10. Koji otok je dom najvećem broju kameleona?

- a.) Madagaskar
- b.) Island
- c.) Krk

11. Prekriži uljeza:

- a.) Trotinet, daska za surfanje, roleri, skejtboard
- b.) Bronca, srebro, željezo, zlato
- c.) Marelica, višnja, jagoda, krastavac

Milica Šarković, 2. b - OŠ 22. oktobar, Monoštor

Nikolina Kolar, I. 4 - OŠ Matko Vuković, Subotica

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: +4917621561026 ili 064/1826160.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kv m s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodajem očuvan kauč i dvije fotelje. Tel.: 061 815 2239.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobozadni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirješkom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupao, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel: 064 247-09-49.

Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m², plac 650 m², Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojila legalizirana. Informacije na tel/024-546-061.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42a i 73m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, virangoši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marame, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Izdajem apartman u Šantićevoj ulici u Subotici. Tel.: 063/865-55-96

Temeljem članka 63. stav 2. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 91. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo Gradske uprave Grada Subotice oglašava:

**JAVNU PREZENTACIJU
URBANISTIČKOG PROJEKTA
UREĐENJA RADNOG PROSTORA ZA SKLADIŠTENJE I PROIZVODNJU U SUBOTICI, katastarska parcela broj 43090 k.o. Donji grad
(naručitelj projekta Kokai Erik)**

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 26. srpnja do 1. kolovoza 2019. godine, svakog radnog dana od 8 do 15 sati u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je Projektni biro »IN« Novi Kneževac.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 26. srpnja do 1. kolovoza 2019. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljović.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku će biti dostavljene Komisiji za planove.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 23. 7. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!
SG
internet

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555785
WWW.TIPPNET.RS

Dario Vojnić, jedan od nogometaša koji je bitan dio reprezentacije vojvođanskih Hrvata

Dobra provjera pred *Europeadu*

Subotički nogometaš **Dario Vojnić** bitan je dio reprezentacije vojvođanskih Hrvata. Pokazao je to nedavno prilikom prijateljskog susreta selekcija Hrvata iz Srbije i Srba iz Hrvatske u Tavankutu kada je upravo on bio ponajbolji na terenu. Najnovije vijesti stižu iz Hrvatske, a Vojnić je bio među igračima koji su nastupili na Svjetskom prvenstvu za klubove Hrvata utemeljene izvan domovine i klubove nacionalnih manjina.

To natjecanje održano je u Zagrebu, od 24. do 28. lipnja, a nastupilo je šest ekipa. Uz reprezentaciju vojvođanskih Hrvata igrali su još *Croat* iz San Pedra (Sjedinjene Američke Države), *Paj-*

iz viših liga nema u ovakvim utakmicama.

»Ne igramo svi u istim ekipama, dolazimo iz raznih krajeva Vojvodine. Sakupljamo se pred nastupe, kvalifikacije, svjetska i europska prvenstva, razne turnire... Ovo nam je bilo i dobro iskustvo pred naredni veliki izazov. Naime, sljedeće godine će u Italiji biti održana *Europeada*, Europsku prvenstvo za nacionalne manjine. Na ovom natjecanju reprezentacija vojvođanskih Hrvata redovno sudjeluje i nije bez uspjeha«, dodaje Vojnić.

Četvrto mjesto na turniru u Hrvatskoj nije donijelo trofej, ali selekcija Hrvata iz Vojvodine nije ostala bez nagrade – organizatori su upravo ovoj ekipi dodijelili priznanje za fair-play.

»Nama je uvijek lijepo kada se okupimo i igramo zajedno, jer, kako sam i rekao, svatko dolazi iz neke druge ekipe iz drugog mjesta. Atmosfera u ekipi je fenomenalna, momci su sjajni. Kada igramo u klubovima, uvijek postoji neki dodatni pritisak da se pobijedi, osvoje bodovi, a ovdje toga nema. Važno nam je da igramo i da se družimo, mada, svatko od nas je natjecatelj i svatko voli osvojiti jedno od tri mjesta. Tu su, naravno, i putovanja. Uvijek smo bili lijepo dočekani, gdje god da igramo«, kaže sugovornik.

Dario Vojnić je svoju nogometnu kvalitetu najviše nagovijestio u *Bačkoj*, a potom je, u turbulentnim danima subotičkog srpskoligaša, prešao u *Tavankut*, a zatim počeo karijeru u inozemstvu.

»Trenutno sam bez kluba, a prošlu sezonu sam igrao u *Szent Lőrincu* iz Mađarske, trećeligašu. Ambicije su mi, naravno, vezane da ostanem u inozemstvu i da pokušam napraviti korak više, nastupati za neki tim iz druge, pa i prve lige. Naravno, ako bi se ukazala neka ozbiljnija

opcija u Srbiji, svakako sam spreman i za povratak«, ističe vrsni subotički nogometni ofenzivac.

D. V.

de iz Möhlina (Švicarska), *Canberra* (Australija), *Slavonija* iz Berna (Švicarska), *Croatia* iz Toronta (Kanada). Iza organizacije četvrtog ovakvog nastupa stalo je Povjerenstvo za organizaciju natjecanja formirano od Izvršnog odbora Hrvatskog nogometnog saveza, u suradnji sa svojim tijelima te županijskim nogometnim savezima na područjima gdje se natjecanje održava.

»Proveli smo lijepe dane u Zagrebu na Svjetskom prvenstvu hrvatske dijaspe. Ove godine je nastupilo šest kvalitetnih ekipa i bilo je zadovoljstvo igrati protiv kolega iz svih krajeva svijeta. Mi smo bili u grupi sa *Slavonijom* iz Berna i Torontom. Dobro smo počeli nastup, u prvom kolu smo svladali Švicarce s 5:1, ali smo u drugom kolu poraženi od Toronta s 5:0. Osvojili smo tako drugo mjesto u grupi, a to je značilo da ćemo se boriti za treće mjesto na cijelom turniru. Tu smo imali protiv sebe jaku ekipu *Pajde* iz Möhlina, dotadašnje pobjednike ovog natjecanja, a na žalost, pretrpjeli smo poraz od 0:8 i time zaključili zanimljivo natjecanje«, raportira kratko Dario Vojnić, inače i strijelac jednog od golova ne utakmici protiv ekipe iz Berna.

Kako saznajemo, ovakve reprezentacije su sastavljene uglavnom od amatera, zaljubljenika u nogomet, a profesionalni igrači

Najbolji u Tavankutu

U nedavno odigranoj prijateljskoj utakmici u Tavankutu selekcija Hrvata iz Srbije svladala je goste, Srbe iz Hrvatske, a, opći je dojam da je upravo Dario Vojnić bio ključna figura u pobjedničkom timu. Uostalom, u pobjedi od 4:1 sudjelovao je s dva važna gola.

U izjavama za medije nakon meča Vojnić je bio sretan zbog ostvarene pobjede, ali je sportski čestitao i rivalima.

»Čestitam gostujućoj ekipi na fer i korektnoj igri, pružili su veoma dobar otpor, rezultat nije mjerilo ipak smo mi bili možda mirniji u završnici i uspjeli smo postići ta tri gola više«, kazao je tada Vojnić u izjavi za brojne predstavnike medija koji su se toga dana okupili da isprate zanimljiv meč.

Kajak

Bezdanici dominantni u ligaškom natjecanju

BAČKA PALANKA – U trećoj ligaškoj rundi, održanoj u Bačkoj Palanci, koja je ponovno okupila talente iz cijele Srbije mladi kajakaši *Dunava* iz Bezdana nastupili su u pojedinačnim utrkama na 1.000 metara, te natjecanju dvosjeda na upola kraćoj dionici. Odličnim plasmanima zadržali su visoke pozicije osvojene u prethodne dvije runde. Pioniri su nakon drugog mjesta na *Tikvari* zadržali leadersku poziciju u generalnom plasmanu, s 50 bodova prednosti u odnosu na *Zabrežje* i *Tiski cvijet*. Pomak su napravili i mini kajakaši. Ekipna pobjeda u ovom kolu omogućila im je preuzimanje drugog mjesta u generalnom poretku. Ispred Bezdanaca je samo *Tarčet* iz Bačke Palanke. Mini kajakaši su u pretposljednem ligaškom nastupu ostvarili sedam pobjeda. Trijumfirali su **Milica Kovačev**, **Eleonora Nađ** i **Kornél Brunyai**, te dvojci **Anja Loknar – Milica Kovačev**, **Vuk Perović – Aleksander Amon Šlezak**, **Zsófi Horvát – Karmen Brunyai** i **Mihajlo Dadić – Kornél Brunyai**. Drugoplasirani su bili **Sebastijan Štaub**, **Vuk Perović**, **Zsófi Horvát** i **Mihajlo Dadić**, a trećeplasirani **Anja Loknar** i **Karmen Brunyai**. Uvjerljivi su bili i pioniri *Dunava*. **Levente Kővágó** je trijumfirao u disciplini k-1, u kojoj je startalo čak 23 natjecatelja. Potom je u tandemu sa **Nikolasom Andrićem** slavio u k-2 na pola kilometra, a **Boglárka Egyed** se morala zadovoljiti drugim mjestom.

Biciklizam

Vjećnica ispratila mlade olimpijce

SOMBOR – Petero somborskih sportaša, sudionika Europskog olimpijskog festivala, predstavnike njihovih klubova i *Olimpijskog komiteta Srbije* ugostila je gradska vijećnica za područje omladine i sporta **Antonija Nađ-Kosanović**. Norme za mjesta u selekcijama Srbije ispunili su biciklisti *S tima* **Mihajlo Stolić**, **Igor Nadoveza** i **Bojana Vujasinović**, te hrvac *Sokola* **Dejan Fratrić**. Peti Somborac na olimpijadi mladih bit će trener biciklist **Marko Sudarić**. Marketing menadžer *Olimpijskog komiteta* **Dejan Kozlina** zahvalio se domaćinima za način na koji ulažu u sport i ovom prigodom je mladim sportašima uručio službenu opremu koju će nositi tijekom *Europskog olimpijskog festivala mladih*. Podsjetimo, festival će biti održan od 19. do 29. srpnja u Azerbajdžanu.

Boks

Zlatna rukavica Rusu Karibianu

SUBOTICA – Na međunarodnom boksачkom turniru za mlade, 37. *Vojvođanskoj zlatnoj rukavici*, održanom od 10. do 14. srpnja u subotičkoj *Dvorani sportova*, u organizaciji BK *Spartak* i Boksачskog saveza Srbije, uz podršku lokalne saouprave i JKP *Stadion*, okupilo se više od 200 natjecatelja iz 22 države. *Zlatnu rukavicu* osvojio je Rus **Boris Karibian**, a reprezentativac Srbije, član BK *Živorad Rajšić* iz Šapca, **Omer Ametović**, bio je najbolji domaći natjecatelj. Kao jedini predstavnik Srbije u finalima do zlatne medalje u

kategoriji do 49 kilograma došao je porazivši predstavnika Indije **Soja Seloja**, sudačkim odlukama (4:1). U ženskoj konkurenciji 8. Vojvođansku zlatnu rukavicu osvojila je **Martina La Piana** (ITA) 51 kg. Najbolja strana boksačica bila je **Marija Gladkova** (KAZ) 57 kg, najbolja domaća boksačica **Dajana Grmuša** (54 kg), najbolja tehničarka **Nune Asatrian** (RUS) 60 kg i najborbeniji par **Ksenia Olifirenko** (RUS) vs **Lipakshi** (IND) +81 kg. Kod muškaraca neprikosnoven je bio **Boris Karibian** (RUS) 56 kg, najbolji inozemni boksač **Gabrijel Veočić** (CRO) 75 kg, najbolji domaći boksač **Omer Ametović** (49 kg), najbolji tehničar **Ramazan Dadaev** (RUS) 81 kg, najborbeniji par **Azamat Bektas** (KAZ) – **Vijaydeep** (IND) 69 kg. Za najboljeg suca proglašen je **Mihai Ion** (ROU), a najbolji domaći sudac bio je **Radiša Sarić**. O snazi ovog turnira govori i podatak da se za pobjedničko postolje u raznim kategorijama borilo devet nositelja zlatnih odličja s Prvenstva Europe za mlade (EUBC), te veliki broj srebrnih i brončanih boksača iz cijelog svijeta. Kako su **Mihajlo Milić** i **Vukašin Drača** ozlijeđeni, ove godine, na veliku žalost publike, nije bilo boksača iz Subotice. Ovaj turnir bio je jedna od posljednjih provjera pred dolazeće EUBC *Prvenstvo mladih Evropske konfederacije*, koji će biti održan u Sofiji od 2. do 11. rujna.

Nogomet

Čonopljanci počeli pripreme

ČONOPLJA – Doprvak Vojvođanske lige Sjever, čonopljanska *Sloga*, sezonu je okončala porazom u polufinalu razigravanja od novog srpskoligaša *Vojvodine* iz Perleza. Rukovodstvo kluba ima iste ambicije, pa će i ove sezone primarni cilj biti osvajanje mjesta u samom vrhu lige. Čonopljanci su produljili suradnju s trenerom **Aleksandrom Lazarevićem** koji je je ekipu vodio u posljednje tri službene utakmice. Tijekom pripremnog razdoblja *Sloga* bi trebala odigrati sedam utakmica. Ekipu su u prethodnom razdoblju napustili vratar **Lebović** i iskusni **Štrbac** koji se vratio u *Graničar* iz Ridice. Kako kažu u čelništvu kluba, tijekom narednih dana bit će poznato i koji nogometaši će pristupiti Čonopljancima.

Radnički

započeo pripreme

SOMBOR – Nogometaši *Radničkog* započeli su pripreme za predstojeću prvenstvenu sezonu. Prozivci na Gradskom stadionu nazočilo je petnaestak najmlađih nogometaša, kojima će se narednih dana pridružiti i stariji suigrači, te nekolicina novajlija. U klubu kažu da nema odustajanja, bez obzira na pritiske i probleme s kojima se suočavaju, a koje je prouzročio povjerenik SNS **Zoran Rus**, akter otimanja NK *Stanišić* i inicijator useljenja *njegovog kluba* na istočnu tribinu Gradskog stadiona, iako za nju još uvijek nije izdana uporabna dozvola. Klupsko čelništvo je donijelo odluku da seniorsku ekipu vode treneri **Srdan Karalić** i **Dušan Josić**. Prvoj ekipi priključeni su omladinci **Kolarić**, **Mijović**, **Tevanović** i vratar **Štork**, te nekolicina kadeta. Kompletne pripreme obaviti će se na Gradskom stadionu, a planirano je i šest do sedam pripremnih utakmica. *Radnički* će najvjerojatnije i ove sezone imati najmlađu ekipu u Vojvođanskoj ligi *Sjever*, a natjecanje će započeti 17. kolovoza.

Ekipa Bemix Trebinje osvojila Novi Žednik 2019

NOVI ŽEDNIK – Ovogodišnji pobjednik novožedničkog turnira u malom nogometu je ekipa *Bemix Trebinje*, koja je u dramatičnom finalu svladala ekipu *Pan Shoes* rezultatom 3:1, tek nakon izvođenja penala. Treće mjesto osvojila je ekipa *Grand Šped*, koja je svladala ekipu *Đeneral Hadžićevo* rezultatom 3:2, također na penale.

Turnir je održan od 21. lipnja do 6. srpnja, a ove godine je okupio 26 ekipa. Organizator turnira bio je NK *Preporod*. Uz pokale, tri najbolje ekipe su osvojile i novčane nagrade: prvoplasirani *Bemix Trebinje* 140.000, drugoplasirani *Pan Shoes* 50.000, a trećeplasirani *Grand Šped* 30.000 dinara. Za najboljeg vratara proglašen je **Miloš Tomanić** iz *Grand Špeda*, najbolji strijelac bio je **Miloš Grubor** iz ekipe *Pan Shoes*, a njegov suigrač **Nedo Nedić** bio je najbolji, a **Mičo Govedar** iz ekipe *Grand Šped* najstariji igrač turnira.

Ivan Andrašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA JE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ I O ODREĐIVANJU OPSEGA I SADRŽAJA STUDIJE

Za projekt: »Magistralni kanal Orom – Čik – Krivaja od km 9+450 do km 24+450 podsistema Tisa – Palić«, na sljedećim katastarskim parcelama: 288/13, 290/3, 292/3, 291/2, 283/2, 294, 291/1, 287/29, 287/16, 287/6, 293/1, 287/13, 287/2, 297/8, 290/1, 292/1, 298/2, 298/1, 298/12, 298/13, 298/11, 299/1, 299/2, 298/10, 589/2, 590/4, 598/13, 589/3, 598/20, 598/19, 598/2, 590/3, 590/1, 598/1, 593/2, 593/4, 593/1, 593/5, 594/1, 682, 696/1, 696/2, 698/3, 698/2, 698/1, 689, 695/3, 695/2, 695/1, 645, 632/1, 632/2, 631, 630, 629, 628/2, 628/1, 627/2, 627/1, 626, 625/2, 625/1, 624/1, 624/2, 605/4, 780, 779/1, 711, 710/3, 738, 709, 708, 707, 706, 705, 783, 785/4, 786/4, 785/1, 786/1, 785/3, 810, 811, 984/1, 985/3, 1719/2, 1718/2, 1717/2,

1718/3 (KO Bikovo), i 343/6, 6648, 2110, 345, 6651, 2235/4, 2240, 2500/24, 2500/22, 2500/21, 2500/20, 2500/19, 2242/34, 2242/33, 2242/32, 2242/31, 2242/30, 2242/29, 2242/28, 2242/27, 2242/26, 2242/25, 2106, 592/2, 591/3, 591/4, 667/6, 667/7, 667/5, 2115/10, 2115/5, 667/4, 667/3, 667/2, 667/1, 627/1, 623, 620, 619, 616, 615/2, 601, 594/4, 593/2, 592/4, 591/1, 591/2, 792, 989/1, 989/2, 990, 991, 992/1, 978/2, 978/1, 976, 977, 2111, 1968, 1967, 1949/3, 1956, 1955, 1966/2, 1965/6, 1965/3, 1965/2, 1965/7, 1952, 1961/4, 1961/2, 1962/1, 1950, 1963/1, 1958, 1957, 6657, 2144, 2130, 2132, 2131, 2133, 2134, 2135, 2136, 6661, 2207, 2211, 2212/1, 2212/2, 2213/1, 2217/1, 2217/2, 2217/3, 2217/4, 2222/2, 2221/1, 2220, 2222/1, 2224, 2228/1, 2232, 2236, 6655/1, 346, 622/2, 663/2, 665/1, 665/2, 666/2, 982/1, 982/2, 993/1, 993/2, 966/3, 984, 983/3, 983/2, 983/1, 2137 (KO Žednik) Grada Subotica, nositelja projekta JVP »Vode Vojvodine«, Bulevar Mihajla Pupina br. 25, Novi Sad.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na sajtu Grada Subotice, u odjeljku zaštita životnog okoliša, oglasna ploča.

POGLED S TRIBINA

Ivanišević

Vrijeme je ATP Umaga, jedinog hrvatskog ATP turnira. Wimbledon je za nama i još uvijek se priča o spektakularnoj pobjedi **Novaka Đokovića** u nezaboravnom finalu protiv **Rogera Federera**. I sada jedno kviz pitanje: što povezuje ova dva, na određeni način, izuzetno važna turnira za hrvatski tenis. Odgovor je i za one koji se manje razumiju u tenis poprilično lak – **Goran Ivanišević**.

Popularni Zec je trenutačno u Umagu u svojevrsnoj glavnoj ulozi glavne zvijezde ekshibicijskih susreta, centralni teren u sportskom centru *Stella maris* nosi njegovo ime, a odnedavno je i postao jednim od trenera Novaka Đokovića. I odmah na startu ove suradnje okitio se naslovom wimbledonskog pobjednika postavši jedan od rijetkih kojima je to uspjelo na terenu i uz nje-ga.

Zbilja impresivno i nadasve sportski egzotično. Ali takav je cijeloga svojega teniskog vijeka legendarni Goran Ivanišević.

Osvajač Wimbledona s pozivnicom (jedini u povijesti, kao tek 125. igrač ATP ranking ljestvice), turnira na kojemu se 2004. godine oprostio od aktivne igračke karijere.

Ali, ako ste mislili da je tu kraj uspjeha hrvatskih tenisača u Wimbledonu, nije...

Ivan Dodig osvojio je, u paru s Tajvankom **Chan**, naslov u natjecanju mješovitih parova pridodavši svojoj kolekciji, nakon dva Roland Garrosa, još jedan osvojeni Grand Slam trofej.

Hrvatski tenis je tako nastavio svoju respektabilnu nazočnost na najpoznatijem teniskom turniru svih vremena, potvrđujući kako jedna mala zemlja ima goleme sportske potencijale.

ATP Umag i dalje traje, pa možete uživati u mečevima s centralnog terena koji nosi ime najvećeg hrvatskog tenisača u povijesti. A hoće li netko od hrvatskih tenisača napraviti iskorak u svojoj karijeri baš na istarskoj crvenoj zemlji saznat ćemo uskoro.

Davne 1990. godine u prvom turnirskom finalu igrala su dva Gorana – **Prpić** i Ivanišević.

I karijere su im potom strelovito krenule prema visinama ATP ljestvice.

Pa neka se povijest ponovi...

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Takmičenje risara 2019.

Iz Ivković šora

Račun

piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi moja dobra, lipa i poštena, ko što i sam jesam. Evo, čekam veterinara da iskalami prasice pa dotleg reko ajd da malo naparim noge, niki sam ozebo, izio ga iz ovim vrimenom. Jedan dan triba svisnit od vrućine, a drugi dan kad sam sio na biciglu pravo sam hladnio. Eto, još i kijam ko kako bengavo mače. Kiselim se ja tako kiselim, pa se niki mislim kako je prošlo vokšovanje za ove mesne zajednice, to jest odbore. Kod nas, doduše, bilo dvoje da se mogu izbirat, al divane čeljad na tušta misti je bilo samo jedan za koga se glasa. Šta kast, stalno divanimo o nikoj demokraciji, nikim pravima a kad triba vokšovat onda samo za jednu partiju. Oma sam se sitio oni vrimenta kad je bilo samo za jednog i to doživotnog. Ta, dedara mu, da se i opet ovo naše ne pritvori u tako štogod. Morali smo se mi ode u selu i smijat, čeljadi. Te nedilje kad je bilo glasanje, došli putari s mašinama. Bože, latili se kugod pravi: guraju zemlju, kopaju kanale, ta rade ko da je priko nedilje. Sutradan rano ujtru eto nji opet. Veli njim Periša da ima na glavnim putu di je prirasla trava pa stoji voda, a taj njev glavni veli da se pakuju i iđu. Dobili su naredbu da prikinu s poslom. Valjdar ne vole što su ode dobili Rvati. Ta kugod da nije svedno ko će dobit više glasova kad svakako u selu ni jedni ni drugi ni treći neće uradit ništa. Kugod i prošli put: lipo se izvokšovalo, a nama posli pozatvarali Poštu, Mesnu kancelariju i ukinili čovika što kosi po selu, a o kakoj pravljaciji ni divana nije bilo. Veli mi Joso niki dan da ga opšte ne čudi što nije svit tio ić na birališta. Ta koga birat? U selu i šorovima ostale samo majke i dide, sva mladež utekla u varoš jal u druge države, neće niko više da sluša jedan te isti divan, a uvek prazan, a kad triba zapet pa radit niko neće. E, kadgod su sama čeljad kosila ledinu prid kućom, spremali sokake i sve što triba da selo bude urizno i lipo, da se svitu sve mili doć. A ne sad kad triba pazit da te ne opeče koprna, da se ne ubodeš na bocu. Ode kod mene u parku boca koliko voliš, od ovog, onog pića. I dica više nisu učena da čuvaju već vućaje na sve strane što ishasniraje, poidu jal popiju. A mi matori onda ajd šta možmo neg iđemo pa skupljamo za njima. Kaže mi Joso da ne zna šta oni sad uče u škuli. Kadgod, borme, ako si bio prandav na sokaku jal nisi skinio šepicu prid starijim i pozdravio, borme si dobio vrući fanaka, a znao je i prut proradit, zavisi kake je učitelj bio volje. Ne znam, čeljadi, al ova naša računica kako vidim nikako nije dobra. Sad ne smiš ovo, ne smiš ono, kazna vaka, kazna naka, porez vaki pa naki. Mislim nako u sebi: bolji bi račun bio, a i spisak kraći, kad bi ovi što to smišljaje napisali šta se smi. Neg, evo oladila mi se voda a gledim i ovaj lavor je kupljen još kod Barzela u gvoždari. To je bilo tamo di je onaj kovač što drži kalapač, od tog doba sto smo plastični istrli, al ovaj se ne da. Jeste da je već odrt i fali kalaja, al nek mi kogod veli da je sad bolje i trajnije. Ajd, čeljadi moja, zbogom. Moram još cigljom ožuljat pete.

Bać Ivin štodir

Svakako se projde

piše: Ivan Andrašić

Bać Ivina došla natrag iz Švapcke. Jako je se obradovo. Kako i ne bi, nekoliko miseci bijo sam ko tuga. Cure ga ritko obidu, mlađa u Švapcke, starija u varoši, vazdan u poslu i u nauku, ni ni malo lako radit i it na velike škole. Najedamput mu svanilo. Ope on sve natrag namiri, al dotle ona pripravi frustuk, pa mu slatko jist. Vada njeznom rukom pripravito bude slađe. A najslađe mu popit š njom kafu, nu prvu, ščim otvoru oči, a on je kuva otkako se uzeli. Ni dan danas je se ne može nagledat nake tople, još po malo snene, pa ka se zagleda u njega nima krupnima očima i naškobi se, srce mu se zacigra... koliko samo put se znali i nji dvoj zacigrat, pa potli popit kafu ka se skroz oladi. Taka jim bila i najslađa. Ni je se mogo kurtalisat ni ka mu doktorica rekla. Šta bude nek bude, ti frtalj sata, a koikad i puno dužje, oduvik i zauvik bili samo njevi. Odjutros frustukovali dosta kasno. Ručka jim ostalo o juče, pa velu malo će u varoš, tribalo bi obit dućane i vidit kakegod stvari, ko zna šta koja cura štodira. I ošli i došli natrag na ajzibanu. Obišli po varoši, sve se to izminjalo. Izgledali sve što tili, našli toga lipoga, pa sad znadu ako šta triba, di ima. I koliko košta. Samo što se otpravili sa štacije doma, sustavijo ji Pera, jedan što bać Iva ni ni zno da se baš jako poznaju. Čo za njega, zno ga po selckomu divanu, al nikad u životu ni rič nisu prozborili. Vaj put ga skoletijo, ne mož se nabranit. Otvorijo mu dušu, tijo bi da ga svituje šta bi mogo napravit da ne ostane naskaku. A ni ni malo lipo prošo. Ka se oženijo bijo već malo stariji momak, al još u pune snage. Uzo udovicu što bila starija o njegove matere i oma se priselijo ko njoje. Kuća puna svega, na dobromu mistu, jedino falila muška ruka. Pera se latijo posla, sve lipo uredijo. Ni radijo ništa drugo, samo ređovo u novomu domu i oko doma. Jedno vrime lipo živili, jedino jim falila dica. Ona već bila stara za nji. Onda je stale vatat koikake bole. On se staro za nju ko za malo dite. Jedino mu se ni dopadalo što ona držala buksu, pa moro iskat za svaku sitnicu. Vada mu tako bilo dobro, oduvik bijo otežak za bilo kaki posov, zoti trisgodina što zajedno proživili, ni dana ni išo nigdi u nadnicu. Ona prvać umrla, a vinčali se nisu nikada. I jada se bać Ive kako sad ne zna šta će radit. »Eto, život mi prošo uludo. Nikaki novaca nemam, a triba gledat kako dalje. Moja mi ni ni rekla di sakrila ušporovano. Jedino znam da je za njom ostalo za još tri života. A kako mi izgleda, to našla i skobačila cura o njeznoga pokojnoga brata. Ni bila gadljiva na novce, mada za cile bolesti ni jedamput ni obišla tetku. A što je najgorje, prisudilo se da sve što za pokojnom ostalo bude njezno, pa mi sad tira da oma izajdem iz kuće.«, veli Pera, a krenila mu i suza. »Bome, pajto, neg šljabok u šake, pa najdi dobroga fiškala. I to što prija, jal bi stvarno mogo ostat naskaku.«, rastolmači mu bać Iva. »E, da imam novaca za fiškala, ne bi ni pito tebe!«, veli Pera, bisno se okrene i uputi u kuću. Bać Iva se samo gorko naškobijo i uputijo za njegovom.

NARODNE POSLOVICE

- Više očiju više vidi, više ruku više uradi.
- Zato što si bez tuđih mana, ne misli da si bez ikakvih.
- Tko svoje odbacuje, nije ni tuđeg vrijedan.
- Dok živiš, dolikuje ti da se nadaš.

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju muž i žena, te muž kaže ženi:

- Nešto si blijeda, trebaš kod liječnika.
- Griješiš dragi, trebam posjetiti more.

Razgovaraju susjede:

- Jučer sam pravila tortu, bila je fenomenalna.
- Vjerujem ti. No, mogla bi ju probati?
- Hm, pa sinoć sam pojela jedan komad.
- Dobro, mogu jedan od onih koji su ostali.
- Ali... nisam je rezala.

Dolazi muž doma i s vrata viče:

- Draga, što bi radila kad bih dobio na lotou?
- Uzela bih ti pola i ostavila te!

Muž izvadi 20 eura, daje ženi 10 i kaže:

- Ajd, briši...

Razgovara otac sa sinom:

- Što ćeš danas raditi?
- Ništa.
- Ali, to si i jučer radio.
- Znam, nisam završio...

DJEČJI BISERI

- Hrana može biti kuhana, svježja i savitljiva.
 - Trema je kada osjećaš da ti se mučka stomak.
 - Kavana je jedno veoma ozbiljno mjesto.
- (Preuzeto iz emisije: *Kefalica*)

FOTO KUTAK

**PETAK
19.7.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:09 Cronovatori: Obrti i male tvrtke, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:28 Karipski cvijet, telenovela
13:18 Dr. Oz
14:06 Mjesto koje zovem dom
14:58 Umrstva u Midsomeru
16:32 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:21 turizam.hrt
17:53 I to je Hrvatska
18:09 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Grad od igara, igre od Grada - prvih sedam desetljeća, dokumentarni film
21:00 Mostovi okruza Madison, američki film
23:16 Dnevnik 3
23:49 Ubojita Jane, film
01:24 Milijarde
02:20 Mjesto koje zovem dom
03:06 Umrstva u Midsomeru
04:39 Skica za portret
04:54 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:20 Kultura s nogu
05:44 Regionalni dnevnik
06:28 Teletubbyji
06:52 Juhuhu
08:13 Laboratorij na kraju svemira: Usisavač za žutanjke
08:20 Gradski heroji
08:34 Naprijed, Go Jetteri!
08:45 Andyjeve prapovijesne pustolovine
09:00 Vlak dinosaura
09:27 Flipper i Lopaka
09:51 Juhuhu
09:55 Vučja krv
10:53 Dr. Bergmann
11:43 Hachiko, priča o psu - američko-britanski film
13:20 Vaterpolo, SP: Hrvatska - Kazahstan, prijenos
14:44 Istina ili mit: Srčani bolesnici ne smiju konzumirati masnoće
14:51 Istina ili mit: Sunčanje u solariju sigurnije je od sunčanja na suncu

15:01 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
15:48 Cesarica - HIT lipnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:44 Tajni život zoološkoga vrta
17:39 Kruške i jabuke
18:12 Luda kuća
18:51 Vlak dinosaura
19:20 POPROCK.HR
19:55 ATP Umag - emisija
20:10 ATP Umag, prijenos 2. meča
22:04 Deset dana, serija
22:50 Ludnica u Clevelandu
23:39 Kozmos: Neustrašivo kroz tamu
00:27 ATP Umag, snimka 1. meča
02:21 Kraljica noći,
03:06 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
20.7.2019.**

06:50 Klasika mundi: Čajkovski na putu - Valerij Gergijev i orkestar Marijinskog kazališta iz Saint Peterburga, glazbeni dokumentarni film
07:45 Staza Jubilee, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Himalajom pješice, dokumentarna serija
13:15 Mijenjamo svijet: Smrtonosni lažni lijekovi, dokumentarni film
14:10 Prizma, multinacionalni magazin
15:00 Mala ubojstva Agathe Christie: Din-don, ima li koga doma?, francuski film
16:30 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Foto Ogi
17:40 Lijepom našom - Mostovi kultura: Teslić 1
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Savršeno ubojstvo, američki film
21:55 12 godina ropstva, američko-britanski film
00:10 Dnevnik 3
00:45 Čelična pravda, američko-britanski film
02:35 Staza Jubilee, američki film - ciklus klasičnog vesterna

04:15 Manjinski mozaik: Foto Ogi
04:30 Skica za portret
04:45 Prizma, multinacionalni magazin

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
09:26 Profesor Baltazar
09:36 Vrijeme je za priču
09:50 Luka i prijatelji
10:15 EBU drama: Jirka i bijeli miševi, češka drama
11:00 Kraljica Elizabeta II.: Snažna i stabilna, dokumentarna serija
11:50 Vrtlarica: Prirodna zaštita bilja
12:20 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:09 Cesarica - HIT lipnja
13:15 Lidijina kuhinja
13:45 Čudesni svijet Gordona Watsona: Gela - holivudska poduzetnica, dokumentarna serija
14:20 Kozmos: Neustrašivo kroz tamu
15:05 Vina svijeta
15:55 Cesarica - HIT lipnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Odbrojanje do Tokija
17:00 30 godina ATP turnira u Umagu, dokumentarni film
17:26 ATP Umag - emisija
17:30 ATP Umag, prijenos 1. polufinala
19:05 Glazbeni Top20
19:55 ATP Umag - emisija
20:00 ATP Umag, prijenos 2. polufinala
22:00 Dobra žena
23:30 Vikinzi
00:20 Pohod na Mjesec, dokumentarni film
01:05 Graham Norton i gosti
01:50 Kraljica noći
02:35 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
21.7.2019.**

05:38 Lijepom našom - Mostovi kultura: Teslić 1
07:13 Gradić Payton, američki film - Zlatno doba Hollywooda
09:48 Biblija
09:58 Klakara: Misa, prijenos
11:08 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje

13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Mir i dobro
15:40 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 I to je Hrvatska:
17:35 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Točka na A - suvremena hrvatska arhitektura
21:05 Planet Zemlja II: Travnjaci, dokumentarna serija
22:00 Kennedyji povjerljivo: Zataškavanje,
22:50 Dnevnik 3
23:23 Gradić Payton, američki film - Zlatno doba Hollywooda
01:53 Nedjeljom u dva
02:48 David Bowie - Posljednjih pet godina, glazbeno-dokumentarni film
03:48 Sve će biti dobro, serija
04:33 Mir i dobro
05:03 Skica za portret
05:18 Kennedyji povjerljivo: Zataškavanje, dokumentarna serija
06:03 Rijeka: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, animirana serija
09:50 Luka i prijatelji
10:20 Umrstva u Midsomeru
11:55 Cesarica - HIT lipnja
12:00 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
13:00 Gwangju: SP u plivanju, prijenos
15:15 Gwangju: SP u vaterpolu, snimka
16:20 Izgubljeni vikend, američki film
18:00 Melodije Istre i Kvarnera 2019., snimka
19:45 ATP Umag - emisija
20:00 ATP Umag, prijenos finala
21:50 ATP Umag - emisija
22:10 Pakleni val, američki film - Filmovi s 5 zvjezdica
00:05 Pohod na Mjesec, dokumentarni film
00:50 Graham Norton i gosti
01:35 Kraljica noći, telenovela
02:20 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
22.7.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Storijske neponovljivosti: Oridinalski perpetuum mobile, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Mjesto koje zovem dom
15:00 Umrstva u Midsomeru
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Tito, dokumentarno-igrana serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Hrvatski velikani
23:00 Dnevnik 3
23:33 Milijarde
00:23 Mjesto koje zovem dom
01:13 Umrstva u Midsomeru
02:48 Sve će biti dobro, serija
03:33 Bus rusmarina, emisija pučke i predajne kulture
04:03 Skica za portret
04:18 Žene, povjerljivo!
05:08 Veterinar Engel
05:53 Karipski cvijet, telenovela

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:30 Vučja krv
11:00 Pakleni val, američki film - Filmovi s 5 zvjezdica
12:55 Cesarica - HIT lipnja
13:00 Gwangju: SP u plivanju, prijenos
15:05 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
15:52 Cesarica - HIT lipnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:32 Cesarica - HIT lipnja
17:38 Kruške i jabuke
18:20 TV Bingo
19:00 Cesarica - HIT lipnja
19:03 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame

21:00 Hvala ti za ljubav, film
22:55 Slutnja, američki film
00:35 Bijela robinja, telenovela
01:20 Zakon i red: Odjel za žrtve
02:05 Graham Norton i gosti
02:50 Kraljica noći
03:35 Noćni glazbeni program

UTORAK 23.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Hrvatska moj izbor
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Mjesto koje zovem dom
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Tito, dokumentarno-igrana serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Hrvatski velikani
23:00 Dnevnik 3
23:33 Milijarde
00:23 Mjesto koje zovem dom
01:13 Umorstva u Midsomeru
02:48 Sve će biti dobro, serija
03:33 Za Cvelferiju, emisija pučke i predajne kulture
04:03 Skica za portret

04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyj
10:30 Vučja krv
11:00 Hvala ti za ljubav, film
12:52 Cesarica - HIT lipnja
13:00 Gwangju: SP u plivanju, prijenos
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:30 Cesarica - HIT lipnja
17:38 Kruške i jabuke
18:25 Luda kuća
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame
21:00 Wasabi, francusko-japanski film
22:35 Bel Ami, britansko-talijanski film
00:20 Bijela robinja, telenovela
01:05 Zakon i red: Odjel za žrtve
01:50 Graham Norton i gosti
02:35 Kraljica noći
03:20 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 24.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Otkrivamo Hrvatsku:
Babino polje

12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Mjesto koje zovem dom
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Tito, dokumentarno-igrana serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Hrvatski velikani
23:00 Dnevnik 3
23:33 Milijarde
00:23 Mjesto koje zovem dom
01:13 Umorstva u Midsomeru
02:48 Sve će biti dobro, serija
03:33 Bečar budi, bečari su ljudi - emisija pučke i predajne kulture
04:03 Skica za portret
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:15 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyj
10:30 Vučja krv
11:00 Wasabi, francusko-japanski film
13:00 Gwangju: SP u plivanju, prijenos
15:40 Cesarica - HIT lipnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:30 Cesarica - HIT lipnja
17:38 Kruške i jabuke

18:25 Luda kuća
18:57 Cesarica - HIT lipnja
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame
21:00 Ponovno u igri, američki film
22:50 Ledeni, američki film
00:35 Bijela robinja, telenovela
01:20 Zakon i red: Odjel za žrtve
02:05 Graham Norton i gosti
02:50 Kraljica noći
03:35 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 25.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Bila jednom crvena mlina, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Mjesto koje zovem dom
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tito, dokumentarno-igrana serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Hrvatski velikani
23:00 Dnevnik 3
23:33 Milijarde

00:23 Mjesto koje zovem dom
01:13 Umorstva u Midsomeru
02:48 Sve će biti dobro, serija
03:33 Bila jednom crvena mlina, emisija pučke i predajne kulture
04:03 Skica za portret
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyj, animirana serija
10:30 Vučja krv
11:00 Ponovno u igri, američki film
12:52 Cesarica - HIT lipnja
13:00 Gwangju: SP u plivanju, prijenos
15:52 Cesarica - HIT lipnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:30 Cesarica - HIT lipnja
17:38 Kruške i jabuke
18:25 Luda kuća
18:57 Cesarica - HIT lipnja
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame
21:00 Gospodin Holmes, britansko-američki film
22:45 S njim i na kraj svijeta, američki film
00:25 Bijela robinja, telenovela
01:10 Zakon i red: Odjel za žrtve
01:55 Graham Norton i gosti
02:40 Kraljica noći
03:25 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Bez ideje

Ne sjećam se datuma nastanka rubrike *Priroda i društvo*, ali sam negdje sigurna da ima skoro i dvije godine. Zapravo, i da nema, nije ni važno. Bitno je da se pisalo i da se piše i što je najvažnije da se u tome svemu uživa. I od samog starta pa sve do sada nikada nisam imala problem smisliti o čemu pisati. Ako nije destinacija na kojoj sam bila, onda bi vrlo brzo naišla neka na koju bih voljela ići i stvar riješena. Pa na ovom planetu je toliko mjesta da nikom nije pošlo za rukom sve ih obići, a sva su jednako vrijedna. Dakle, činilo se da nikada neću imati problem o čemu pisati.

Ja ni u najavi nemam ideju o čemu pisati

Već nekoliko dana nemam ideju o čemu pisati. I nije da me ne privlači ni jedno mjesto i svakako mogu pogledati kartu i nasumice izabrati prstom mjesto i istražiti sve što je u njemu zanimljivo, ali ne ide. Ništa mi nije dovoljno zabavno, dovoljno primamljivo i zavodljivo. I onda ipak donesem odluku i krenem i neće da izađe riječ iz glave, prsta, tipkovnice. Samo bijeli papir.

Imam li krizu pisanja? Ili je samo razdoblje? Je li moguće potrošiti riječi? Ne znam, ne hvata me niti panika, niti strah, samo imam situaciju.

A mogla sam pisati

O Berlinu. U posljednje vrijeme je baš aktualan i uvijek mi je bio primamljiv. Moja jako dobra prijateljica je u njemu upoznala svog sadašnjeg muža Španjolca. Moja druga dobra prijateljica baš ovih dana sa svojim mužem kuje planove kako će

se preseliti u Berlin i tamo nastaviti život. Oni se bave snimanjem i montažama i Berlin čuva za njih mnoge opcije. Najveći grad u Njemačkoj. Grad s ogromnom povijesti i interesantnom pričom, koji je mnogo dao i uzeo, a još više ostavio. Obišla bih sve, baš sve u Berlinu. Muzeje, parkove, obale obje rijeke, pila dobra piva i šetala do duboko u noći. Napravila bih sjajne fotografije i kod Brandenburških vrata, i kod Reichstaga, TV tornja i *Kolone pobjede*. Sasvim sigurno i Berlinskog zida. Bar dva dana posvetila čuvenim berlinskim zoo vrtovima, a kada bi me noge izdale, vozala bih se njegovim metroom. Da, baš sve redom bih tako i mnogo više. Uostalom, Berlin ima i medvjeda na grbu, a znamo koliko ja volim medvjede. Vrijeme je za poziv u Berlin.

O aranžiranom putovanju. Nikad nisam putovala u aranžmanu. Onako, odeš u agenciju, pogledaš ponude i izabereš datum i mjesto, i cijeli paket usluga. Onda, kad dođe vrijeme, spakiraš svoje kofere i bez gledanja na kartu, organizacije vožnje, razmišljanja o tome kada leći i hoćeš li se dovoljno naspavati za vožnju, samo kreneš na put. I stigneš i smjestiš se u sobu, raspakiraš i prošetáš do plaže koja je tu, odmah ispred. I kupáš se sa svim ostalim ljudima i ne brineš gdje parkirati. Odlaziš par dana na istu plažu, pa odlučiš rentirati auto ili uplatiti neku ekskurziju brodom. Upoznaš ljude iz svoje skupine, pa jednu večer odete u zajednički provod i obavezno dogovorite da se vidite i po povratku. Proleti ti deset dana kao da ih je netko oteo i sa suzom u oku i pogledom kroz prozor, obećati sebi da ćeš se sigurno vratiti.

O prijateljima koje bih voljela obići i koji žive na sve strane. Najveći moj prijatelj je u Madridu i kod nje sam skoro bila, ali bih ju mogla obilaziti bar jednom mjesečno i to ne zbog Madrida, nego zbog nedostajanja i ljubavi. Sasvim sigurno bi se na destinaciji našao i Melbourn i srednjoškolsko drugarstvo. Mada, možda prije toga jedan posjet Banja Luci za duga razgovaranja do pola noći. Ne bi valjalo preskočiti ni Umag, skoknuti do Kanade i prvu turu završiti u Dubaiju. Po povratku dobro razmisliti koga sam zaboravila, pa krenuti iz početka akciju putovanjem protiv zaborava.

Čini se da sam mogla o svemu pisati, ali nije htjelo izaći iz mene sve do sada kada je postala jedna simpatična priča bez ideje.

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS353259601600002188
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
 Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
 ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
 DEŽURSTVO 0-24 SATA

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo
»Vladimir Nazor« Sombor

85. DUŽIONICA

Četvrtak, 18. srpnja 2019. godine, 20 sati
Gradski muzej Sombor
Izložba: 85 GODINA DUŽIONICE U SOMBORU

Petak, 19. srpnja 2019. godine, 20 sati
Hrvatski dom
Književno veče i predstavljanje bandaša i bandašice

Nedjelja, 21. srpnja 2019. godine
9 sati okupljanje gostiju u Hrvatskom domu
10 sati Sveta misa u crkvi Presvetog Trojstva
12 i 30 sati predaja kruha gradonačelnici Grada Sombora
14 sati risarski ručak

GRAD SOMBOR